II

(Niet-wetgevingshandelingen)

BESLUITEN

BESLUIT (EU) 2015/454 VAN DE COMMISSIE

van 9 juli 2014

betreffende de steunmaatregelen SA.34823 (2012/C), SA.36004 (2013/NN), SA.37965 (2013/N), SA.37966 (2013/N), SA.37967 (2013/N) door Griekenland ten uitvoer gelegd ten gunste van de groep Alpha Bank in verband met:

— **de herkapitalisatie en herstructurering van Alpha Bank SA;**

— **de afwikkeling van Cooperative Bank of Western Macedonia via een bevel tot overdracht aan Alpha Bank SA;**

— **de afwikkeling van Evia Cooperative Bank via een bevel tot overdracht aan Alpha Bank SA;**

— **de afwikkeling van Cooperative Bank of Dodecanese via een bevel tot overdracht aan Alpha Bank SA**

(Kennisgeving geschied onder nummer C(2014) 4662)

(Slechts de tekst in de Engelse taal is authentiek)

(Voor de EER relevante tekst)

DE EUROPESE COMMISSIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 108, lid 2, eerste alinea,

Gezien de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, en met name artikel 62, lid 1, onder a),

Na de lidstaten en andere belanghebbenden overeenkomstig de voornoemde artikelen te hebben aangemaand hun opmerkingen te maken,

Overwegende hetgeen volgt:

1. PROCEDURE

1.1. PROCEDURE MET BETREKKING TOT ALPHA BANK

(1) Bij besluit van 19 november 2008 heeft de Commissie een regeling goedgekeurd met de naam „Steunmaatregelen voor de kredietinstellingen in Griekenland" (hierna de „steunregeling voor Griekse banken" genoemd), die is opgesteld om de stabiliteit van het Griekse financiële stelsel te waarborgen. De steunregeling voor Griekse banken zorgt voor steun die wordt verleend op grond van de drie maatregelen die ten grondslag liggen aan de regeling: een herkapitalisatiemaatregel, een garantiemaatregel en een maatregel voor staatsobligatieleningen ([1]). In mei 2009 heeft Griekenland de groep Alpha Bank (hierna „de Bank" genoemd) geherkapitaliseerd op grond van de herkapitalisatiemaatregel.

(2) In overweging 14 van het besluit van 19 november 2008 werd vastgelegd dat er een herstructureringsplan betreffende de begunstigden van de herkapitalisatiemaatregel aan de Commissie zou worden meegedeeld.

(3) Op 2 augustus 2010 hebben de Griekse autoriteiten een herstructureringsplan betreffende de Bank bij de Commissie ingediend. De Commissie heeft dat plan en daaropvolgende actualiseringen, alsmede aanvullende informatie die door de Griekse autoriteiten is ingediend, geregistreerd onder nummer SA.30342 (PN 26/2010) en vervolgens onder nummer SA.32786 (2011/PN).

([1]) Besluit van de Commissie van 19 november 2008 betreffende steunmaatregel N 560/2008 — Steunmaatregelen voor de kredietinstellingen in Griekenland (PB C 125 van 5.6.2009, blz. 6). De zaak werd geregistreerd onder nummer SA.26678 (N 560/2008). Deze regeling werd vervolgens verlengd en gewijzigd, zoals beschreven in voetnoot 2.

(4) De Bank heeft herhaaldelijk gebruikgemaakt van staatsgaranties op schuldinstrumenten en overheidsobligatieleningen op grond van de steunregeling voor Griekse banken ([2]). Zij heeft ook gebruikgemaakt van noodliquiditeitssteun (Emergency Liquidity Assistance, ELA) met staatsgarantie (hierna „door de staat gegarandeerde ELA" genoemd).

(5) Op 20 april 2012 heeft het Griekse fonds voor financiële stabiliteit (Hellenic Financial Stability Fund, hierna „HFSF" genoemd) een toezeggingsbrief aan de Bank gezonden waarin het toezegt te zullen deelnemen aan de geplande verhoging van het aandelenkapitaal van de Bank. Op 28 mei 2012 heeft het HFSF de Bank een overbruggingsherkapitalisatie van 1 900 miljoen EUR verleend (hierna de „eerste overbruggingsherkapitalisatie" genoemd).

(6) In mei 2012 hebben de Griekse autoriteiten de Commissie in kennis gesteld van de toezeggingsbrief die het HFSF aan de Bank had verzonden. Aangezien de maatregel al was uitgevoerd heeft de Commissie deze als een niet-aangemelde steun ingeschreven (nummer SA.34823 (2012/NN)).

(7) Bij besluit van 27 juli 2012 heeft de Commissie een formele onderzoeksprocedure ingeleid met betrekking tot de eerste overbruggingsherkapitalisatie (hierna „het besluit tot inleiding van de procedure inzake Alpha Bank" genoemd) ([3]).

(8) Op 12 oktober 2012 heeft het HFSF de Bank toestemming gegeven om Emporiki Bank over te nemen van Crédit Agricole SA (hierna „Crédit Agricole" genoemd). Op 16 oktober 2012 hebben Crédit Agricole en de Bank een overeenkomst betreffende de aankoop van aandelen ondertekend.

(9) Vóór die datum hadden de Griekse autoriteiten de diensten van de Commissie op de hoogte gebracht van de evolutie van het proces en de voorwaarden voor de mogelijke overname van Emporiki Bank.

(10) Op 23 november 2012 hebben de diensten van de Commissie een brief gezonden aan de Griekse autoriteiten met daarin de voorlopige beoordeling van de overname.

(11) In december 2012 heeft het HFSF de Bank een tweede overbruggingsherkapitalisatie van 1 042 miljoen EUR verleend (hierna de „tweede overbruggingsherkapitalisatie" genoemd). Op 21 december 2012 heeft het HFSF de Bank ook een toezeggingsbrief verstrekt betreffende haar deelname aan een verhoging van het aandelenkapitaal van de Bank en aan uit te geven converteerbare kapitaalinstrumenten, voor een totaalbedrag van maximaal 1 629 miljoen EUR ([4]). De Griekse autoriteiten hebben deze maatregelen op 27 december 2012 bij de Commissie aangemeld ([5]).

([2]) Op 2 september 2009 heeft Griekenland een aantal wijzigingen van de steunmaatregelen en een verlenging tot en met 31 december 2009 aangemeld, die op 18 september 2009 werden goedgekeurd (zie het Besluit van de Commissie van 18 september 2009 betreffende steunmaatregel N 504/2009 — Verlenging en wijziging van de steunmaatregelen voor de kredietinstellingen in Griekenland (PB C 264 van 6.11.2009, blz. 5). Op 25 januari 2010 keurde de Commissie een tweede verlenging van de steunmaatregelen tot 30 juni 2010 goed (zie het Besluit van de Commissie van 25 januari 2010 betreffende steunmaatregel N 690/2009 — Verlenging van de steunmaatregelen voor de kredietinstellingen in Griekenland (PB C 57 van 9.3.2010, blz. 6). Op 30 juni 2010 keurde de Commissie een aantal wijzigingen van de steunmaatregelen en een verlenging tot 31 december 2010 goed (zie het Besluit van de Commissie van 30 juni 2010 betreffende steunmaatregel N 260/2010 — Uitbreiding van de steunmaatregelen voor de kredietinstellingen in Griekenland (PB C 238 van 3.9.2010, blz. 3). Op 21 december 2010 keurde de Commissie een verlenging van de steunmaatregelen tot 30 juni 2011 goed (zie het Besluit van de Commissie van 21 december 2010 betreffende steunmaatregel SA.31998 (2010/N) — Vierde uitbreiding van de steunmaatregelen voor de kredietinstellingen in Griekenland (PB C 53 van 19.2.2011, blz. 2). Op 4 april 2011 keurde de Commissie een wijziging goed (zie het Besluit van de Commissie van 4 april 2011 betreffende steunmaatregel SA.32767 (2011/N) — Wijziging van de steunmaatregelen voor de kredietinstellingen in Griekenland (PB C 164 van 2.6.2011, blz. 8). Op 27 juni 2011 keurde de Commissie een verlenging van de steunmaatregelen tot 31 december 2011 goed (zie het Besluit van de Commissie van 27 juni 2011 betreffende steunmaatregel SA.33153 (2011/N) — Vijfde verlenging van de steunmaatregelen voor de kredietinstellingen in Griekenland (PB C 274 van 17.9.2011, blz. 6). Op 6 februari 2012 keurde de Commissie een verlenging van de steunmaatregelen tot 30 juni 2012 goed (zie het Besluit van de Commissie van 6 februari 2012 betreffende steunmaatregel SA.34149 (2011/N) — Zesde verlenging van de steunmaatregelen voor de kredietinstellingen in Griekenland (PB C 101 van 4.4.2012, blz. 2). Op 6 juli 2012 keurde de Commissie een verlenging van de steunmaatregelen tot 31 december 2012 goed (zie het Besluit van de Commissie van 6 juli 2012 betreffende steunmaatregel nummer SA.35002 (2012/N) — Griekenland — Verlenging van de steunmaatregelen voor de kredietinstellingen in Griekenland (PB C 77 van 15.3.2013, blz. 14). Op 22 januari 2013 keurde de Commissie een verlenging van de garantieregeling en de obligatieleningsregeling tot 30 juni 2013 goed (zie het Besluit van de Commissie van 22 januari 2013 betreffende steunmaatregel nummer SA.35999 (2012/N) — Griekenland — Verlenging van de garantieregeling en de obligatieleningsregeling voor de kredietinstellingen in Griekenland (PB C 162 van 7.6.2013, blz. 6). Op 25 juli 2013 keurde de Commissie een verlenging van de garantieregeling en de obligatieleningsregeling tot 31 december 2013 goed (zie besluit van de Commissie van 25 juli 2013 betreffende steunmaatregel nummer SA.36956 (2013/N) — Griekenland — Verlenging van de garantieregeling en de obligatieleningsregeling voor de kredietinstellingen in Griekenland (PB C 141 van 9.5.2014, blz. 3). Op 14 januari 2014 keurde de Commissie een verlenging van de garantieregeling en de obligatieleningsregeling tot 30 juni 2014 goed (zie het Besluit van de Commissie van 14 januari 2014 betreffende steunmaatregel nummer SA. 37958 (2013/N) — Griekenland — Verlenging van de garantieregeling en de obligatieleningsregeling voor de kredietinstellingen in Griekenland, nog niet gepubliceerd).

([3]) Zie het Besluit van de Commissie van 27 juli 2012 betreffende steunmaatregel SA.34823 (2012/C) (ex2012 NN) — Herkapitalisatie van Alpha Bank door het Griekse fonds voor financiële stabiliteit (PB C 357 van 20.11.2012, blz. 36.

([4]) Persbericht van het HFSF van 24 december 2012, online beschikbaar op: http://www.hfsf.gr/files/press_release_20121224_en.pdf

([5]) Deze maatregelen zijn door de Commissie ingeschreven onder nummer SA.36004 (2013/NN).

(12) In mei 2013 heeft de Bank aangekondigd dat de rechtenuitgifte ten bedrage van 457,1 miljoen EUR en de toewijzing van alle aangeboden aandelen in een bijkomende particuliere plaatsing van 92,9 miljoen EUR met succes waren afgerond. Op 3 juni 2013 heeft het HFSF de eerste en tweede overbruggingsherkapitalisatie omgezet in eigen vermogen en heeft het nog eens 1 079 miljoen EUR aan kapitaal in de Bank geïnjecteerd (hierna de „herkapitalisatie van voorjaar 2013" genoemd).

(13) Op 19 december 2013 hebben de Griekse autoriteiten aan de Commissie informatie verstrekt over de voorwaarden van de herkapitalisatie van voorjaar 2013.

(14) Op 12 juni 2014 hebben de Griekse autoriteiten een definitief herstructureringsplan voor de Bank (hierna het „herstructureringsplan" genoemd) ingediend bij de Commissie. Op dezelfde datum werd informatie verstrekt over de door de staat gegarandeerde ELA. Zij gaven aan verder te willen gaan met het verstrekken van deze liquiditeitssteun aan de Bank, alsook van staatsgaranties op schuldinstrumenten en overheidsobligatieleningen op grond van de steunregeling voor Griekse banken ([6]).

(15) De Commissie had talrijke vergaderingen, teleconferenties en elektronische briefwisselingen met vertegenwoordigers van de Griekse autoriteiten en de Bank.

(16) Griekenland accepteert dat dit besluit bij wijze van uitzondering alleen in de Engelse taal wordt vastgesteld.

1.2. PROCEDURE BETREFFENDE DE AAN DE DRIE COÖPERATIEVE BANKEN VERSTREKTE STAATSSTEUN

(17) Op 3 december 2013 heeft Griekenland de Commissie op de hoogte gebracht van de verwachte afwikkeling van drie coöperatieve banken (hierna „de drie coöperatieve banken" genoemd), namelijk Co-operative Bank of Dodecanese (hierna „Dodecanese Bank" genoemd), Co-operative Bank of Evia (hierna „Evia Bank" genoemd) en Co-operative Bank of Western Macedonia (hierna „Western Macedonia Bank" genoemd).

(18) Op 4 december 2013 hebben de diensten van de Commissie Griekenland om informatie verzocht betreffende de verwachte afwikkeling van de drie coöperatieve banken.

(19) Op 5 december 2013 heeft Griekenland de gevraagde informatie bezorgd aan de diensten van de Commissie.

(20) Op 8 december 2013 heeft de Bank van Griekenland de afwikkeling van de drie coöperatieve banken opgestart evenals de overdracht van bepaalde passiva van de drie coöperatieve banken aan de Bank.

(21) Op 17 december 2013 heeft Griekenland de staatssteun aangemeld die werd verstrekt in het kader van de afwikkeling van de drie coöperatieve banken.

2. **BESCHRIJVING**

2.1. DE BANK EN HAAR PROBLEMEN

2.1.1. **Algemene context van het Griekse bankwezen**

(22) Het reëel bruto binnenlands product (bbp) in Griekenland is tussen 2008 en 2012 met 20 % gedaald, zoals aangegeven in tabel 1. Daardoor hadden de Griekse banken te kampen met een snel stijgend wanbetalingspercentage bij leningen aan Griekse huishoudens en bedrijven ([7]). Deze ontwikkelingen hadden een negatieve invloed op de resultaten van de activa van Griekse banken en deden kapitaalbehoeften ontstaan.

Tabel 1

Reële bbp-groei in Griekenland, 2008-2013

Griekenland	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Reële bbp-groei, %	– 0,2	– 3,1	– 4,9	– 7,1	– 7,0	– 3,9

Bron: Eurostat, online beschikbaar op http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00115

([6]) De kennisgeving werd ingeschreven onder nummer SA.34823 (2012/C) (ex2012 NN).

([7]) Europese Commissie — directoraat-generaal Economische en Financiële Zaken. The Second Economic Adjustment Programme for Greece — March 2012, blz. 17, online beschikbaar op: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2012/pdf/ocp94_en.pdf

(23) Bovendien heeft Griekenland in februari 2012 een obligatieruil met de particuliere sector uitgevoerd, onder de naam „Inbreng van de particuliere sector" (hierna het „PSI-programma" genoemd). Griekse banken waren betrokken bij het PSI-programma, waarbij de Griekse regering bestaande particuliere obligatiehouders nieuwe effecten aanbood (waaronder nieuwe Griekse staatsobligaties (Greek Government Bonds, hierna „GGB's" genoemd), aan het bbp gekoppelde effecten en PSI-promesses uitgegeven door het Europees Financieel Stabiliteitsfonds (hierna „EFSF" genoemd)) in ruil voor bestaande GGB's, met een nominale korting van 53,5 % en langere looptijden ([8]). De Griekse autoriteiten kondigden de resultaten van die obligatieruil op 9 maart 2012 aan ([9]). De ruil resulteerde in zware verliezen voor de obligatiehouders (door de Bank van Griekenland geschat op gemiddeld 78 % van het nominale bedrag van de oude GGB's voor de Griekse banken) en kapitaalbehoeften die met terugwerkende kracht op de jaarrekening van 2011 van de Griekse banken werden geboekt.

Tabel 2

Totale PSI-verliezen van de belangrijkste Griekse banken (in miljoen EUR)

Banken	Nominale waarde van GGB's (1)	Nominale waarde van staatsgerelateerde leningen (2)	Totale nominale waarde (3) = (1) + (2)	PSI-verlies van GGB's (4)	PSI-verlies van staatsgerelateerde leningen (5)	Totaal bruto PSI-verlies (6) = (4) + (5)	Totaal bruto PSI-verlies /tier 1-kernkapitaal ([1]) (dec 2011) %	Totaal bruto PSI-verlies /Totaal activa (dec 2011) %
NBG	13 748	1 001	14 749	10 985	751	11 735	161,0	11,0
Eurobank	7 001	335	7 336	5 517	264	5 781	164,5	7,5
Alpha	3 898	2 145	6 043	3 087	1 699	4 786	105,7	8,1
Piraeus	7 063	280	7 343	5 686	225	5 911	226,0	12,0
Emporiki	351	415	766	270	320	590	40,3	2,7

Bron: Bank van Griekenland, Report on the Recapitalisation and the Restructuring of the Greek Banking Sector, december 2012, blz. 14.

([1]) De tier 1-kernkapitaalratio van een bank is één van de kapitaalratio's op basis van de regelgeving die door de bankentoezichthouder in het kader van de kapitaalvereistenrichtlijn worden bewaakt.

(24) Aangezien de Griekse banken werden geconfronteerd met aanzienlijke kapitaaltekorten als gevolg van het PSI-programma en de aanhoudende recessie, stelde het Memorandum betreffende het economische en financiële beleid (hierna „MEFP" genoemd) van het tweede aanpassingsprogramma voor Griekenland van de Griekse regering, de Europese Unie, het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Europese Centrale Bank (ECB) van 11 maart 2012 fondsen beschikbaar voor de herkapitalisatie van die banken. De Griekse autoriteiten schatten de totale bancaire herkapitalisatiebehoeften en afwikkelingskosten ten laste van dit programma op 50 miljard EUR geraamd ([10]). Dat bedrag werd berekend op basis van een stresstest, uitgevoerd door de Bank van Griekenland, voor de periode van december 2011 tot december 2014 (hierna de „stresstest van 2012" genoemd), die gebruik maakte van de prognose voor kredietverliezen uitgevoerd door Blackrock ([11]). De middelen voor de herkapitalisatie van de Griekse banken zijn beschikbaar via het HFSF. Tabel 3 geeft een overzicht van de berekening van de kapitaalbehoeften voor de belangrijkste Griekse banken, zoals deze uit de stresstest van 2012 naar voren zijn gekomen.

([8]) Zie deel II „The restructuring of the Greek Sovereign Debt" in het Report on the Recapitalisation and Restructuring of the Greek Banking Sector, Bank van Griekenland, december 2012, online beschikbaar op: http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/Report_on_the_recapitalisation_and_restructuring.pdf

([9]) Persbericht van het ministerie van Financiën van 9 maart 2012, online beschikbaar op: http://www.pdma.gr/attachments/article/80/9%20MARCH%202012%20-%20RESULTS.pdf

([10]) Zie voetnoot 7, blz. 106.

([11]) Zie voetnoot 8.

Tabel 3

Stresstest van 2012: Kapitaalbehoeften van de belangrijkste Griekse banken (in miljoen EUR)

Banken	Referentie tier 1-kernkapitaal (dec 2011) (1)	Totaal bruto PSI-verlies (dec 2011) (2)	Voorzieningen met betrekking tot PSI (juni 2011) (3)	Cumulatief brutoverlies Prognoses voor kredietrisico (4)	Reserves voor leningverliezen (dec 2011) (5)	Interne kapitaalopbouw (6)	Doelstelling tier 1-kernkapitaal (dec 2014) (7)	Kapitaalbehoeften (8) = (7) – [(1) + (2) + (3) + (4) + (5) + (6)]
NBG	7 287	– 11 735	1 646	– 8 366	5 390	4 681	8 657	9 756
Eurobank	3 515	– 5 781	830	– 8 226	3 514	2 904	2 595	5 839
Alpha	4 526	– 4 786	673	– 8 493	3 115	2 428	2 033	4 571
Piraeus	2 615	– 5 911	1 005	– 6 281	2 565	1 080	2 408	7 335
Emporiki	1 462	– 590	71	– 6 351	3 969	114	1 151	2 475
Postbank (TT Bank)	557	– 3 444	566	– 1 482	1 284	– 315	903	3 737

Bron: Bank van Griekenland, Report on the Recapitalisation and the Restructuring of the Greek Banking Sector, december 2012, blz. 8.

(25) Volgens het MEFP „wordt aan banken die levensvatbare plannen voor kapitaalopbouw indienen de mogelijkheid geboden om overheidssteun aan te vragen en te ontvangen op een zodanige wijze dat de particuliere sector wordt gestimuleerd tot kapitaalinjectie, zodat de lasten voor de belastingbetaler worden beperkt" ([12]). De Bank van Griekenland was van mening dat alleen de vier grootste banken (Eurobank, National Bank van Griekenland, Piraeus bank en Alpha Bank) haalbare kapitaalverhogingsplannen indienden ([13]). In mei 2012 hebben zij een eerste overbruggingsherkapitalisatie van het HFSF ontvangen.

(26) De binnenlandse deposito's bij banken in Griekenland namen in totaal met 37 % af tussen eind 2009 en juni 2012 als gevolg van de recessie en de politieke onzekerheid. Deze banken moesten een hogere rente betalen om hun deposito's te behouden. De kosten van de deposito's stegen, waardoor de netto rentemarge van de banken afnam. Aangezien Griekse banken werden uitgesloten van de markten voor wholesalefinanciering werden zij volledig afhankelijk van Eurosysteem ([14])-financiering, waarvan een groeiend deel de vorm had van door de staat gegarandeerde ELA, verleend door de Bank van Griekenland.

(27) Op 3 december 2012 startte Griekenland een terugkoopprogramma voor de nieuwe GGB's die door investeerders waren ontvangen in het kader van het PSI-programma tegen prijzen die varieerden van 30,2 % tot 40,1 % van de nominale waarde ([15]). De Griekse banken namen deel aan dat terugkoopprogramma, hetgeen leidde tot verdere verliezen op hun balansen, aangezien het grootste gedeelte van het boekhoudkundige verlies (dat is het verschil tussen de marktwaarde en de nominale waarde) dat ten tijde van het PSI-programma op deze nieuwe GGB's werd geboekt definitief en onomkeerbaar werd ([16]).

(28) In december 2012 ontvingen de vier grootste Griekse banken een tweede overbruggingsherkapitalisatie van het HFSF.

(29) In het voorjaar van 2013 werd de overbruggingsherkapitalisatie van de vier banken omgezet in een permanente herkapitalisatie in normale aandelen, waarbij het HFSF meer dan 80 % van de aandelen van elk van de vier banken bezit. Voor de banken die in staat waren een vooraf vastgesteld bedrag aan privaat kapitaal aan te trekken (de Bank, Piraeus Bank SA en Nationale Bank van Griekenland SA) ontving het HFSF aandelen zonder stemrecht en kregen particuliere beleggers warrants voor de aandelen van het HFSF.

([12]) Zie voetnoot 7, blz. 104.
([13]) Zie voetnoot 8.
([14]) De Europese Centrale Bank en de nationale centrale banken vormen samen het Eurosysteem, het systeem van centrale banken in de eurozone.
([15]) Persbericht van het ministerie van Financiën van 3 december 2012, online beschikbaar op: http://www.pdma.gr/attachments/article/248/Press%20Release%20-%20December%2003.pdf
Die terugkoop van haar eigen schuld tegen een prijs fors onder de nominale waarde, heeft tot een aanzienlijke schuldvermindering voor Griekenland geleid.
([16]) Als een dergelijke terugkoop niet had plaatsgevonden, had de marktwaarde van deze nieuwe GGB's toe kunnen nemen, afhankelijk van de evolutie van de marktparameters, zoals de rentevoeten en de kans op in gebreke blijven van Griekenland.

(30) In juli 2013 gaf de Bank van Griekenland aan een adviseur opdracht tot het uitvoeren van een diagnostische studie betreffende de kredietportefeuilles van alle Griekse banken. Deze adviseur stelde prognoses voor kredietverliezen (credit loss projections, hierna „CLP's" genoemd) op voor alle binnenlandse kredietportefeuilles van de Griekse banken, alsook voor leningen met Grieks risico bij buitenlandse bijkantoren en dochterondernemingen, uitgaande van een termijn van drieënhalf jaar en de levensduur van de lening. De analyse leverde CLP's op bij twee macro-economische scenario's: een basisscenario en een ongunstig scenario. De Bank van Griekenland maakte een schatting van de CLP's voor buitenlandse kredietportefeuilles, met enige inhoudelijke inbreng van de adviseur.

(31) Op basis van de beoordeling van de CLP's door de adviseur startte de Bank van Griekenland in het najaar van 2013 een nieuwe stresstest (hierna de „stresstest van 2013" genoemd) ter beoordeling van de robuustheid van de kapitaalpositie van de Griekse banken op grond van een basisscenario en een ongunstig scenario. De Bank van Griekenland heeft de beoordeling van de kapitaalbehoeften uitgevoerd met technische ondersteuning van een tweede adviseur.

(32) De belangrijkste onderdelen van de beoordeling van de kapitaalbehoeften op grond van de stresstest van 2013 waren i) de CLP's ([17]) over kredietportefeuilles van banken op een geconsolideerde basis voor Grieks risico en buitenlands risico, na aftrek van de bestaande kredietreserves, en ii) de geschatte operationele rentabiliteit van de banken voor de periode van juni 2013 tot december 2016, op basis van een conservatieve aanpassing van de herstructureringsplannen die in het vierde kwartaal van 2013 aan de Bank van Griekenland waren voorgelegd. Tabel 4 geeft een overzicht van de berekening van de kapitaalbehoeften voor de belangrijkste Griekse banken, op een geconsolideerde basis voor het basisscenario van die stresstest van 2013.

Tabel 4

Stresstest van 2013: Kapitaalbehoeften van de Griekse banken op geconsolideerde basis bij het basisscenario (in miljoen EUR)

Banken	Referentie tier 1-kernkapitaal (juni 2013) (1)	Reserves kredietverliezen (juni 2013) (2)	CLP's voor Grieks risico (3)	CLP's voor buitenlands risico ([1]) (4)	Interne kapitaalopbouw (5)	Stresstest tier 1-kernkapitaalratio (december 2016) (6)	Kapitaalbehoeften (7)=(6)-(1)-(2)-(3)-(4)-(5)
NBG ([2])	4 821	8 134	– 8 745	– 3 100	1 451	4 743	2 183
Eurobank ([3])	2 228	7 000	– 9 519	– 1 628	2 106	3 133	2 945
Alpha	7 380	10 416	– 14 720	– 2 936	4 047	4 450	262
Piraeus	8 294	12 362	– 16 132	– 2 342	2 658	5 265	425
Attica	225	403	– 888	0	106	243	397
Panellinia	61	66	– 237	0	– 26	31	169

Bron: Bank van *Griekenland, 2013 Stress Test of the Greek Banking Sector*, maart 2014, blz. 42.

([1]) Het effect van de CLP's voor buitenlandse risico's werd berekend na buitenlandse belastingen en rekening houdend met de op dat moment aan het directoraat-generaal Concurrentie verstrekte toezeggingen tot afstoting.

([2]) Reserves voor kredietverliezen van NBG op 30 juni 2013, pro forma voor de voorzieningen van First Business Bank en Probank.

([3]) Reserves voor kredietverliezen van Eurobank op 30 juni 2013, pro forma voor de voorzieningen van New Hellenic Postbank en New Proton Bank, die in augustus 2013 zijn verworven.

(33) Op 6 maart 2014 kondigde de Bank van Griekenland de resultaten aan van de stresstest van 2013 en verzocht de banken om medio april 2014 hun plannen voor het aantrekken van kapitaal ter dekking van de kapitaalbehoeften op grond van het basisscenario in te dienen.

(34) Tussen eind maart 2013 en begin mei 2014 hebben de banken kapitaalverhogingen verricht.

([17]) Inclusief het verwachte verlies van de nieuw af te sluiten kredieten in Griekenland over de periode juni 2013 tot december 2016.

2.1.2. **De begunstigde**

(35) De Bank biedt universele bankdiensten aan, voornamelijk in Griekenland en Zuidoost-Europa (Cyprus, Roemenië, Bulgarije, Servië, Albanië en de voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië) evenals in het Verenigd Koninkrijk. Zij biedt huishoudens en bedrijven een volledig assortiment bancaire en financiële producten en diensten aan. Zij is actief in detailhandels-, zakelijke en private bankactiviteiten, vermogensbeheer, schatkist- en zakenbankieren. De Bank is als rechtspersoon opgericht in Griekenland en haar aandelen noteren op de effectenbeurs van Athene. Op 30 september 2012 waren er bij de Bank in totaal 17 119 werknemers in dienst, waarvan ongeveer een derde in Zuidoost-Europa en in het Verenigd Koninkrijk, terwijl twee derde van de werknemers in Griekenland werkte ([18]).

(36) De Bank nam aan het PSI-programma deel met de uitruil van GGB's en staatsgerelateerde leningen met een nominale waarde van 6 043 miljoen EUR. De totale PSI-gerelateerde kosten bedroegen ongeveer 4 786 miljoen EUR vóór belastingen en werden volledig geboekt op de jaarrekening van 2011 ([19]). De Bank verkocht tijdens het terugkoopprogramma van december 2012 de nieuwe GGB's die zij had ontvangen in het kader van het PSI met een groot disagio ten opzichte van de nominale waarde. Deze verkoop maakte haar verliezen op de nieuwe GGB's definitief.

(37) De kerngetallen van de Bank per december 2010, december 2011, december 2012 en december 2013 (geconsolideerde gegevens) worden in tabel 5 weergegeven.

Tabel 5

Kerngetallen van Alpha Bank over 2010, 2011, 2012 en 2013

Winst en verlies (miljoen EUR)	2010	2011	2012	Pro forma 2012 (inclusief Emporiki)	2013 (inclusief Emporiki)
Netto rentebaten	1 819	1 784	1 397	1 755	1 658
Totale bedrijfsopbrengsten	2 249	2 283	1 506	1 826	2 344
Totale bedrijfslasten	– 1 148	– 1 096	– 1 179	– 1 746	– 1 426
Opbrengsten voor voorzieningen	1 101	1 187	327	80	918
Bijzondere waardevermindering ter dekking van kredietrisico	– 885	– 1 130	– 1 669	– 2 802	– 1 923
Bijzondere waardevermindering voor GGB's en leningen die in aanmerking komen voor het PSI-programma	—	– 4 789	—	—	—
Negatieve goodwill					3 283
Nettowinst/-verlies	86	– 3 810	– 1 086	N.v.t.	2 922
Geselecteerde volumegegevens (in miljoen EUR)	2010	2011	2012	Pro forma 2012 (inclusief Emporiki)	2013 (inclusief Emporiki)
Totaal leningen en voorschotten aan klanten (netto)	49 305	44 876	40 495	55 459	51 678
Deposito's	38 293	29 399	28 451	41 348	42 485
Totaal activa	66 798	59 148	58 357	76 518	73 697

([18]) http://www.alpha.gr/files/investorrelations/IFRS_Alphagroup_Q3_2013_en.pdf
([19]) Zie tabel 2.

Geselecteerde volumegegevens (in miljoen EUR)	2010	2011	2012	Pro forma 2012 (inclusief Emporiki)	2013 (inclusief Emporiki)
Totaal eigen vermogen ([1])	5 784	1 966	773	3 423	8 312

Bronnen: 2013: http://www.alpha.gr/files/investorrelations/Deltio_Typou_20140310EN.pdf
Pro forma 2012: „Restructuring Plan of Alpha Bank", juni 2014, blz. 24
2012 en 2011: Financiële resultaten 2012 — Geconsolideerde jaarrekening: http://www.alpha.gr/files/investorrelations/IFRS_Alphagroup_FY_2012_en.pdf
2010: Financiële resultaten 2011 — Geconsolideerde jaarrekening: http://www.alpha.gr/files/investorrelations/IFRS_Alphagroup_FY_2011_en.pdf

([1]) Het eigen vermogen voor 2010, 2011 en 2012 is inclusief 940 miljoen EUR aan preferente aandelen die in 2009 door Griekenland werden toegekend; voor 2012 zijn die bedragen exclusief de twee overbruggingsherkapitalisaties die de Bank in 2012 heeft ontvangen, voor een bedrag van 2 942 miljoen EUR. Het eigen vermogen voor 2013 omvat de volledige herkapitalisatie van 2012 en 2013 van het HFSF en de particuliere herkapitalisatie die in totaal 4 571 miljoen EUR bedroegen.

(38) Uit tabel 5 blijkt dat, naast de enorme verliezen die in 2011 als gevolg van het PSI-programma (4 786 miljoen EUR ([20])) zijn geboekt, de Bank te kampen had met afnemende inkomsten (onder andere vanwege de hogere kosten van deposito's) en met hoge en stijgende bijzondere waardeverminderingsverliezen op haar kredietportefeuilles in Griekenland en in het buitenland. De liquiditeitspositie van de Bank werd zwaar getroffen door de uitstroom van deposito's en de krediet/deposito-ratio bereikte op 31 december 2011 het niveau van 152 % ([21]), terwijl op die datum 34 % van haar balans werd gefinancierd door het Eurosysteem ([22]).

(39) Op grond van de stresstest van 2013 werden de kapitaalbehoeften van de Bank door de Bank van Griekenland geraamd op 262 miljoen EUR voor het basisscenario.

(40) In maart 2014 heeft de Bank haar kapitaal met 1,2 miljard EUR verhoogd om de in overweging 39 vermelde kapitaalbehoeften te kunnen dekken en de voor een bedrag van 940 miljoen EUR door Griekenland aangehouden preferente aandelen te kunnen terugbetalen ([23]). In tegenstelling tot de kapitaalverhoging van Eurobank in april 2014 heeft het HFSF de Bank geen toezegging gedaan om kapitaal te injecteren in het kader van de kapitaalverhoging in geval van onvoldoende particuliere vraag. De kapitaalverhoging van de Bank is bereikt door middel van een voorkeurvrij eigenvermogensaanbod (dat wil zeggen een kapitaalverhoging waarbij de voorkeurrechten van de aandeelhouders zijn geannuleerd) voor internationale beleggers en een openbare emissie in Griekenland. De inschrijfprijs werd vastgesteld op 0,66 EUR per aandeel.

(41) Na de kapitaalverhoging kondigde de Bank op 17 april 2014 aan dat zij de preferente aandelen had afgelost aan Griekenland voor een totaalbedrag van 940 miljoen EUR.

2.2. OVERNAMES DOOR DE BANK VAN GRIEKSE BANCAIRE ACTIVITEITEN

2.2.1. **Overname van Emporiki Bank**

(42) Emporiki Bank werd opgericht in 1882.

(43) In 2000 heeft de groep Crédit Agricole aanvankelijk een participatie van 6,7 % in Emporiki Bank verworven. In 2006 werd Emporiki Bank een dochtermaatschappij van Crédit Agricole toen deze een meerderheidsbelang verwierf. Crédit Agricole heeft toen haar aandelenbezit in Emporiki Bank tot 94,99 % verhoogd.

(44) Emporiki Bank verrichte alle bankactiviteiten (detailhandels- en zakelijke bankactiviteiten) en was eveneens actief op het gebied van zakenbankieren, vermogensbeheer, portefeuillebeheer en algemene financiële diensten. Zij bood haar diensten aan in Griekenland via een netwerk van 323 bijkantoren en in het buitenland via haar bijkantoor op Cyprus en via dochterondernemingen op Cyprus, in Bulgarije, Albanië en Roemenië ([24]). Op 31 december 2012 telde zij 4 230 werknemers.

(45) De Bank nam aan het PSI-programma deel met de uitruil van GGB's en andere in aanmerking komende effecten met een nominale waarde van 766 miljoen EUR. Zoals weergegeven in tabel 2, bedroegen de totale PSI-gerelateerde kosten ongeveer 590 miljoen EUR vóór belastingen en werden deze volledig op de jaarrekening van 2011 geboekt. Zoals aangegeven in tabel 3 werden de kapitaalbehoeften van Emporiki Bank op 2 475 miljoen EUR geraamd en werden ze berekend op basis van een stresstest van 2012 uitgevoerd door de Bank van Griekenland voor de periode van 31 december 2011 tot en met 31 december 2014, waarbij werd uitgegaan van de door Blackrock uitgevoerde raming van de verliezen op leningen.

([20]) Zie tabel 2.
([21]) Door Alpha Bank aan de Commissie verstrekte inlichtingen van 25 juni 2013.
([22]) Jaarrekening 2011, http://www.alpha.gr/files/investorrelations/GROUP_IAS_FY_2011_en1.pdf
([23]) Zie punt 2.3.1.2 Herkapitalisatie door de staat verleend op grond van de herkapitalisatiemaatregel.
([24]) Geconsolideerde jaarrekeningen per 31 december 2011 van Emporiki Bank, blz. 9.

(46) Op 12 oktober 2012 heeft het HFSF de Bank toestemming gegeven om Emporiki Bank van Crédit Agricole over te nemen.

(47) Op 16 oktober 2012 hebben Crédit Agricole en de Bank een overeenkomst voor de aankoop van aandelen gesloten, de „Share Purchase Agreement dated 16 October 2012 between Crédit Agricole SA and Alpha Bank SA for the sale and purchase of Emporiki Bank of Greece SA". Na de afronding van de financiële due diligence, heeft Crédit Agricole kapitaal ingebracht voor een totaalbedrag van 2 893 miljoen EUR, en heeft het bovendien ingeschreven op alle door de Bank uitgegeven converteerbare obligaties voor een bedrag van 150 miljoen EUR ([25]). De Bank zou vervolgens de volledig geherkapitaliseerde Emporiki Bank overnemen voor één euro. In het kader van de overeenkomst voor de aankoop van aandelen heeft de Bank geen buitenlandse dochterondernemingen van Emporiki Bank overgenomen. Deze bleven in het bezit van Crédit Agricole, met uitzondering van het Cypriotische bijkantoor van Emporiki Bank, dat 0,5 miljard EUR aan activa meebracht en deel uitmaakte van de omvang die door de Bank was verworven.

(48) Op 31 december 2012, na de herkapitalisatie door Crédit Agricole, bedroeg de kapitaalratio van Emporiki Bank 17,6 % terwijl haar tier 1-kapitaalratio 13,5 % bedroeg.

(49) Op 1 februari 2013 heeft de Bank aangekondigd dat de overdracht van het volledige aandelenkapitaal van Emporiki Bank naar de Bank voltooid was ([26]).

(50) De kerngetallen van Emporiki Bank voor december 2010, december 2011, december 2012 en januari 2013 zijn weergegeven in tabel 6.

Tabel 6

Kerngetallen van Emporiki Bank, 2010, 2011, 2012 en januari 2013

In miljard EUR	31 december 2010 (geconsolideerd)	31 december 2011 (geconsolideerd)	December 2012 (door de Bank verworven omvang)	Januari 2013 (door de Bank verworven omvang)
Totaal activa	26,78	21,7	19,5	18,2
Brutototaal leningen en voorschotten aan klanten	24	23,48	19,85	19,8
Voorzieningen	2,8	4,4	5	5
Verschuldigd aan klanten	12,2	11,3	12,68	12,9
Financiering via het Eurosysteem	0,3	1,77	1,2	1,2
Totaal eigen vermogen	0,9	0,9	1,73	2,3
Verlies na belastingen	– 0,87	– 1,76	– 1,5	
Netto leningen/deposito's	173,8 %	169,1 %	117,2 %	114,1 %

Bronnen: Januari 2013: resultaten boekjaar 2012 Alpha Bank, presentatie van 27 maart 2013 (online beschikbaar op: http://www.alpha.gr/files/investorrelations/2012_FY_Financial_Report1.pdf)
December 2012: kernindicatoren van Alpha Bank en Emporiki Bank, online beschikbaar op: http://www.alpha.gr/page/default.asp?id=9&la=2
2011 en 2010: geconsolideerde jaarrekening per 31 december 2011 van Emporiki Bank.

2.2.2. **Overname van bepaalde passiva van de drie coöperatieve banken**

(51) Op 8 december 2013 heeft de Bank van Griekenland besloten om de drie coöperatieve banken, namelijk Dodecanese Bank, Evia Bank en Western Macedonia Bank, af te wikkelen.

([25]) Financieel jaarverslag van het HFSF voor de periode 1 januari 2012 tot en met 31 december 2012, blz. 8, online beschikbaar op: http://www.hfsf.gr/files/hfsf_annual_report_2012_en.pdf
([26]) http://www.alpha.gr/files/deltia_typou/Deltio_Typou_20130201EN.pdf

(52) De Bank van Griekenland is overgegaan tot *een* „purchase and assumption"-procedure ([27]) waarbij alle deposito's, ook interbancaire deposito's, en de vorderingen en passiva ten aanzien van het Griekse deposito- en investeringsgarantiefonds, maar geen leningen, aan een overnemer zouden worden overgedragen. De Bank van Griekenland heeft contact opgenomen met de vier Griekse systeembanken aangezien de deposito's, volgens de Bank van Griekenland, aan volledig geherkapitaliseerde instellingen moesten worden overgedragen. Alleen de Bank en Eurobank hebben op 5 december 2013 een bindend bod uitgebracht. De Bank van Griekenland heeft de voorkeur gegeven aan het bod van de Bank. De Bank heeft een bedrag geboden dat gelijk was aan 2,1 % van de overgedragen deposito's.

2.2.2.1. *Dodecanese Bank*

(53) Dodecanese Bank werd in 1994 opgericht.

(54) Op 22 juli 2013 heeft de Bank van Griekenland Dodecanese Bank verzocht om haar tier 1-kernkapitaalratio te herstellen. Dodecanese Bank heeft daarop haar kapitaal verhoogd via een openbaar aanbod van coöperatieve aandelen. Volgens het prospectus werd de tier 1-kernkapitaalratio van Dodecanese Bank, berekend op basis van de financiële gegevens van die bank per 30 juni 2013, geraamd op 3,5 % en lag die bijgevolg onder de door de Bank van Griekenland gestelde minimumeisen op het gebied van kapitaaltoereikendheid. De kapitaalverhoging kon echter niet voldoende vraag bij de beleggers doen ontstaan.

(55) Daarom is de Bank van Griekenland op 8 december 2013 overgegaan tot de afwikkeling van Dodecanese Bank. De vergunning van Dodecanese Bank werd ingetrokken en de bank moest tot liquidatie overgaan ([28]). Bepaalde passiva van Dodecanese Bank werden aan Alpha Bank overgedragen ([29]). Volgens de Bank van Griekenland ([30]) bedroeg de reële waarde van de overgedragen activa ongeveer 6 miljoen EUR, terwijl de reële waarde van de overgedragen passiva 255 miljoen EUR bedroeg, waarbij het verschil het financieringstekort ([31]) van 249 miljoen EUR is. Het financieringstekort werd aangezuiverd door het HFSF krachtens artikel 63, onder D), punt 13, van Wet 3601/2007. In december 2013 heeft het HFSF twee derde van het totale financieringstekort, namelijk 166 miljoen EUR, uitbetaald in EFSF-obligaties met de toezegging dat het resterende bedrag van 83 miljoen EUR zou worden uitbetaald bij de definitieve vaststelling van het financieringstekort. Op 16 juni 2014 heeft de Bank van Griekenland het definitieve financieringstekort van Dodecanese Bank op een bedrag van 258,5 miljoen EUR vastgesteld. Het HFSF zal het nog niet uitbetaalde gedeelte van het financieringstekort dekken.

(56) Op 30 september 2013 had Dodecanese Bank 132 werknemers in dienst en beschikte zij over een netwerk van 11 bijkantoren. In het kader van de afwikkeling heeft de Bank geen bijkantoren van Dodecanese Bank overgenomen, maar heeft zij wel aangegeven dat zij fysiek aanwezig zou blijven in regio's waar er geen netwerkoverlappingen waren (namelijk op vier eilanden waar er geen andere banken waren) door de vier kleine, door de curator beheerde bijkantoren te huren. De werknemers van Dodecanese Bank werden ontslagen en selectief terug in dienst genomen door Alpha Bank.

2.2.2.2. *Evia Bank*

(57) Evia Bank werd in 1995 opgericht.

(58) Op 22 juli 2013 heeft de Bank van Griekenland Evia Bank verzocht om haar tier 1-kernkapitaalratio te herstellen. Evia Bank heeft daarop haar kapitaal verhoogd via een openbaar aanbod van coöperatieve aandelen. Volgens het prospectus werd de tier 1-kernkapitaalratio van Evia Bank, berekend op basis van de financiële gegevens van die bank per 30 juni 2013, geraamd op 1,8 % en lag die bijgevolg onder de door de Bank van Griekenland gestelde minimumeisen op het gebied van kapitaaltoereikendheid. De kapitaalverhoging kon echter niet voldoende vraag bij de beleggers doen ontstaan.

(59) Daarom is de Bank van Griekenland op 8 december 2013 overgegaan tot de afwikkeling van Evia Bank. De vergunning van Evia Bank werd ingetrokken en Evia Bank moest tot liquidatie overgaan ([32]). Bepaalde passiva van Evia Bank werden aan Alpha Bank overgedragen ([33]). Volgens de Bank van Griekenland ([34]) bedroeg de reële waarde van de overgedragen activa ongeveer 2 miljoen EUR, terwijl de reële waarde van de overgedragen passiva 98 miljoen EUR bedroeg, waarbij het verschil het financieringstekort van 96 miljoen EUR is. Het financieringstekort werd aangezuiverd door het HFSF krachtens artikel 63, onder D), punt 13, van Wet 3601/2007. In december 2013 heeft het HFSF twee derde van het totale financieringstekort, namelijk 64 miljoen EUR, uitbetaald

([27]) Een „purchase and assumption"-procedure is een afwikkelingsprocedure die inhoudt dat van een rechtspersoon in liquidatie hoogwaardige activa en passiva worden geïdentificeerd en geveild om ze over te dragen aan een levensvatbare onderneming.
([28]) Zie besluit 97/3/8.2.2013 van de Commissie Kredieten en Verzekeringen van de Bank van Griekenland.
([29]) Zie besluit 14/4/8.12.2013 van de Commissie Afwikkelingsmaatregelen van de Bank van Griekenland.
([30]) Zie besluit 14/5/8.12.2013 van de Commissie Afwikkelingsmaatregelen van de Bank van Griekenland.
([31]) De term „financieringstekort" kan daarom misleidend zijn omdat hierbij geen sprake is van liquiditeitssteun, maar wel van kapitaalsteun.
([32]) Zie besluit 97/2/8.2.2013 van de Commissie Kredieten en Verzekeringen van de Bank van Griekenland.
([33]) Zie besluit 14/1/8.12.2013 van de Commissie Afwikkelingsmaatregelen van de Bank van Griekenland.
([34]) Zie besluit 14/2/8.12.2013 van de Commissie Afwikkelingsmaatregelen van de Bank van Griekenland.

in EFSF-obligaties met de toezegging dat het resterende bedrag van 32 miljoen EUR zou worden uitbetaald bij de definitieve vaststelling van het financieringstekort. Op 16 juni 2014 heeft de Bank van Griekenland het definitieve financieringstekort van Evia Bank op een bedrag van 105 miljoen EUR vastgesteld. Het HFSF zal het nog niet uitbetaalde gedeelte van het financieringstekort dekken.

Op 30 september 2013 had Evia Bank 59 werknemers in dienst en beschikte zij over een netwerk van 4 bijkantoren. De Bank heeft geen bijkantoren van Evia Bank overgenomen. De werknemers van Evia Bank werden ontslagen en selectief terug in dienst genomen door Alpha Bank.

2.2.2.3. *Western Macedonia Bank*

(60) In 1995 werd de Development Credit Cooperative Society of Prefecture of Kozani opgericht. In 2008 werd de coöperatieve bank actief onder de nieuwe naam „Cooperative Bank of Western Macedonia".

(61) Op 22 juli 2013 heeft de Bank van Griekenland Western Macedonia Bank verzocht om haar tier 1-kernkapitaalratio te herstellen. Western Macedonia Bank heeft daarop haar kapitaal verhoogd via een openbaar aanbod van coöperatieve aandelen. Volgens het prospectus werd de tier 1-kernkapitaalratio van Western Macedonia Bank geraamd op – 11 %, berekend op basis van de financiële gegevens van die bank per 30 september 2013, en lag die bijgevolg onder de door de Bank van Griekenland gestelde minimumeisen op het gebied van kapitaaltoereikendheid. De kapitaalverhoging kon echter niet voldoende vraag bij de beleggers doen ontstaan.

(62) Daarom is de Bank van Griekenland op 8 december 2013 overgegaan tot de afwikkeling van Western Macedonia Bank. De vergunning van Western Macedonia Bank werd ingetrokken en de bank moest tot liquidatie overgaan ([35]). Bepaalde passiva van Western Macedonia Bank werden aan de Bank overgedragen ([36]). Volgens de Bank van Griekenland ([37]) bedroeg de reële waarde van de overgedragen activa ongeveer 2 miljoen EUR, terwijl de reële waarde van de overgedragen passiva 84 miljoen EUR bedroeg, waarbij het verschil het financieringstekort van 82 miljoen EUR is. Het financieringstekort werd aangezuiverd door het HFSF krachtens artikel 63, onder D), punt 13, van Wet 3601/2007. In december 2013 heeft het HFSF twee derde van het totale financieringstekort, namelijk 55 miljoen EUR, uitbetaald in EFSF-obligaties met de toezegging dat het resterende bedrag van 27 miljoen EUR zou worden uitbetaald bij de definitieve vaststelling van het financieringstekort.

(63) Op 30 september 2013 had Western Macedonia Bank 36 werknemers in dienst en beschikte zij over een netwerk van 3 bijkantoren. De Bank heeft geen bijkantoren van Western Macedonia Bank overgenomen. De werknemers van Western Macedonia Bank werden ontslagen en selectief terug in dienst genomen door de Bank.

(64) De kerngetallen van de drie coöperatieve banken worden vermeld in tabel 7.

Tabel 7

Kerngegevens van de drie coöperatieve banken (in miljoen EUR)

	(A)	(B)	(C)	(D) = (B) – (A)	(E) = 2,1 %* (C)
	Reële waarde van overgedragen activa	Reële waarde van overgedragen passiva	*Waarvan overgedragen deposito's*	Aanvankelijk financierings-tekort	Vergoeding (2,1 % van overgedragen deposito's)
Dodecanese Bank	6	255	*255*	249	5
Evia Bank	2	98	*95*	96	2
Western Macedonia Bank	2	84	*82*	82	2
Totaal				**427**	**9**

Bronnen: Besluiten 97/1, 97/2, 97/3 van 8.2.2013 van de Commissie Kredieten en Verzekeringen van de Bank van Griekenland. Besluiten 14/1, 14/2, 14/3, 14/4, 14/5 14/6, 14/7, 14/8 van 8.12.2013 van de Commissie Afwikkelingsmaatregelen van de Bank van Griekenland.

([35]) Zie besluit 97/1/8.2.2013 van de Commissie Kredieten en Verzekeringen van de Bank van Griekenland.
([36]) Zie besluit 14/7/8.12.2013 van de Commissie Afwikkelingsmaatregelen van de Bank van Griekenland.
([37]) Zie besluit 14/8/8.12.2013 van de Commissie Afwikkelingsmaatregelen van de Bank van Griekenland.

2.2.3. **Overname van Citibank Greece**

(65) Citibank International werd in 1812 opgericht. Citibank werd in Griekenland in 1964 opgericht, voornamelijk om diensten te verlenen aan de maritieme sector en het bedrijfsleven. In 1980 breidde Citibank uit naar de sector detailhandelsbankieren. Citibank Greece is momenteel actief op het gebied van zowel particulier als zakelijk bankieren en beschikt over een netwerk van 20 bijkantoren in het hele land.

(66) Op 29 mei 2014 heeft het HFSF een aanvraag ontvangen van de Bank waarin deze toestemming vroeg voor de overname van Citibank Greece, inclusief Diners Club Greece (hierna „Diners" genoemd) ([38]).

(67) De Bank sprak haar voornemen uit om de activiteiten van Citibank Greece over te nemen, met inbegrip van de klantenleningen (voor een netto totaalbedrag van 442 miljoen EUR en 1 115 miljoen EUR aan oninbare leningen die volledig waren afgeschreven), klantendeposito's (in totaal 1 067 miljoen EUR), activa onder beheer (1 186 miljoen EUR), de retailkantoren, het geldautomatennetwerk ([39]) en de werknemers ([40]). Bovendien sprak de Bank haar voornemen uit om 100 % van het gewone aandelenkapitaal van Diners te verwerven.

(68) De prijs werd vastgesteld op 2 miljoen EUR.

(69) Op 5 juni 2014 heeft het HFSF zijn toestemming gegeven voor de overname van Citibank Greece door de Bank.

2.3. STEUNMAATREGELEN

2.3.1. **Aan de Bank verleende steunmaatregelen op grond van de steunregeling voor Griekse banken (maatregelen L1 en A)**

(70) De Bank heeft verschillende vormen van steun gekregen krachtens de steunregeling voor Griekse banken, de maatregel tot herkapitalisatie, de garantiemaatregel en maatregel voor staatsobligatieleningen.

2.3.1.1. *Liquiditeitssteun die door de staat is verleend op grond van de garantiemaatregel en de maatregel voor staatsobligatieleningen (maatregel L1)*

(71) De Bank heeft gebruikgemaakt en blijft gebruikmaken van steun op grond van de garantiemaatregel en de maatregel voor staatsobligatieleningen. Die steun zal in dit besluit worden omschreven als „maatregel L1". Op 30 november 2011 bedroegen de aan de Bank verleende garanties ongeveer 14,0 miljard EUR. Op 30 september 2011 had de Bank staatsobligatieleningen voor een bedrag van 1,6 miljard EUR gekregen ([41]).

(72) In het herstructureringsplan voor de Bank dat op 12 juni 2014 door de Griekse autoriteiten bij de Commissie werd ingediend, hebben de Griekse autoriteiten hun voornemen kenbaar gemaakt om tijdens de herstructureringsperiode op grond van de steunregeling voor Griekse banken garanties en staatsobligatieleningen te blijven verstrekken.

2.3.1.2. *Herkapitalisatie die door de staat is verstrekt op grond van de herkapitalisatiemaatregel (maatregel A)*

(73) In mei 2009 ontving de Bank een kapitaalinjectie van 940 miljoen EUR (maatregel A) op grond van de herkapitalisatiemaatregel van de steunregeling voor Griekse banken. Die kapitaalinjectie was het equivalent van ongeveer 2 % van de risicogewogen activa ([42]) (risk weighted assets, RWA) van de Bank op dat ogenblik.

(74) De herkapitalisatie vond plaats in de vorm van preferente aandelen waarop Griekenland zich had ingeschreven met een coupon van 10 % en een looptijd van vijf jaar.

(75) De bank heeft de preferente aandelen op 17 april 2014 afgelost, zoals beschreven in overweging 41.

2.3.2. **Door de staat gegarandeerde ELA (maatregel L2)**

(76) ELA is een uitzonderlijke maatregel waarmee een solvabele financiële instelling die met tijdelijke liquiditeitsproblemen te kampen heeft, Eurosysteemfinanciering kan ontvangen zonder dat deze transactie deel uitmaakt van het gemeenschappelijke monetaire beleid. De rente die door een financiële instelling voor ELA wordt betaald is […] (*) basispunten hoger dan de reguliere herfinancieringsrente van een centrale bank.

([38]) Diners Club International is een kredietkaartonderneming die werd opgericht in 1950 en in 1959 een vestiging kreeg in Griekenland. Diners Club Greece is in handen van Citibank International en Citibank Oversees Investment Corporation.
([39]) Een geldautomaat is een punt waar de klant elektronisch kan bankieren door basistransacties, bv. contanten opnemen, te verrichten zonder hulp van een bankkantoormedewerker.
([40]) Door de Griekse autoriteiten verstrekte inlichtingen van 24 juni 2014.
([41]) Herstructureringsplan van Alpha Bank, juni 2014, blz. 64.
([42]) De term „risicogewogen activa" is een regelgevingsgrootheid die de risicoblootstelling van een financiële instelling meet, en die wordt gebruikt door toezichthouders voor het bewaken van de solvabiliteit van financiële instellingen.
(*) Zakengeheim

(77) De Bank van Griekenland is verantwoordelijk voor het ELA-programma, wat betekent dat alle kosten en de risico's die voortvloeien uit de ELA-voorziening door de Bank van Griekenland gedragen worden. Griekenland heeft de Bank van Griekenland een staatsgarantie verleend die geldt voor de totale hoeveelheid ELA die door de Bank van Griekenland wordt toegekend ([43]). Door de goedkeuring van artikel 50, lid 7, van Wet 3943/2011, waarmee artikel 65, lid 1, van Wet 2362/1995 werd gewijzigd, werd het de minister van Financiën toegestaan om namens de staat garanties toe te kennen aan de Bank van Griekenland, ter waarborging van de vorderingen van de Bank van Griekenland op kredietinstellingen. De banken die gebruikmaken van ELA moeten aan de staat een garantievergoeding betalen ten bedrage van […] basispunten.

(78) Op 31 december 2011 had de Bank gebruikgemaakt van 6,7 miljard EUR aan door de staat gegarandeerde ELA ([44]), terwijl de Bank per 31 december 2012 gebruik had gemaakt van 23,6 miljard EUR aan door de staat gegarandeerde ELA ([45]).

2.3.3. **Aan de Bank verleende steunmaatregelen via het HFSF (maatregelen B1, B2, B3 en B4)**

(79) De Bank heeft vanaf 2012 gebruikgemaakt van verschillende kapitaalsteunmaatregelen van het HFSF. Tabel 8 geeft een overzicht van die steunmaatregelen.

Tabel 8

Aan de Bank verleende steunmaatregelen via het HFSF

	1e overbruggings-herkapitalisatie — mei 2012	2e overbruggings-herkapitalisatie — dec 2012	Toezeggings-brief — dec 2012	Participatie van het HFSF in de herkapitalisatie van voorjaar 2013 — mei 2013
Maatregel	B1	B2	B3	B4
Bedrag (in miljoen EUR)	1 900	1 042	1 629	4 021

2.3.3.1. *De eerste overbruggingsherkapitalisatie (maatregel B1)*

(80) In de overwegingen 14 tot en met 32 van het besluit tot inleiding van de procedure inzake Alpha Bank ([46]) werd de eerste overbruggingsherkapitalisatie van mei 2012 (maatregel B1) uitvoerig beschreven. De achtergrond en de belangrijkste kenmerken van die maatregel worden in dit deel uiteengezet.

(81) Op 20 april 2012 heeft het HFSF aan de Bank een brief verzonden met toezegging van deelname aan een geplande verhoging van het aandelenkapitaal van de Bank voor een bedrag tot 1,9 miljard EUR.

(82) In het kader van maatregel B1 heeft het HFSF op 28 mei 2012 1,9 miljard EUR aan EFSF-obligaties aan de Bank overgedragen, overeenkomstig de bepalingen betreffende overbruggingsherkapitalisaties die zijn vastgelegd in Wet 3864/2010 tot oprichting van het HFSF (hierna de „HFSF-wet" genoemd). De EFSF-obligaties die aan de Bank zijn overgedragen, waren floating notes met looptijden van zes en tien jaar en hadden als uitgiftedatum 19 april 2012. In overweging 48 van het besluit tot inleiding van de procedure inzake Alpha Bank stelde de Commissie het volgende vast: „De overbruggingsherkapitalisatie die op 28 mei 2012 werd voltooid, vormt de nakoming van een verplichting uit de toezeggingsbrief en daarmee een voortzetting van dezelfde steun". Zowel de bedragen van de toezeggingsbrief als die van de eerste overbruggingsherkapitalisatie werden berekend door de Bank van Griekenland om ervoor te zorgen dat de Bank een totale kapitaalratio van 8 % zou bereiken per 31 december 2011, de datum waarop de overbruggingsherkapitalisatie met terugwerkende kracht door de Bank werd geboekt. Zoals blijkt uit tabel 3 dekt maatregel B1 slechts een beperkt gedeelte van de totale kapitaalbehoeften die bij de stresstest van 2012 werden vastgesteld. De Bank werd geacht meer kapitaal door middel van een toekomstige kapitaalverhoging op te halen; de overbruggingsherkapitalisatie was alleen bedoeld om ervoor te zorgen dat de Bank voor ECB-financiering in aanmerking zou blijven komen totdat die kapitaalverhoging had plaatsgevonden.

([43]) Volgens de brief van de Bank van Griekenland van 7 november 2011 zijn er garanties van toepassing op het totale bedrag van de noodliquiditeitssteun (ELA).
([44]) Informatie die op 7 april 2014 door de Bank van Griekenland werd verstrekt.
([45]) Financiële prognoses als bijlage bij het herstructureringsplan van Alpha Bank, juni 2014.
([46]) Zie voetnoot 4.

(83) Voor de periode tussen de datum van de eerste overbruggingsherkapitalisatie en de datum van de omzetting van de eerste overbruggingsherkapitalisatie in gewone aandelen en andere converteerbare financiële instrumenten is in de voorinschrijvingsovereenkomst tussen de Bank en het HFSF bepaald dat de Bank aan het HFSF een jaarlijkse vergoeding van 1 % van de nominale waarde van de EFSF-obligaties zou betalen en dat alle couponbetalingen en lopende rente op de EFSF-obligaties voor die periode zouden gelden als een aanvullende kapitaalinjectie door het HFSF aan de Bank ([47]).

2.3.3.2. *De tweede overbruggingsherkapitalisatie (maatregel B2)*

(84) De Bank boekte in de herfst van 2012 nog meer verliezen. Het kapitaal daalde daarom opnieuw onder de minimumkapitaalvereisten om in aanmerking te blijven komen voor herfinanciering door de ECB.

(85) Een tweede overbruggingsherkapitalisatie werd daardoor noodzakelijk. Op 21 december 2012 voerde het HFSF een tweede overbruggingsherkapitalisatie van 1 042 miljoen EUR uit (maatregel B2), die weer werd betaald door de overdracht van EFSF-obligaties aan de Bank.

2.3.3.3. *De toezeggingsbrief van 21 december 2012 (maatregel B3)*

(86) Naast de tweede overbruggingsherkapitalisatie zond het HFSF op 21 december 2012 aan de Bank ook een toezeggingsbrief betreffende zijn deelname aan de verhoging van het aandelenkapitaal van de Bank en aan de uit te geven converteerbare instrumenten, voor een totaalbedrag van maximaal 1 629 miljoen EUR (maatregel B3).

(87) Het totaal van de twee overbruggingsherkapitalisaties (maatregelenB1 enB2) en het aanvullende bedrag dat in december 2012 werd toegezegd (maatregel B3) betekende dat het HFSF de totale kapitaalbehoeften die op grond van de stresstest van 2012 werden vastgesteld (4 571 miljoen EUR ([48])) had toegezegd.

2.3.3.4. *Participatie van het HFSF in de herkapitalisatie van voorjaar 2013 (maatregel B4)*

(88) Op 16 april 2013 heeft de algemene vergadering van aandeelhouders van de Bank een verhoging van het aandelenkapitaal van de Bank goedgekeurd. Op 1 mei 2013 heeft de Bank aangekondigd dat zij een volledige uitgiftegarantie zou verstrekken voor de rechtenuitgifte ten bedrage van 457 miljoen EUR en de lancering van een particuliere plaatsing ten bedrage van 93 miljoen EUR, tegen een prijs van 0,44 EUR per nieuw aandeel ([49]).

(89) Op 3 juni 2013 heeft de Bank aangekondigd dat de rechtenuitgifte volledig was afgerond en dat de particuliere plaatsing volledig was toegewezen ([50]). De totale particuliere participatie in de verhoging van het aandelenkapitaal van de Bank bedroeg dus 550 miljoen EUR.

(90) Op diezelfde datum heeft de Bank ook aangekondigd dat het HFSF zou inschrijven op 9 138 636 364 aandelen tegen een prijs van 0,44 EUR per aandeel. Bijgevolg bedroeg de kapitaalinjectie van het HFSF tegen de herkapitalisatie van voorjaar 2013 in de Bank in totaal 4 021 miljoen EUR in de vorm van gewone aandelen (maatregel B4). Dat bedrag is gelijk aan de som van de maatregelen B1, B2 en B3, na aftrek van het bedrag van de particuliere participatie. De door het HFSF aangehouden aandelen gaven het fonds beperkt stemrecht aangezien de particuliere participatie intussen in totaal 12 % van de kapitaalverhoging bedroeg. De HFSF-wet bepaalde dat particuliere beleggers zeggenschap over de Bank zouden behouden als zij meer dan 10 % van het door de Bank benodigde kapitaal inbrachten. Het HFSF behoudt echter volledig stemrecht voor belangrijke bedrijfsbeslissingen.

(91) Door middel van de verhoging van het aandelenkapitaal van de Bank (maatregel B4) werden de eerste en de tweede overbruggingsherkapitalisatie (de maatregelen B1 en B2) omgezet in een permanente herkapitalisatie en werd de toezegging om extra financiële steun te verlenen (maatregel B3) gedeeltelijk nagekomen.

(92) De prijs van de nieuwe aandelen werd vastgesteld op 50 % van de naar volume gewogen gemiddelde aandelenkoers over de 50 handelsdagen voorafgaand aan de vaststelling van de biedprijs. Als gevolg van een omgekeerde aandelensplitsing ([51]) waartoe door de buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders op 16 april 2012 werd besloten ([52]), werd de prijs van de nieuwe aandelen vastgesteld op 0,44 EUR per aandeel.

([47]) In de voorinschrijvingsovereenkomst wordt het volgende bepaald: „Het daadwerkelijke aan de Bank te betalen risico omvat mede de EFSF-obligaties en alle couponbetalingen en lopende rente op de EFSF-obligaties voor de periode vanaf de uitgifte van de obligaties tot de omzetting van het voorschot in aandelenkapitaal en andere converteerbare financiële instrumenten, zoals voorgeschreven in deze overeenkomst".

([48]) Zie tabel 3.

([49]) http://www.alpha.gr/files/investorrelations/deltio_typou_20130501EN.pdf

([50]) http://www.alpha.gr/files/investorrelations/Deltio_Typou_20130603EN.pdf

([51]) Een aandelensplitsing is een maatregel die door een onderneming wordt genomen waarbij zij elk van haar bestaande aandelen opsplitst in verschillende aandelen.

([52]) http://www.alpha.gr/files/investorrelations/EA20130416EN.pdf

(93) Onmiddellijk na de herkapitalisatie van voorjaar 2013 werd het HFSF de grootste aandeelhouder van de Bank met een belang van 83,66 % ([53]). Het HFSF gaf 1 233 503 482 warrants uit en verstrekte aan particuliere beleggers één warrant voor elk aandeel waarop was ingeschreven, zonder tegenprestatie ([54]). Elke warrant geeft het recht om 7,40 aandelen van het HFSF te kopen, met bepaalde intervallen en tegen uitoefenprijzen. De eerste afloopdatum was 10 december 2013 en de warrants kunnen vervolgens tweemaal per jaar worden uitgeoefend tot 10 december 2017. De uitoefenprijs is gelijk aan de inschrijfprijs van 0,44 EUR vermeerderd met een jaarlijkse rente (4 % voor jaar één, 5 % voor jaar twee, 6 % voor jaar drie, 7 % voor jaar vier en vervolgens 8 % geannualiseerd voor de laatste zes maanden) ([55]).

(94) De HFSF-wet als gewijzigd in 2014 bepaalt dat bij een rechtenuitgifte alleen de uitoefenprijzen van de warrants mogen worden aangepast. Daarnaast vindt een dergelijke aanpassing pas plaats na afloop en uitsluitend tot het bedrag van de gerealiseerde opbrengsten van de verkoop van de voorkeurrechten van het HFSF. Er is niet voorzien in een aanpassing in geval van een verhoging van het aandelenkapitaal zonder voorkeurrechten.

2.3.4. **Staatssteunmaatregelen voor de drie coöperatieve banken**

(95) Zoals reeds vermeld in punt 2.2.2 werden de financieringstekorten van Dodecanese Bank, Evia Bank en Western Macedonia Bank door de Bank van Griekenland geraamd op respectievelijk 249 miljoen EUR, 96 miljoen EUR en 82 miljoen EUR. Het totaalbedrag aan financieringstekorten werd dus geraamd op 427 miljoen EUR. Deze tekorten werden gedekt door het HFSF dat eenzelfde bedrag aan EFSF-obligaties verstrekte aan de Bank.

2.4. HET HERSTRUCTURERINGSPLAN

(96) Op 12 juni 2014 heeft Griekenland het herstructureringsplan van de Bank ingediend, waarin wordt uitgelegd hoe de Bank, als een gecombineerde entiteit die is ontstaan door de overname van Emporiki Bank en de deposito's van de drie coöperatieve banken, van plan is om op lange termijn weer levensvatbaar te worden.

2.4.1. **Binnenlandse activiteiten**

(97) Middels het herstructureringsplan zal de Bank zich richten op haar kernactiviteiten op bancair gebied in Griekenland. Terwijl haar internationale activiteiten in december 2009 meer dan 20 % van de totale activa en in juni 2013 15 % van de totale activa uitmaakten ([56]), moet dat percentage tegen eind 2018 tot ongeveer […] gedaald zijn ([57]).

(98) De belangrijkste prioriteit van de Bank is om haar Griekse bankactiviteiten weer winstgevend en levensvatbaar te maken. Daarom bevat het herstructureringsplan een aantal maatregelen ter verbetering van de operationele efficiëntie en de netto rentemarge van de Bank, alsmede maatregelen ter verbetering van de kapitaalpositie en de balansstructuur.

(99) Wat betreft de operationele efficiëntie was de Bank al begonnen met een omvangrijk rationaliseringsprogramma, ruim vóór de overnames van Emporiki Bank en de drie coöperatieve banken. Van 31 december 2010 tot 30 september 2012 heeft de Bank haar fysieke voetafdruk in Griekenland verminderd. Zij heeft haar aantal bijkantoren teruggebracht van 458 in 2010 tot 426 in 2012 ([58]) en ook het personeelsbestand in de Griekse bancaire en niet-bancaire activiteiten gedurende dezelfde periode met enkele honderden werknemers doen afnemen ([59]).

(100) Van december 2012 tot december 2017 is de Bank van plan om het aantal bijkantoren in Griekenland verder te verlagen van 739 naar […]. Het aantal werknemers in de bancaire en niet-bancaire activiteiten in Griekenland zal dalen van 11 435 naar […] ([60]).

([53]) http://www.hfsf.gr/files/HFSF_activities_Jan_2013_Jun_2013_en.pdf
([54]) http://www.alpha.gr/files/investorrelations/1306010_Warrants_en.pdf
([55]) Zie voetnoot 38. Zo was de uitoefenprijs op 10 december 2013 bijvoorbeeld 0,4488 EUR, op 10 juni 2014 is dat 0,4576 EUR, op 10 december 2014 0,4686 EUR, op 10 juni 2015 zal het 0,4796 EUR zijn enz. Zie de aankondiging van Alpha Bank van 10 juni 2013, „Final Terms of Listing and Characteristics of the Titles representing shares ownership rights (Warrants) that resulted from the concluded share capital increase", online beschikbaar op: http://www.alpha.gr/files/investorrelations/1306010_Warrants_en.pdf
([56]) Herstructureringsplan van Alpha Bank, juni 2014, blz. 22.
([57]) De Bank heeft zich ertoe verbonden het bedrag aan buitenlandse activa te beperken tot […] miljard EUR, terwijl de totale activa van de Bank volgens de financiële prognoses in 2018 […] miljard EUR zullen bedragen.
([58]) Herstructureringsplan van Alpha Bank, juni 2014, blz. 132, vóór de overname van Emporiki Bank.
([59]) Herstructureringsplan van Alpha Bank, juni 2014, blz. 129.
([60]) Herstructureringsplan van Alpha Bank, juni 2014, blz. 102-103. De toename van het aantal bijkantoren en werknemers van september 2012 tot december 2013 is toe te schrijven aan de overname van Emporiki Bank.

(101) De grotere efficiëntie wat betreft bijkantoren en personeel zal helpen om de totale kosten van de Griekse activiteiten van de Bank met […] % terug te brengen, van 1 345 miljoen EUR op pro-formabasis in 2012 tot […] miljoen EUR in 2017 ([61]). Daardoor zal de verwachte kosten-inkomstenratio van haar Griekse bankactiviteiten aan het einde van de herstructureringsperiode onder […] % komen.

(102) In het herstructureringsplan wordt ook beschreven hoe de Bank haar financieringskosten zal verlagen, wat belangrijk is om weer levensvatbaar te worden. De Bank verwacht dat zij lagere rente over haar deposito's kan betalen vanwege de meer stabiele omstandigheden en met name vanwege de verwachte stabilisatie en het verwachte herstel van de Griekse economie, die naar verwachting vanaf 2014 opnieuw zal groeien. De rente op deposito's (gemiddelde van termijndeposito's, zichtdeposito's en spaarrente) zal naar verwachting dalen in Griekenland. Die daling wordt voornamelijk bereikt door veel lagere rente uit te keren over termijndeposito's. Ook zal de Bank in mindere mate een beroep hoeven te doen op de door de staat gegarandeerde ELA en bredere financiering van het Eurosysteem: die steun zal dalen van 32 % van haar totale activa in 2012 naar slechts […] % in 2017 ([62]).

(103) In het herstructureringsplan wordt ervan uitgegaan dat de Bank ook haar balans zal versterken. De netto krediet/deposito-ratio in Griekenland neemt af tot […] % in 2018 (in 2012 was dat nog 131 % ([63])), terwijl haar kapitaaltoereikendheid zal blijven verbeteren.

(104) Een andere prioriteit van de Bank is het beheer van de oninbare leningen. De bank verbetert haar kredietprocessen met betrekking tot zowel de oorsprong van leningen (betere zekerheidsdekking en verlaagde limieten) en het beheer van oninbare leningen. Het percentage oninbare leningen komt in 2014 in de buurt van […] % en neemt vervolgens af, met een verwacht percentage van […] % aan het einde van de herstructureringsperiode ([64]). De kosten voor het dekken van de risico's (waardeverminderingen) zullen van 2 799 miljoen EUR in 2012 op pro-formabasis (d.w.z. inclusief Emporiki Bank) dalen naar […] miljoen EUR in 2018 ([65]), dankzij het herstel van de Griekse economie.

(105) Door de verbetering van de operationele efficiëntie, de toename van de netto rentemarge en de dalende risicokosten zal de Bank in Griekenland vanaf 2015 winstgevend kunnen zijn. […]. In 2018 zal haar rendement op het eigen vermogen in Griekenland […] % bedragen ([66]).

2.4.2. **Internationale bankactiviteiten**

(106) De Bank is al begonnen met het afbouwen en herstructureren van haar internationale netwerk. In augustus 2013 heeft zij haar dochteronderneming in Oekraïne verkocht. Het aantal bijkantoren in Zuidoost-Europa werd verlaagd van 622 in 2009 naar 488 in 2012 ([67]).

(107) De Bank zal haar internationale netwerk blijven herstructureren en afbouwen. Zij is voornemens de omvang van haar internationale activa te beperken tot […] miljard EUR. Om die doelstelling te kunnen behalen, zal de Bank een combinatie van desinvesteringen of afbouwingen van haar portefeuille overwegen. De voorgenomen omvang van de internationale activa van de Bank betekent een verlaging met […] % van haar buitenlandse activa op 31 december 2012 […].

(108) In het herstructureringsplan wordt gewezen op de noodzaak om de afhankelijkheid van de buitenlandse dochterondernemingen van hun Griekse moederbedrijf te verminderen voor wat betreft hun liquiditeitspositie. De interne financiering aan buitenlandse dochterondernemingen binnen de groep zal van 2013 tot 2017 dalen van 4 172 miljoen EUR naar […] miljoen EUR ([68]).

(109) Om de winstgevendheid van haar buitenlandse activiteiten te verbeteren, is de Bank van plan om een belangrijk kostenbesparingsprogramma toe te passen in het internationale netwerk, met een verlaging van het aantal bijkantoren en werknemers. Zo worden in […] […] van de […] bijkantoren gesloten terwijl het personeelsbestand van 2012 tot 2018 met […] werknemers zal inkrimpen (– […]) ([69]).

(110) Als gevolg hiervan zal het rendement op het eigen vermogen […] bedragen ([70]).

([61]) Herstructureringsplan van Alpha Bank, juni 2014, blz. 103.
([62]) Financiële prognoses als bijlage bij het herstructureringsplan van Alpha Bank, juni 2014, cijfer voor Alpha Bank Griekenland.
([63]) Herstructureringsplan van Alpha Bank, juni 2014, blz. 105.
([64]) Herstructureringsplan van Alpha Bank, juni 2014, blz. 96.
([65]) Herstructureringsplan van Alpha Bank, juni 2014, blz. 96.
([66]) Financiële prognoses als bijlage bij het herstructureringsplan van Alpha Bank, juni 2014, cijfers voor activiteiten in Griekenland.
([67]) Herstructureringsplan van Alpha Bank, juni 2014, blz. 132.
([68]) Financiële prognoses als bijlage bij het herstructureringsplan van Alpha Bank, juni 2014.
([69]) Herstructureringsplan van Alpha Bank, juni 2014, punt 5.4.2.
([70]) Herstructureringsplan van Alpha Bank, juni 2014, punt 5.4.2.

2.4.3. **Aantrekken van privaat kapitaal en bijdrage van bestaande aandeelhouders en houders van achtergestelde schuld**

(111) De Bank is erin geslaagd op de markt een aanzienlijke hoeveelheid kapitaal aan te trekken en heeft daardoor de hoeveelheid staatssteun die de Bank nodig had verminderd.

(112) Eerst heeft de Bank in 2009 privaat kapitaal ingezameld met een rechtenuitgifte van 986 miljoen EUR ([71]). Zoals vermeld in overweging 89, is de Bank er ook in geslaagd om via de herkapitalisatie van voorjaar 2013 kapitaal van particuliere beleggers in te zamelen. De verwatering van de bestaande aandeelhouders was ook enorm door de herkapitalisatie van voorjaar 2013, aangezien het HFSF 83,66 % van de aandelen van de Bank heeft ontvangen na de herkapitalisatie van voorjaar 2013, zodat zij nog slechts 4,9 % van de aandelen in handen hadden. Sinds 2008 is geen dividend in contanten uitbetaald.

(113) De Bank heeft in maart 2014 1,2 miljard EUR aan kapitaal ingezameld op de markt om haar bijkomende kapitaalbehoeften te dekken en de door Griekenland aangehouden preferente aandelen terug te kopen. Deze nieuwe aandelen waren uitgegeven tegen een hogere prijs per aandeel dan de prijs die het HFSF tijdens de herkapitalisatie van voorjaar 2013 had betaald.

(114) Op 20 april 2012 heeft de Bank aangeboden om tier 1-effecten, upper tier 2-effecten en lower tier 2-effecten terug te kopen tegen een prijs die respectievelijk 40 %, 60 % en 60 % van hun nominale waarde in contanten bedroeg. Die terugkoopprijs werd vastgesteld op basis van de marktwaarde van de instrumenten en bevatte een premie van niet meer dan tien procentpunten, die werd toegevoegd om beleggers aan te moedigen aan de terugkoop deel te nemen. Op 7 mei 2012 heeft de Bank de resultaten van de terugkoop bekendgemaakt ([72]). De totale participatie bedroeg 66 % met een algemene kapitaalwinst van 333 miljoen EUR. Op 19 april 2013 heeft de Bank een andere ingreep op het passivabeheer aangekondigd voor een uitstaande nominale waarde van 316 miljoen EUR. De Bank bood aan om tier 1-effecten, upper tier 2-effecten en lower tier 2-effecten terug te kopen tegen een prijs die respectievelijk 35 %, 55 % en 55 % van hun nominale waarde in contanten bedroeg. De terugkoopprijs werd vastgesteld op basis van de marktwaarde van de instrumenten en bevatte een premie van niet meer dan tien procentpunten, die werd toegevoegd om beleggers aan te moedigen aan de terugkoop deel te nemen. Het aanvaardingspercentage bedroeg 58 % en de kapitaalwinst bedroeg 103 miljoen EUR.

(115) Door de twee terugkoopacties daalde het uitstaande bedrag van achtergestelde en hybride schulden van 985 miljoen EUR naar 134 miljoen EUR.

2.5. TOEZEGGINGEN VAN DE GRIEKSE AUTORITEITEN

(116) Op 12 juni 2014 deed Griekenland de toezegging dat de Bank en haar bijkantoren het herstructureringsplan dat op die datum werd ingediend zullen uitvoeren en deed het verdere toezeggingen met betrekking tot de uitvoering van het herstructureringsplan. Die andere toezeggingen, die in de bijlage zijn opgenomen, worden in dit deel samengevat.

(117) Allereerst deed Griekenland de toezegging dat de Bank haar commerciële activiteiten in Griekenland zal herstructureren, waarbij een maximumaantal bijkantoren en medewerkers en een maximumbedrag aan totale kosten zal worden vastgesteld, waaraan tegen 31 december 2017 moet zijn voldaan ([73]).

(118) Griekenland heeft ook toegezegd dat de Bank de kosten van de deposito's die in Griekenland zijn aangetrokken zal verlagen en tegen 31 december 2017 aan een maximale netto krediet/deposito-ratio zal voldoen ([74]).

(119) Met betrekking tot de buitenlandse dochters van de Bank heeft Griekenland de toezegging gedaan dat de Bank geen aanvullende kapitaalsteun zal verstrekken, tenzij aan vooraf gestelde voorwaarden is voldaan. Griekenland heeft ook toegezegd dat de Bank tegen 30 juni 2018 haar internationale activa significant zal afbouwen ([75]).

(120) Griekenland heeft de toezegging gedaan dat de Bank een aantal effecten zal afstoten en de omvang van haar private-equityportefeuille zal verlagen. Bovendien zal de Bank geen „non-investment grade"-effecten kopen, met beperkte uitzonderingen ([76]).

([71]) http://www.alpha.gr/files/investorrelations/EA20091130EN.pdf
([72]) http://www.alpha.gr/files/investorrelations/EA20120507EN.pdf
([73]) Zie bijlage, hoofdstuk II.
([74]) Zie bijlage, hoofdstuk II.
([75]) Zie bijlage, hoofdstuk II.
([76]) Zie bijlage, hoofdstuk II.

(121) Griekenland deed een aantal toezeggingen wat betreft de corporate governance van de Bank. Het deed de toezegging dat de beloning van de werknemers en managers van de Bank zal worden beperkt, waarmee de Bank zal voldoen aan de Griekse wetgeving inzake corporate governance, en dat er een efficiënte en toereikende organisatiestructuur zal worden opgezet ([77]).

(122) Griekenland heeft ook de toezegging gedaan dat de Bank een hoogwaardig kredietbeleid zou afdwingen, om te garanderen dat besluiten over de toekenning en herstructurering van leningen gericht zijn op een maximale levensvatbaarheid en winstgevendheid voor de Bank. Griekenland heeft toegezegd dat de Bank zal voldoen aan strenge normen betreffende de bewaking van het kredietrisico en de herstructurering van leningen ([78]).

(123) Een aantal toezeggingen heeft betrekking op de activiteiten van de Bank met verbonden kredietnemers. Die toezeggingen beogen te waarborgen dat de Bank niet van de voorzichtige bankpraktijken afwijkt bij het verlenen of herstructureren van leningen aan haar werknemers, managers en aandeelhouders, alsook aan overheidsentiteiten, politieke partijen en mediabedrijven ([79]).

(124) Tot slot heeft Griekenland de toezegging gedaan dat de Bank zal voldoen aan enkele beperkingen op haar gedrag, zoals een verbod op coupon- en dividenduitkeringen, een overnameverbod en een verbod op reclame waarin wordt verwezen naar de staatssteun ([80]).

(125) Tot 31 december2018 zullen deze toezeggingen door een monitoring trustee worden gemonitord.

(126) Los daarvan heeft Griekenland aangegeven dat het de Commissie toestemming zal vragen vóór een eventuele terugkoop van de warrants door de Bank of een overheidsentiteit met inbegrip van het HFSF ([81]).

3. **REDENEN VOOR HET INLEIDEN VAN DE FORMELE ONDERZOEKSPROCEDURE MET BETREKKING TOT DE EERSTE OVERBRUGGINGSHERKAPITALISATIE**

(127) Op 27 juli 2012 heeft de Commissie de formele onderzoeksprocedure ingeleid om na te gaan of aan de voorwaarden van de Bankenmededeling van 2008 ([82]) werd voldaan met betrekking tot de geschiktheid, noodzaak en evenredigheid van de eerste overbruggingsherkapitalisatie die door het HFSF werd verstrekt ten gunste van de Bank (maatregel B1).

(128) Wat betreft de geschiktheid van de maatregel, gezien het feit dat de steun na eerdere herkapitalisatie- en liquiditeitssteun werd verleend en gezien de langdurige reddingsperiode, sprak de Commissie haar twijfels uit of de Bank alle mogelijke stappen had ondernomen om de noodzaak van hulp in de toekomst te voorkomen ([83]). Bovendien was het de Commissie niet duidelijk wie zeggenschap over de Bank zou uitoefenen wanneer de eerste overbruggingsherkapitalisatie werd vervangen door een permanente herkapitalisatie ([84]), aangezien de Bank onder zeggenschap van de staat of van particuliere minderheidseigenaars zou komen te staan. De Commissie merkte op dat zij wilde voorkomen dat het bestuur van de Bank, en met name het kredietverleningsproces, aan kwaliteit zou inboeten.

(129) Wat betreft de noodzaak van de eerste overbruggingsherkapitalisatie heeft de Commissie in overweging 66 van het besluit tot inleiding van de procedure inzake Alpha Bank gevraagd of alle mogelijke maatregelen waren genomen om te voorkomen dat de Bank in de toekomst opnieuw steun nodig zou hebben. Bovendien kon de Commissie, aangezien de duur van de overbruggingsherkapitalisatieperiode onzeker was, niet bepalen of deze toereikend was en voldeed aan de beginselen voor beloning en deling in de lasten op basis van de regels inzake staatssteun. Verder kon de Commissie, aangezien de voorwaarden voor de omzetting van de eerste overbruggingsherkapitalisatie in een permanente herkapitalisatie niet bekend waren op het moment dat het besluit tot inleiding van de procedure inzake Alpha Bank werd vastgesteld, deze niet beoordelen.

([77]) Zie bijlage, hoofdstuk III, afdeling A.
([78]) Zie bijlage, hoofdstuk III, afdeling A.
([79]) Zie bijlage, hoofdstuk III, afdeling A.
([80]) Zie bijlage, hoofdstuk III, afdeling C.
([81]) „Tot slot moet, met betrekking tot de door het HFSF uitgegeven warrants, worden verduidelijkt dat Griekenland goedkeuring zal vragen aan de Europese Commissie, voorafgaand aan het terugkopen van de warrants door Alpha Bank of door een overheidsentiteit (waaronder het HFSF), zodat de Europese Commissie kan verifiëren dat de beoogde terugkoping van de warrants niet indruist tegen de vereisten betreffende overheidsvergoedingen overeenkomstig de staatssteunregels."
([82]) Mededeling van de Commissie — De toepassing van de staatssteunregels op maatregelen in het kader van de huidige wereldwijde financiële crisis genomen met betrekking tot financiële instellingen (PB C 270 van 25.10.2008, blz. 2).
([83]) Overweging 59 van het besluit tot inleiding van de procedure inzake Alpha Bank.
([84]) Overweging 63 van het besluit tot inleiding van de procedure inzake Alpha Bank.

(130) Wat betreft de evenredigheid van de maatregel heeft de Commissie twijfels geuit over de vraag of de waarborgen (verbod op reclame waarin wordt verwezen naar staatssteun, verbod op coupon- en dividenduitkeringen, call-optieverbod en verbod op terugkoop, zoals beschreven in overweging 71 van het besluit tot inleiding van de procedure inzake Alpha Bank) voldoende waren met betrekking tot de eerste overbruggingsherkapitalisatie. Bovendien gaf de Commissie in overweging 72 van het besluit tot inleiding van de procedure inzake Alpha Bank aan dat de mededinging zou kunnen worden verstoord door het ontbreken van regels om te voorkomen dat het HFSF de vier grootste Griekse banken (namelijk de Bank, Eurobank, de Nationale Bank van Griekenland en Pireaus Bank) zou coördineren en door het ontbreken van voldoende waarborgen om te vermijden dat zij commercieel gevoelige informatie zouden delen. De Commissie stelde daarom voor om een monitoring trustee te benoemen, die fysiek in de Bank aanwezig zou zijn.

4. **OPMERKINGEN VAN BELANGHEBBENDE PARTIJEN OVER DE FORMELE ONDERZOEKSPROCEDURE BETREFFENDE DE EERSTE OVERBRUGGINGSHERKAPITALISATIE**

4.1. OPMERKINGEN VAN DE BANK

(131) Op 30 augustus 2012 heeft de Commissie opmerkingen van de Bank ontvangen over het besluit tot inleiding van de procedure inzake Alpha Bank.

(132) Wat de geschiktheid van de maatregel betreft, merkte de Bank op dat zij een belangrijke systeembank is in Griekenland en in de bankmarkten waarop zij actief is. Zij voegde daaraan toe dat haar bedrijfsmodel levensvatbaar is en dat dit is aangetoond gedurende haar lange, gerenommeerde bestaan.

(133) De Bank merkte ook op dat beide herkapitalisatiegolven een nevenproduct waren van een ernstig verzwakkend economisch klimaat en dat de aanvullende steunmaatregelen het gevolg waren van de verergerende financiële crisis. Zij verklaarde dat zij van alle grote Griekse banken tot dusver in verhouding het laagste staatssteunbedrag had gekregen. De Bank merkte op dat in verband met de vraag of meteen alle mogelijke maatregelen getroffen waren om te voorkomen dat de Bank in de toekomst opnieuw steun nodig zou hebben, in het herstructureringsplan uitvoerige gegevens zouden worden verstrekt over reeds uitgevoerde, in uitvoering zijnde en geplande lastenverdelingsmaatregelen. De Bank merkte ook op dat die maatregelen ervoor zorgden dat geen enkele aandeelhouder aan de gevolgen ontkwam. Ze zouden er, samen met de bestaande sterke zakelijke basis en de robuustheid van het kapitaalbeoordelingsproces, voor zorgen dat de Bank voorzien wordt van toereikend kapitaal, wat zou leiden tot een hernieuwde levensvatbaarheid en uiteindelijk een toestand waarin geen staatssteun meer nodig zou zijn.

(134) Bovendien kreeg de Bank duidelijkheid over de voorwaarden van de permanente herkapitalisatie, die volgens haar de redenen waarom zij staatssteun nodig had volledig moesten weerspiegelen. Zij merkte ook op dat de herkapitalisatie bedoeld was voor het kapitaalverlies dat het gevolg was van haar deelname aan het PSI-programma, een zeer buitengewone en onvoorspelbare gebeurtenis. Zij verdedigde het standpunt dat zij volgens de Griekse en Europese normen geen buitensporige risico's had genomen bij de verwerving van staatsschuld. Zij beweerde dat zij zonder het PSI-programma geen behoefte zou hebben gehad aan herkapitalisatie in 2012 en dat zij dan zeker in staat was geweest om de preferente aandelen terug te betalen volgens de contractuele voorwaarden. Bovendien merkte zij op dat zij nog altijd een positieve netto-inventariswaarde had, zelfs nadat zij forse kapitaalverliezen had geboekt ten gevolge van haar deelname aan het PSI-programma.

(135) De Bank voegde hieraan toe dat zij op een zeer sterke basis actief is en dat zij zeer proactief is geweest bij de uitvoering van maatregelen om een uiterst moeilijke periode met succes te boven te komen. Zij merkte op dat zij sinds het begin van de crisis geen agressief commercieel beleid heeft gevoerd of te hoge risico's heeft genomen bij het beheer van het kredietrisico, dat zij onevenwichtigheden in haar financieringsprofiel aanpakte door een ordelijke schuldafbouw en dat zij haar kosten actief beheerde door het operationeel platform te rationaliseren en de aankoopkosten te optimaliseren.

(136) Bovendien wees zij uitdrukkelijk op haar aanzienlijke lastenverdeling over de aandeelhouders. Zij wees ook op de essentiële voorzorgsmaatregelen die de openbare sector kan treffen om te voorkomen dat geherkapitaliseerde banken buitensporige risico's nemen en om nauwlettend toezicht te houden op de correcte uitvoering van de herstructureringsplannen, zoals de benoeming van vertegenwoordigers van het ministerie van Financiën en het HFSF in de raad van bestuur en respectieve comités van de Bank. Zij onderstreepte voorts dat het HFSF toezicht zou uitoefenen op de uitvoering van het herstructureringsplan en dat de opschorting van de stemrechten van het HFSF bij ernstige tekortkomingen ongedaan zou worden gemaakt.

(137) Om al die redenen was de Bank van mening dat de architectuur en voorwaarden van de permanente herkapitalisatie bestaande en nieuwe aandeelhouders sterke stimulansen zouden geven om deel te nemen aan toekomstige kapitaalverhogingen.

(138) Wat betreft de noodzaak van de maatregel merkte de Bank op dat de steunmaatregel bedoeld was om het door het PSI-programma veroorzaakte kapitaaltekort te delgen zodat de Bank kon voldoen aan de minimale kapitaalratio's die door de Bank van Griekenland zijn opgelegd, zodat zij verder toegang zou hebben tot herfinancieringsoperaties van de ECB en zodat zij haar klanten en de Griekse economie in moeilijke omstandigheden zou kunnen steunen.

(139) Wat de evenredigheid van de maatregel betreft, verklaarde de Bank dat zij voornemens was om de steun niet te gebruiken om de mededinging te verstoren. Zij beklemtoonde ook dat zij sinds de ontvangst van de staatssteun geen agressief commercieel beleid had gevoerd. Zij merkte eveneens op dat, aangezien alle grote Griekse banken steun hadden gekregen en aangezien buitenlandse marktdeelnemers op de Griekse markt steeds minder risicobereidheid vertoonden, het voor elke ontvanger van steun zeer moeilijk zou zijn om de mededinging te verstoren ten nadele van iemand die geen steun ontving.

4.2. OPMERKINGEN VAN EEN ANDERE GRIEKSE BANK

(140) Op 3 januari 2013 ontving de Commissie opmerkingen van een Griekse bank over het besluit tot inleiding van de procedure inzake Alpha Bank. Die Griekse bank merkte op dat de herkapitalisatie van Griekse banken door het HFSF in principe een welkome stap was op weg naar een gezonder en meer levensvatbaar bancair systeem. Zij had geen bezwaar tegen de herkapitalisatie van de Bank.

(141) Hoewel zij haar volledige steun uitsprak voor het beginsel van herkapitalisatie van Griekse banken door het HFSF, verduidelijkte die Griekse bank echter dat zij, om de verstoringen van de mededinging te minimaliseren en om discriminatie te vermijden, verwachtte dat de herkapitalisatie door het HFSF beschikbaar zou zijn voor alle banken die in Griekenland onder vergelijkbare omstandigheden actief zijn.

5. OPMERKINGEN VAN GRIEKENLAND OVER DE FORMELE ONDERZOEKSPROCEDURE MET BETREKKING TOT DE EERSTE OVERBRUGGINGSHERKAPITALISATIE

(142) Op 5 september 2012 diende Griekenland opmerkingen in over het besluit tot inleiding van de procedure inzake Alpha Bank, die door de Bank van Griekenland en het HFSF waren opgesteld.

5.1. OPMERKINGEN VAN DE BANK VAN GRIEKENLAND

(143) Wat de geschiktheid van de eerste overbruggingsherkapitalisatie betreft, merkte de Bank van Griekenland op dat de eerste overbruggingsherkapitalisatie tijdelijk was, aangezien het herkapitalisatieproces door deze vier banken zou worden uitgevoerd met verhogingen van het aandeelkapitaal.

(144) De Bank van Griekenland merkte ook op dat de herkapitalisatie van de grootste Griekse banken deel uitmaakt van de herstructurering op langere termijn van het Griekse bankwezen. Zij merkte op dat indien een bank in particuliere handen bleef, het management waarschijnlijk hetzelfde zou blijven, terwijl als een bank een staatsbedrijf werd (dat wil zeggen, eigendom van het HFSF), het HFSF een nieuwe directie kon benoemen, die in ieder geval door de Bank van Griekenland zou worden beoordeeld. De Bank van Griekenland wees erop dat zij het kader voor corporate governance, de toereikendheid van het management en het risicoprofiel van iedere bank doorlopend beoordeelt om ervoor te zorgen dat er geen buitensporige risico's worden genomen. Zij wees er ook op dat het HFSF al vertegenwoordigers in de raden van bestuur van de geherkapitaliseerde banken had benoemd.

(145) Wat betreft de noodzaak van de eerste overbruggingsherkapitalisatie constateerde de Bank van Griekenland dat de herkapitalisatie van de Bank beperkt was om ervoor te zorgen dat aan de op dat moment geldende minimumkapitaalvereisten (8 %) werd voldaan. Zij gaf ook aan dat de langdurige periode voorafgaand aan de herkapitalisaties te wijten was aan de sterke verslechtering van het ondernemingsklimaat in Griekenland en de effecten van het PSI-programma, aan de complexiteit van het hele project en aan de noodzaak om de deelname van particuliere beleggers aan de verhogingen van het aandelenkapitaal te maximaliseren.

(146) Wat betreft de evenredigheid van de eerste overbruggingsherkapitalisatie wees de Bank van Griekenland erop dat de volledige uitvoering van het bij de Commissie in te dienen herstructureringsplan werd gewaarborgd door het feit dat de opschorting van de stemrechten van het HFSF zou worden opgeheven indien het herstructureringsplan op wezenlijke punten niet werd gevolgd. De Bank van Griekenland merkte tevens op dat de problemen van de Bank niet te wijten waren aan een onderschatting van de risico's door het management van de Bank of aan commercieel agressieve acties.

5.2. OPMERKINGEN VAN HET HFSF

(147) Wat betreft de geschiktheid van de eerste overbruggingsherkapitalisatie gaf het HFSF met betrekking tot de kwestie van mogelijke staatsinmenging als de staat hoge bedragen aan staatssteun verleent via het HFSF en het HFSF volledig stemrecht heeft, aan dat de door het HFSF gefinancierde banken niet beschouwd worden als publieke of

door de staat gecontroleerde entiteiten, en dat zij ook niet onder zeggenschap van de staat zullen komen nadat zij permanent door het HFSF zijn geherkapitaliseerd. Het HFSF wees erop dat het een volledig onafhankelijke privaatrechtelijke entiteit is met zelfstandige beslissingsbevoegdheid. Het staat niet onder zeggenschap van de overheid, overeenkomstig artikel 16C, lid 2, van de HFSF-wet, volgens welke de kredietinstellingen waaraan het HFSF kapitaalsteun heeft verstrekt geen deel uitmaken van de publieke sector in ruime zin. Het wees ook op de bestuursstructuur van het HFSF.

(148) Met betrekking tot de inmenging van het HFSF in het management van de Bank, merkte het HFSF op dat het de autonomie van de Bank zou respecteren en zich niet in het dagelijkse management zou mengen, aangezien zijn rol beperkt is tot de activiteiten die in de HFSF-wet zijn vastgesteld. Het gaf aan dat er geen inmenging of coördinatie door de staat zou plaatsvinden en dat de beslissingen van de Bank met betrekking tot het kredietverleningsproces (o.a. over zekerheden, prijzen en solvabiliteit van kredietnemers) op basis van commerciële criteria genomen zouden worden.

(149) Het HFSF wees erop dat de HFSF-wet en de voorinschrijvingsovereenkomst toereikende waarborgen bevatten om te voorkomen dat bestaande particuliere aandeelhouders buitensporige risico's nemen. Het wees op aspecten als i) de benoeming van vertegenwoordigers van het HFSF als onafhankelijke niet-uitvoerende leden van de raad van bestuur van de Bank en hun aanwezigheid in de commissies, ii) de uitvoering van due diligence bij de Bank door HFSF, en iii) het feit dat na de laatste herkapitalisatie zijn stemrecht slechts beperkt zou zijn zolang de Bank aan de voorwaarden van het herstructureringsplan voldeed.

(150) Het HFSF stelde dat er geschikte maatregelen zijn ingevoerd om ervoor te zorgen dat de banken waarin het HFSF deelneemt geen commercieel gevoelige informatie uitwisselen. Deze maatregelen omvatten de benoeming van verschillende vertegenwoordigers van het HFSF bij deze banken, de mandaten van deze vertegenwoordigers die specifiek de doorgifte van informatie van één vertegenwoordiger aan een andere moeten voorkomen, alsook duidelijke interne instructies aan deze vertegenwoordigers om geen commercieel gevoelige informatie van de banken door te geven. Het HFSF stelde bovendien dat het zijn rechten met betrekking tot de banken niet zal uitoefenen op een wijze die daadwerkelijke concurrentie kan voorkomen, beperken, verstoren of aanzienlijk verminderen of belemmeren. Ten slotte wees het HFSF erop dat de leden van zijn raad van bestuur en zijn werknemers gehouden zijn aan strenge geheimhoudingsregels en fiduciaire verplichtingen en gebonden zijn door de bepalingen inzake het beroepsgeheim betreffende hun activiteiten.

6. **BEOORDELING VAN DE STAATSSTEUN BETREFFENDE DE OVERNAME VAN BEPAALDE PASSIVA VAN DE DRIE COÖPERATIEVE BANKEN**

(151) De Commissie moet eerst beoordelen of de staatssteun in verband met de afwikkeling van de drie coöperatieve banken (namelijk de aanzuivering van de financieringstekorten waardoor het mogelijk werd de deposito's, inclusief de interbancaire passiva, en de vorderingen en passiva ten opzichte van het HDIGF over te dragen) staatssteun is in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag. Volgens deze bepaling wordt staatssteun gevormd door alle steunmaatregelen van de staten of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen vervalsen of dreigen te vervalsen, voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt.

(152) De Commissie zal eerst beoordelen of de volgende eventuele begunstigden al dan niet een voordeel hebben genoten: i) de coöperatieve banken en de eventueel aan de Bank overgedragen „activiteiten", en ii) de Bank.

i) Het bestaan van staatssteun aan de coöperatieve banken en de eventueel aan de Bank overgedragen „activiteiten"

(153) Met betrekking tot de coöperatieve banken merkt de Commissie op dat Dodecanese Bank, Evia Bank en Western Macedonia Bank in liquidatie zijn gebracht en dat hun bankvergunningen zijn ingetrokken. Daardoor verrichten zij niet langer economische activiteiten op de bancaire markt.

(154) De staatssteun, dit wil zeggen de aanzuivering van de financieringstekorten, zou staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag zijn voor de overgedragen vorderingen en passiva, op voorwaarde dat zij samen een onderneming zouden vormen. Een onderneming is elke eenheid die een economische activiteit uitoefent, ongeacht haar rechtsvorm en de wijze waarop zij wordt gefinancierd. Onder economische activiteit wordt verstaan elke activiteit bestaande in het aanbieden van goederen of diensten op een bepaalde markt. Om dus te kunnen besluiten of er steun wordt verleend aan een onderneming, moet worden beoordeeld of de overdracht van de vorderingen en passiva de overdracht van een economische activiteit met zich meebrengt.

(155) Zoals vermeld in punt 2.2.2 werden, na de afwikkeling van de coöperatieve banken, uitsluitend de deposito's, de interbancaire passiva en de vorderingen en passiva ten aanzien van het HDIGF aan de Bank overgedragen. De drie coöperatieve banken hadden 227 werknemers in dienst en bezaten in totaal 18 bijkantoren. Op te merken valt dat er geen automatische overdracht van bijkantoren, arbeidsovereenkomsten of leningen plaatsvond tussen de drie coöperatieve banken en de Bank. Het feit dat er geen leningen werden overgedragen aan de Bank maar dat die bij de drie coöperatieve banken in liquidatie bleven, het feit dat er geen bijkantoren werden overgedragen en het feit dat er geen automatische overdracht van arbeidsovereenkomsten plaatsvond, dragen daarom bij ([85]) tot de conclusie dat er geen economische activiteit werd overgedragen. De overgedragen passiva (namelijk de deposito's) kunnen niet worden aangemerkt als de begunstigde van de staatssteun aangezien zij geen „onderneming" vormen.

(156) Kortom, de drie bestaande rechtspersonen waren in liquidatie gebracht en voerden niet langer bankactiviteiten uit. Tegelijkertijd vormen de overgedragen activa en passiva geen economische activiteit.

(157) Daaruit wordt besloten dat de verstrekking van EFSF-obligaties door het HFSF aan de Bank ter aanzuivering van het financieringstekort van de activa en passiva die van de drie coöperatieve banken werden overgenomen, deze drie coöperatieve banken niet in staat stelden om hun economische activiteiten voort te zetten. Daarom vormt de HFSF-steunmaatregel geen steun aan de entiteiten in liquidatie, noch steun aan de overgedragen activa en passiva.

ii) Het bestaan van staatssteun aan de Bank

(158) Met betrekking tot de vraag of de verkoop van de activa en passiva van de drie coöperatieve banken staatssteun vormt voor de Bank, moet de Commissie beoordelen of aan bepaalde vereisten is voldaan en met name of i) de verkoopprocedure open, onvoorwaardelijk en niet-discriminerend is; ii) de verkoop tegen marktvoorwaarden plaatsvindt, en iii) de overheid de verkoopprijs voor de betrokken activa en passiva maximaliseert ([86]).

(159) Zoals vermeld in overweging 52 heeft de Bank van Griekenland alleen contact opgenomen met de vier Griekse systeembanken om bepaalde activa en passiva van de drie coöperatieve banken te veilen, aangezien zij van mening was dat de deposito's aan volledig geherkapitaliseerde instellingen moesten worden overgedragen. Alleen de Bank en Eurobank hebben een bindend bod uitgebracht. Alpha Bank werd als beste inschrijver geselecteerd in een door de afwikkelingsautoriteit georganiseerde openbare aanbesteding, die rekening hield met de voorgestelde prijs en de capaciteit om de aangekochte deposito's snel en vlot over te nemen en te integreren.

(160) Het pakket dat te koop werd aangeboden omvatte uitsluitend deposito's, geen infrastructuur. De koper kon daarom alleen een bank met een eigen infrastructuur en een netwerk van bijkantoren in Griekenland zijn om ten dienste te kunnen staan van de depositohouders.

(161) Aangezien de Commissie geen redenen heeft om aan te nemen dat de verkoop niet plaatsvond tegen marktvoorwaarden, besluit zij dat kan worden uitgesloten dat er sprake is van steun aan de Bank, in overeenstemming met punt 80 van de Bankenmededeling van 2013, punt 20 van de Herstructureringsmededeling en de besluitvormingspraktijk van de Commissie ([87]).

iii) Conclusie over het bestaan van steun

(162) De staatssteun bij de verkoop van de drie coöperatieve banken begunstigt geen economische activiteit en geen onderneming. Daarom vormt de maatregel geen staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag.

7. **BEOORDELING VAN DE AAN DE BANK VERLEENDE STEUN**

7.1. BESTAAN EN HOOGTE VAN DE STEUN

(163) De Commissie moet het bestaan van staatssteun aan de Bank in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag vaststellen.

([85]) Zie punt 146 van het Besluit van de Commissie van 12 november 2008 betreffende steunmaatregel N510/2008 — Italië — Verkoop van de activa van Alitalia (PB C 46 van 25.2.2009, blz. 6).

([86]) Zie punt 80 van de mededeling van de Commissie betreffende de toepassing vanaf 1 augustus 2013 van de staatssteunregels op maatregelen ter ondersteuning van banken in het kader van de financiële crisis („Bankenmededeling") (PB C 216 van 30.7.2013, blz. 1).

([87]) Zie het besluit van de Commissie van 25 januari 2010 betreffende steunmaatregel NN 19/2009 — Redding en herstructurering van Dunfermline Building Society, punt 47; besluit van de Commissie van 25 oktober 2010 betreffende steunmaatregel N 560/2009 — Steun voor de liquidatie van Fionia Bank, punt 55; besluit van de Commissie van 8 november 2010 betreffende steunmaatregel N 392/2010 — Herstructurering van CajaSur, punt 52.

7.1.1. **Aanwezigheid van steun in de maatregelen die zijn genomen op grond van de steunregeling voor Griekse banken (de maatregelen L1 en A)**

7.1.1.1. *Liquiditeitssteun die door de staat is verleend op grond van de garantiemaatregel en de maatregel voor staatsobligatieleningen (maatregel L1)*

(164) De Commissie heeft reeds in de besluiten ter goedkeuring en verlenging van de steunregeling voor Griekse banken ([88]) vastgesteld dat liquiditeitssteun op grond van deze regeling staatssteun vormt. Eventuele toekomstige liquiditeitssteun die op grond van deze regeling wordt verleend, zou ook staatssteun zijn.

7.1.1.2. *Herkapitalisatie die door de staat is verstrekt op grond van de herkapitalisatiemaatregel (maatregel A)*

(165) De Commissie stelde al in het besluit van 19 november 2008 betreffende de steunregeling voor Griekse banken vast dat herkapitalisaties die op grond van de herkapitalisatiemaatregel worden verleend staatssteun vormen. De Bank heeft 940 miljoen EUR ontvangen in de vorm van preferente aandelen, wat op dat ogenblik overeenkwam met 2 % van de RWA van de Bank.

7.1.2. **Aanwezigheid van steun in door de staat gegarandeerde ELA (maatregel L2)**

(166) De Commissie verduidelijkte in punt 51 van de Bankenmededeling van 2008 dat de verstrekking van fondsen van centrale banken aan financiële instellingen geen staatssteun vormt indien aan vier cumulatieve voorwaarden wordt voldaan betreffende de solvabiliteit van de financiële instelling, de zekerheidsstelling voor de voorziening, de rentevoet die de financiële instelling in rekening wordt gebracht en het ontbreken van een tegengarantie van de staat. Aangezien door de staat gegarandeerde ELA aan de Bank niet aan de vier cumulatieve voorwaarden voldoet, met name omdat zij door de staat wordt gegarandeerd en in combinatie met andere steunmaatregelen wordt verleend, vormt het staatssteun.

(167) De door de staat gegarandeerde ELA voldoet aan de vereisten die in artikel 107, lid 1, van het Verdrag zijn vastgelegd. Ten eerste omdat die maatregel een staatsgarantie ten gunste van de Bank van Griekenland bevat, waardoor alle verliezen worden gedragen door de staat. De maatregel betreft dus staatsmiddelen. Met de ELA kunnen banken financiering krijgen op een moment dat zij geen toegang hebben tot de markt voor wholesalefinanciering en tot de reguliere herfinancieringstransacties van het Eurosysteem. Met de door de staat gegarandeerde ELA heeft de Bank dus een voordeel. Aangezien de ELA zich beperkt tot het bankwezen is de maatregel selectief. Aangezien de door de staat gegarandeerde ELA het voor de Bank mogelijk maakt om op de markt te blijven opereren en voorkomt dat zij haar verplichtingen niet kan nakomen en de markt moet verlaten, verstoort dit de mededinging. Aangezien de Bank actief is in andere lidstaten en aangezien financiële instellingen uit andere lidstaten in Griekenland actief of potentieel geïnteresseerd zouden zijn om daar actief te zijn, beïnvloedt het aan de Bank verleende voordeel het handelsverkeer tussen de lidstaten.

(168) De door de staat gegarandeerde ELA (maatregel L2) is staatssteun. Het bedrag van de door de staat gegarandeerde ELA varieerde in de loop der tijd. Op 31 december 2012 bedroeg het ongeveer 23,6 miljard EUR.

7.1.3. **Aanwezigheid van steun in de maatregelen die zijn genomen via het HFSF (de maatregelen B1, B2, B3 en B4)**

7.1.3.1. *Eerste overbruggingsherkapitalisatie (maatregel B1)*

(169) In punt 5.1 van het besluit tot inleiding van de procedure inzake Alpha Bank concludeerde de Commissie al dat de eerste overbruggingsherkapitalisatie staatssteun vormt. Het ontvangen kapitaal bedroeg 1,9 miljard EUR.

7.1.3.2. *Tweede overbruggingsherkapitalisatie (maatregel B2)*

(170) Maatregel B2 werd uitgevoerd met HFSF-middelen, waarbij het, zoals uiteengezet in overweging 47 van het besluit tot inleiding van de procedure inzake Alpha Bank, staatsmiddelen betreft.

(171) Wat betreft het bestaan van een voordeel, deed maatregel B2 de kapitaalratio van de Bank toenemen tot een niveau waarop zij op de markt kon blijven functioneren en toegang kon krijgen tot financiering van het Eurosysteem. Bovendien bestond de vergoeding van maatregel B2 uit de opgebouwde rente op EFSF-obligaties en een aanvullend tarief van 1 %. Omdat deze vergoeding duidelijk lager is dan de vergoeding van soortgelijke kapitaalinstrumenten op de markt, zou de Bank zeker niet in staat zijn geweest om op dergelijke voorwaarden op de markt kapitaal aan te trekken. Daarom heeft maatregel B2 aan de Bank een voordeel verleend met gebruik van staatsmiddelen. Aangezien de maatregel alleen voor de Bank beschikbaar was, was deze selectief van aard.

([88]) Zie voetnoten 1 en 2.

(172) Als gevolg van maatregel B2 werd de positie van de Bank versterkt, aangezien de Bank werd voorzien van de noodzakelijke financiële middelen om te blijven voldoen aan de kapitaalvereisten, hetgeen derhalve leidt tot mededingingsvervalsing. Aangezien de Bank ook op andere Europese bancaire markten actief is en financiële instellingen uit andere lidstaten in Griekenland actief zijn, is het waarschijnlijk dat maatregel B2 de handel tussen lidstaten beïnvloedt.

(173) De Commissie is van mening dat maatregel B2 staatssteun is. Hij werd door de nationale autoriteiten als steun aangemeld. Het ontvangen kapitaal bedroeg 1 042 miljoen EUR.

7.1.3.3. *Toezeggingsbrief (maatregel B3)*

(174) Met maatregel B3 zegde het HFSF toe het benodigde aanvullende kapitaal te verstrekken voor de herkapitalisatie van de Bank, tot maximaal het bedrag waarom door de Bank van Griekenland werd gevraagd in het kader van de stresstest van 2012. Het HFSF ontvangt zijn middelen van de staat. De Commissie concludeert derhalve dat de brief staatsmiddelen toezegt. De omstandigheden waaronder het HFSF steun aan financiële instellingen kan verlenen, zijn nauwkeurig vastgesteld en zijn wettelijk beperkt. Daardoor is het gebruik van deze staatsmiddelen toerekenbaar aan de staat. Het HFSF deed een toezegging om maximaal 1 629 miljoen EUR aan aanvullend kapitaal te verstrekken.

(175) De toezeggingsbrief verleende de Bank een voordeel omdat het depositohouders de zekerheid bood dat de Bank in staat zou zijn om het gehele benodigde kapitaal aan te trekken, dat wil zeggen dat het HFSF het kapitaal zou verstrekken indien de Bank er niet in slaagde om het op de markt bijeen te brengen. Die toezegging maakte het ook gemakkelijker om privaat kapitaal aan te trekken op de markt, aangezien de beleggers de zekerheid hadden dat, als de Bank een deel van het kapitaal niet op de markt kon vinden, het door het HFSF zou worden verstrekt. Geen enkele particuliere belegger zou anders bereid zijn geweest om kapitaal in te brengen voordat de voorwaarden van de herkapitalisatie bekend waren, en de Bank had op dat moment geen toegang tot de kapitaalmarkt. Dat voordeel is selectief omdat het aan alle in Griekenland actieve banken niet werd toegekend.

(176) Aangezien de Bank ook op andere Europese bancaire markten actief is en financiële instellingen uit andere lidstaten in Griekenland actief zijn, is het waarschijnlijk dat maatregel B3 de handel tussen de lidstaten beïnvloedt en de mededinging verstoort.

(177) Maatregel B3 is daarom staatssteun en werd door de Griekse autoriteiten op 27 december 2012 als zodanig aangemeld.

7.1.3.4. *Participatie van het HFSF in de herkapitalisatie van voorjaar 2013 (maatregel B4)*

(178) De participatie van het HFSF aan de herkapitalisatie van voorjaar 2013 (maatregel B4) betreft de omzetting van de eerste en de tweede overbruggingsherkapitalisatie (maatregelen B1 en B2) en de gedeeltelijke uitvoering van de toezeggingsbrief (maatregelB3) in een permanente herkapitalisatie van 4 021 miljoen EUR in gewone aandelen. Het feit dat niet het volledige kapitaalbedrag dat was toegezegd met maatregel B3 daadwerkelijk moest worden ingebracht, is te danken aan de inzameling van 550 miljoen EUR aan kapitaal van particuliere beleggers. Aangezien maatregel B4 de omzetting van reeds toegekende steun betreft, gaat het nog steeds om staatsmiddelen, maar wordt het nominale bedrag van de steun niet verhoogd. Het vergroot echter wel het voordeel van de Bank (en daarmee de mededingingsvervalsing), omdat het een permanente herkapitalisatie is en geen tijdelijke herkapitalisatie, zoals het geval was bij maatregelenB1 en B2. Vergeleken met maatregel B3, die slechts een toezegging en geen werkelijke herkapitalisatie is, deed maatregel B4 de solvabiliteit van de Bank toenemen en is deze daarmee gunstiger.

(179) De Commissie merkt op dat een dergelijke steun niet aan alle banken die in Griekenland opereren verleend werd. Daarom is het aan de Bank verleende voordeel selectief. Wat betreft mededingingsvervalsing en het effect op de handel constateert de Commissie bijvoorbeeld dat de steun de Bank in staat heeft gesteld om haar activiteiten in andere lidstaten te ontplooien. Een liquidatie van de Bank zou hebben geleid tot de beëindiging van haar activiteiten in het buitenland, door liquidatie van die activiteiten of de verkoop ervan. De maatregel verstoort derhalve de concurrentie en heeft een invloed op het handelsverkeer tussen de lidstaten. De maatregel vormt staatssteun.

7.1.3.5. *Conclusie over de maatregelen B1, B2, B3 en B4*

(180) Maatregelen B1, B2, B3 en B4 vormen staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag. De hoogte van het steunbedrag uit de maatregelen B1, B2, B3 en B4 bedraagt 4 571 miljoen EUR. Zoals aangegeven in punt 7.1.3.4 werd slechts een gedeelte van het in december 2012 toegezegde bedrag (maatregel B3) daadwerkelijk omgezet in een kapitaalinjectie (maatregel B4). De daadwerkelijk uitbetaalde staatssteun bedroeg dus slechts 4 021 miljoen EUR.

(181) Punt 31 van de Herstructureringsmededeling geeft aan dat de Commissie, naast het absolute bedrag aan steun, ook de steun beoordeelt „ten opzichte van de risicogewogen activa van de bank". De maatregelen B1, B2, B3 en B4 zijn genomen tijdens een periode van één jaar, van april 2012 tot mei 2013. Tijdens die periode stegen de RWA van de Bank na de overname van Emporiki Bank. Bijgevolg doet zich de vraag voor welk RWA-niveau moet worden gebruikt, en in het bijzonder of de staatssteun moet worden beoordeeld onder verwijzing naar de RWA zoals deze bestonden aan het begin van de periode of aan het einde van de periode. De maatregelen B1, B2, B3 en B4 beogen aan een kapitaalbehoefte te voldoen die door de Bank van Griekenland in maart 2012 werd vastgesteld (de stresstest van 2012). Met andere woorden, de kapitaalbehoeften waarin door deze staatssteunmaatregelen werd voorzien, bestonden al in maart 2012. De Commissie is daarom van mening dat het steunbedrag dat deel uitmaakt van de maatregelen B1, B2, B3 en B4 moet worden afgezet tegen de RWA van de Bank op 31 maart 2012. Het feit dat de Bank geruime tijd na maart 2012 Emporiki Bank heeft overgenomen, mag niet leiden tot een verkleining van de verhouding tussen steun en RWA. De steun is immers niet minder verstorend omdat de Bank een overname heeft verricht waardoor haar RWA gestegen zijn. Er wordt ook aan herinnerd dat de Bank van Griekenland, na maart 2012 en tot de herkapitalisatie van voorjaar 2013, geen rekening heeft gehouden met overnames door Griekse banken om hun kapitaalbehoeften naar boven of naar beneden bij te stellen. Dit aspect toont verder aan dat de maatregelen B1, B2, B3 en B4 steunmaatregelen waren die afgestemd waren op de toestand van de Bank per 31 maart 2012.

(182) De eerste en de tweede overbruggingsherkapitalisatie en de toezeggingsbrief waren samen goed voor 4 571 miljoen EUR. Dat bedrag vertegenwoordigt 10,3 % van de RWA van de Bank op 31 maart 2012 ([89]).

(183) Aangezien de Bank erin slaagde privaat kapitaal aan te trekken, bedroeg het feitelijke bedrag dat het HFSF in de Bank injecteerde slechts 4 021 miljoen EUR, wat 9,1 % van de RWA van de Bank per 31 maart 2012 vertegenwoordigt.

7.1.4. **Conclusie inzake het bestaan en het totaalbedrag van de ontvangen steun**

(184) Maatregelen A, B1, B2, B3 en B4 vormen staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag.

Ref.	Maatregel	Soort maatregel	Steunbedrag	Herkapitalisatiesteun/ RWA
A	Preferente aandelen	Kapitaalsteun	940 miljoen EUR	2 %
B1 B2 B3 B4	Eerste overbruggingsherkapitalisatie Tweede overbruggingsherkapitalisatie Toezeggingsbrief Participatie van het HFSF aan de herkapitalisatie van voorjaar 2013	Kapitaalsteun	4 571 miljoen EUR (door het HFSF uitbetaald bedrag: 4 021 miljoen EUR)	10,3 % (door het HFSF uitbetaald bedrag: 9,1 %)
Totale aan de Bank toegekende kapitaalsteun			**5 511 miljoen EUR** (door het HFSF uitbetaald bedrag: 4 961 miljoen EUR)	12,3 % (door het HFSF uitbetaald bedrag: 11,1 %)

Ref.	Maatregel	Soort maatregel	Nominaal steunbedrag
L1	Liquiditeitssteun	Garantie obligatielening	Garanties: 14 miljard EUR per 30 november 2011 Obligatielening: 1,6 miljard EUR per 30 september 2011
L2	Door de staat gegarandeerde ELA	Financiering en garantie	23,6 miljard EUR per 31 december 2012
Totale aan de Bank toegekende liquiditeitssteun			39,2 miljard EUR

7.2. RECHTSGRONDSLAG VOOR DE VERENIGBAARHEIDSBEOORDELING

(185) Artikel 107, lid 3, onder b), van het Verdrag machtigt de Commissie om steun als verenigbaar met de interne markt te beschouwen als deze bedoeld is om „een ernstige verstoring in de economie van een lidstaat op te heffen".

([89]) Per 31 maart 2012 bedroegen de RWA van de Bank 44,2 miljard EUR.

(186) De Commissie heeft erkend dat de wereldwijde financiële crisis een ernstige verstoring in de economie van een lidstaat kan veroorzaken en dat maatregelen ter ondersteuning van banken die verstoring kunnen verhelpen. Dit werd bevestigd in de Bankenmededeling van 2008, de Herkapitalisatiemededeling en de Herstructureringsmededeling. De Commissie is nog steeds van mening dat is voldaan aan de eisen voor goedkeuring van staatssteun overeenkomstig artikel 107, lid 3, onder b), van het Verdrag, gezien de terugkeer van spanningen op de financiële markten. De Commissie heeft dat standpunt bevestigd door het aannemen van de Verlengingsmededeling van 2011 ([90]) en de Bankenmededeling van 2013.

(187) Met betrekking tot de Griekse economie heeft de Commissie in haar besluiten ter goedkeuring en verlenging van de steunregeling voor Griekse banken en in haar goedkeuringen van de maatregelen voor staatssteun van Griekenland t.b.v. afzonderlijke banken ([91]) erkend dat er een ernstige verstoring van de Griekse economie dreigt en dat staatssteun voor banken een geschikt middel is om die verstoring te verhelpen. De rechtsgrondslag voor de beoordeling van de steunmaatregelen moet daarom artikel 107, lid 3, onder b), van het Verdrag zijn.

(188) De Commissie heeft tijdens de financiële crisis verenigbaarheidscriteria voor verschillende soorten steunmaatregelen ontwikkeld. De beginselen voor de beoordeling van steunmaatregelen werden voor het eerst vastgelegd in de Bankenmededeling van 2008.

(189) In overeenstemming met punt 15 van de Bankenmededeling van 2008 moet de steun voldoen aan de criteria voor verenigbaarheid om verenigbaar te zijn op grond van artikel 107, lid 3, onder b), van het Verdrag:

a) geschiktheid: de steun moet doelgericht zijn, zodat daarmee daadwerkelijk de doelstelling van het opheffen van een ernstige verstoring in de economie kan worden behaald. Dit is niet het geval indien de maatregel niet geschikt is om deze verstoring op te heffen;

b) noodzaak: de steunmaatregel moet, wat bedrag en vorm betreft, noodzakelijk zijn om de doelstelling te behalen. De maatregel moet dan ook een bedrag vertegenwoordigen dat minimaal vereist is om de doelstelling te verwezenlijken, en in de meest geschikte vorm worden gegoten om de verstoring op te heffen;

c) evenredigheid: de positieve effecten van de maatregel moeten naar behoren worden afgewogen tegen de concurrentieverstoringen, opdat de verstoringen worden beperkt tot het noodzakelijke minimum om de doelstellingen van de maatregel te verwezenlijken.

(190) Richtsnoeren voor herkapitalisatiemaatregelen zijn te vinden in de Herkapitalisatiemededeling en de Verlengingsmededeling van 2011.

(191) De Herstructureringsmededeling stelt de aanpak van de Commissie met betrekking tot de beoordeling van herstructureringsplannen vast, in het bijzonder de noodzaak om de levensvatbaarheid te herstellen, een goede bijdrage van de begunstigde te waarborgen en mededingingsverstoringen te beperken.

(192) Dat kader werd aangevuld met de Bankenmededeling van 2013, die van toepassing is op steunmaatregelen die na 31 juli 2013 zijn aangemeld.

7.2.1. **Rechtsgrondslag voor de verenigbaarheidsbeoordeling van de liquiditeitssteun aan de Bank (maatregel L1)**

(193) De liquiditeitssteun die al door de Bank is ontvangen is definitief goedgekeurd door de opeenvolgende besluiten ter goedkeuring van de maatregelen op grond van de steunregeling voor Griekse banken en de wijzigingen en verlengingen daarvan ([92]). Alle toekomstige liquiditeitssteun voor de Bank zal moeten worden verleend op grond van een regeling die naar behoren is goedgekeurd door de Commissie. De voorwaarden voor dergelijke steun moeten door de Commissie worden goedgekeurd voordat deze wordt toegekend en hoeven daarom in dit besluit niet verder te worden beoordeeld.

7.2.2. **Rechtsgrondslag voor de verenigbaarheidsbeoordeling van de preferente aandelen (maatregel A)**

(194) De herkapitalisatie in 2009 in de vorm van preferente aandelen (maatregel A) werd toegekend op grond van de herkapitalisatiemaatregel die in 2008 werd goedgekeurd als onderdeel van de steunregeling voor Griekse banken op grond van de Bankenmededeling van 2008. Deze hoeft daarom niet opnieuw op grond van de Bankenmededeling van 2008 te worden beoordeeld, maar moet alleen op grond van de Herstructureringsmededeling worden beoordeeld.

([90]) Mededeling van de Commissie betreffende de toepassing vanaf 1 januari 2012 van de staatssteunregels op maatregelen ter ondersteuning van banken in het kader van de financiële crisis (hierna de „Verlengingsmededeling van 2011" genoemd) (PB C 356 van 6.12.2011, blz. 7).

([91]) Zie voetnoot 6.

([92]) Zie voetnoot 6.

7.2.3. **Rechtsgrondslag voor de verenigbaarheidsbeoordeling van de door de staat gegarandeerde ELA (maatregel L2)**

(195) De verenigbaarheid van de door de staat gegarandeerde ELA (maatregel L2) moet eerst worden beoordeeld op basis van de Bankenmededeling van 2008 en de Verlengingsmededeling van 2011. Elke door de staat gegarandeerde ELA die na 1 augustus 2013 is toegekend, valt onder de Bankenmededeling van 2013.

7.2.4. **Rechtsgrondslag voor de verenigbaarheidsbeoordeling van de herkapitalisaties van het HFSF (maatregelen B1, B2, B3 en B4)**

(196) De verenigbaarheid van de herkapitalisaties door het HFSF (maatregelen B1, B2, B3 en B4) moet, vooral ten aanzien van de vergoeding, eerst worden beoordeeld op basis van de Bankenmededeling van 2008, de Herkapitalisatiemededeling en de Verlengingsmededeling van 2011. In het besluit tot inleiding van de procedure inzake Alpha Bank uitte de Commissie twijfels over de verenigbaarheid van maatregel B1 met deze mededelingen. Aangezien zij vóór 31 juli 2013 werden uitgevoerd, vallen deze maatregelen niet onder de Bankenmededeling van 2013. De verenigbaarheid van de herkapitalisaties van het HFSF (maatregelen B1, B2, B3 en B4) moet ook worden beoordeeld op basis van de Herstructureringsmededeling.

7.3. OVEREENSTEMMING VAN MAATREGEL L2 MET DE BANKENMEDEDELING VAN 2008, DE VERLENGINGSMEDEDELING VAN 2011 EN DE BANKENMEDEDELING VAN 2013

(197) Om verenigbaar te zijn op grond van artikel 107, lid 3, onder b), van het Verdrag moet de steun voldoen aan de algemene criteria voor verenigbaarheid: geschiktheid, noodzaak en evenredigheid.

(198) Omdat de Griekse banken van de wholesalemarkten waren uitgesloten en volledig afhankelijk werden van financiering van de centrale bank, zoals aangegeven in overweging 26, en aangezien de Bank niet voldoende financiële middelen via de normale herfinancieringstransacties kon lenen, had de Bank door de staat gegarandeerde ELA nodig om voldoende liquiditeit te verkrijgen en wanbetaling te voorkomen. De Commissie is van mening dat maatregel L2 een geschikt mechanisme is voor het verhelpen van een ernstige verstoring, die door de wanbetaling van de Bank zou zijn veroorzaakt.

(199) Aangezien de door de staat gegarandeerde ELA voor de Bank relatief hoge financieringskosten met zich meebrengt, heeft de Bank voldoende prikkels om voor de ontwikkeling van haar activiteiten niet op die bron van financiering te steunen. De Bank moest een rentevoet betalen die […] basispunten hoger was dan bij de normale herfinancieringstransacties met het Eurosysteem. Bovendien moest de Bank een garantievergoeding van […] basispunten aan de staat betalen. Daardoor zijn de totale kosten van door de staat gegarandeerde ELA voor de Bank veel hoger dan de normale kosten voor herfinanciering door de ECB. Meer specifiek is het verschil tussen de eerste en de laatste hoger dan de garantievergoeding die door de Verlengingsmededeling van 2011 wordt gevraagd. Daarom kan de totale vergoeding die door de staat in rekening wordt gebracht als voldoende worden beschouwd. Wat betreft de hoogte van de door de staat gegarandeerde ELA: deze wordt regelmatig herzien door de Bank van Griekenland en de ECB, op basis van de werkelijke behoeften van de Bank. Zij houden nauwlettend toezicht op het gebruik ervan en zorgen ervoor dat deze tot het noodzakelijke minimum beperkt blijft. Maatregel L2 voorziet de Bank daarom niet van liquiditeitsoverschotten, die gebruikt kunnen worden voor de financiering van activiteiten die de mededinging vervalsen. Hij blijft beperkt tot het minimaal noodzakelijke bedrag.

(200) Een dergelijke strikte controle op het gebruik van door de staat gegarandeerde ELA en regelmatige verificatie dat het gebruik ervan tot het minimum beperkt blijft, zorgt er ook voor dat deze liquiditeit evenredig is en niet tot overmatige mededingingsverstoring leidt. De Commissie merkt tevens op dat Griekenland heeft toegezegd dat de Bank herstructureringsmaatregelen zal uitvoeren waardoor zij minder afhankelijk zal worden van financiering door de centrale bank en dat de Bank zich zal houden aan gedragsbeperkingen, zoals uitgelegd in punt 7.6. Deze factoren verzekeren dat de afhankelijkheid van liquiditeitssteun zo snel mogelijk zal eindigen en dat deze steun evenredig is.

(201) Maatregel L2 is derhalve in overeenstemming met de Bankenmededeling van 2008 en de Verlengingsmededeling van 2011. Aangezien de Bankenmededeling van 2013 geen verdere eisen met betrekking tot garanties heeft ingesteld, is maatregel L2 ook in overeenstemming met de Bankenmededeling van 2013.

7.4. OVEREENSTEMMING VAN MAATREGELEN B1, B2, B3 EN B4 MET DE BANKENMEDEDELING VAN 2008, DE HERKAPITALISATIEMEDEDELING EN DE VERLENGINGSMEDEDELING VAN 2011

(202) Zoals aangegeven in overweging 189 en in overeenstemming met punt 15 van de Bankenmededeling van 2008, moet steun om verenigbaar te zijn op grond van artikel 107, lid 3, onder b), van het Verdrag voldoen aan de algemene verenigbaarheidscriteria ([93]): geschiktheid, noodzaak en evenredigheid.

([93]) Zie punt 41 van het besluit van de Commissie betreffende steunmaatregel NN 51/2008 — Garantieregeling voor banken in Denemarken (PB C 273 van 28.10.2008, blz. 2).

(203) De Herkapitalisatiemededeling en de Verlengingsmededeling van 2011 weiden verder uit over de hoogte van de vereiste vergoeding voor kapitaalinjecties van de staat.

7.4.1. **Geschiktheid van de maatregelen**

(204) Wat de geschiktheid van de HFSF-herkapitalisaties (de maatregelen B1, B2, B3, en B4) betreft, is de Commissie van mening dat deze geschikt zijn omdat ze de Bank in staat stellen te voldoen aan haar kapitaalvereisten. Zonder de HFSF-herkapitalisaties zou de bank niet in staat zijn geweest haar activiteiten voort te zetten en zou zij de toegang tot ECB-herfinancieringsactiviteiten hebben verloren.

(205) In dat verband merkte de Commissie in het besluit tot inleiding van de procedure inzake Alpha Bank op dat de Bank een van de grootste bankinstellingen in Griekenland is, wat betreft kredietverlening en de omvang van de deposito's. Als zodanig is de Bank een systeemrelevante bank voor Griekenland. Daarom zou een wanbetaling van de Bank een ernstige verstoring van de Griekse economie teweeg hebben gebracht. Onder de toen heersende omstandigheden hadden financiële instellingen in Griekenland moeilijkheden om toegang te krijgen tot financiering. Dat gebrek aan financiering beperkte hun vermogen om krediet aan de Griekse economie te verstrekken. In dat verband zou de verstoring van de economie zijn verergerd door de wanbetaling van de Bank. Bovendien kwamen maatregelen B1, B2, B3 en B4 voornamelijk voort uit het PSI-programma, een zeer uitzonderlijke en onvoorspelbare gebeurtenis, en niet uit wanbeheer of het nemen van buitensporige risico's door de Bank. De maatregelen houden voornamelijk verband met de resultaten van het PSI-programma en dragen bij aan de handhaving van de financiële stabiliteit in Griekenland.

(206) In het besluit tot inleiding van de procedure inzake Alpha Bank betwijfelde de Commissie of onmiddellijk alle mogelijke maatregelen waren genomen om te voorkomen dat de Bank in de toekomst opnieuw hulp nodig zou hebben. Zoals aangegeven in de overwegingen 121 en 122 van dit besluit, heeft Griekenland de toezegging gedaan een aantal acties uit te voeren met betrekking tot de corporate governance en de commerciële activiteiten van de Bank. Zoals beschreven in de overwegingen 99 en 106, heeft de Bank haar activiteiten ook ingrijpend geherstructureerd, waarbij ze reeds tal van kostenbesparingen heeft uitgevoerd. Derhalve zijn de twijfels van de Commissie weggenomen.

(207) In het besluit tot inleiding van de procedure inzake Alpha Bank uitte de Commissie ook twijfels of er voldoende waarborgen bestonden in het geval dat de Bank onder controle van de staat kwam, of ingeval particuliere aandeelhouders de zeggenschap behielden terwijl de meerderheid van de aandelen in handen van de staat bleef. De in de overwegingen 121 en 122 van dit besluit beschreven toezeggingen zorgen ervoor dat de kredietransacties van de Bank op commerciële basis worden uitgevoerd en dat de dagelijkse bedrijfsvoering tegen staatsinmenging wordt beschermd. Het kader voor onderlinge verhoudingen dat tussen het HFSF en de Bank is overeengekomen, zorgt er ook voor dat de belangen van de staat als hoofdaandeelhouder worden beschermd tegen het nemen van buitensporige risico's door het management van de Bank.

(208) Maatregelen B1, B2, B3 en B4 zorgen er daarom voor dat de financiële stabiliteit in Griekenland wordt gehandhaafd. Er zijn belangrijke maatregelen genomen om de toekomstige verliezen tot een minimum te beperken en om ervoor te zorgen dat de activiteiten van de Bank niet in gevaar worden gebracht door ongepast beleid. Op grond hiervan is de Commissie van oordeel dat maatregelen B1, B2, B3 en B4 geschikt zijn.

7.4.2. **Noodzaak — beperking van de steun tot het minimum**

(209) Volgens de Bankenmededeling van 2008 moet de steunmaatregel wat bedrag en vorm betreft noodzakelijk zijn voor het bereiken van de doelstelling. Dit betekent dat een kapitaalinjectie het minimumbedrag moet zijn dat noodzakelijk is om de doelstelling te behalen.

(210) Het bedrag aan kapitaalsteun werd berekend door de Bank van Griekenland in het kader van een stresstest, om ervoor te zorgen dat het tier 1-kernkapitaal in de periode 2012-2014 boven een bepaald niveau bleef, zoals blijkt uit tabel 3. Het levert de Bank daarom geen kapitaaloverschot op. Zoals uiteengezet in overweging 206, zijn er maatregelen genomen om het risico te beperken dat de Bank in de toekomst aanvullende steun nodig heeft.

(211) Wat betreft de vergoeding van de eerste en de tweede overbruggingsherkapitalisaties (maatregelen B1 en B2), herinnert de Commissie eraan dat zij in mei 2012 en december 2012 werden toegekend en in natura werden betaald in de vorm van EFSF-obligaties. Het HFSF heeft als vergoeding de opgebouwde rente op de EFSF-obligaties ontvangen, vermeerderd met een vergoeding van 1 %, vanaf het moment van uitbetaling van de EFSF-obligaties tot

het moment van de herkapitalisatie voorjaar 2013 ([94]). Zoals benadrukt in het besluit tot inleiding van de procedure inzake Alpha Bank ligt die vergoeding lager dan de bandbreedte van 7 % tot 9 %, zoals bepaald in de Herkapitalisatiemededeling. De lage vergoedingsperiode was echter beperkt tot één jaar voor maatregel B1 en vijf maanden voor maatregel B2 (dat wil zeggen, tot de omzetting van de overbruggingsherkapitalisatie in een standaard herkapitalisatie in gewone aandelen, te weten maatregel B4). Terwijl de eerste en de tweede overbruggingsherkapitalisatie niet tot een verwatering van de bestaande aandeelhouders hebben geleid, heeft de herkapitalisatie van voorjaar 2013, die de omzetting van de eerste en de tweede overbruggingsherkapitalisatie inhield, de bestaande aandeelhouders sterk verwaterd, aangezien hun aandeel in het eigen vermogen van de Bank is gedaald tot 4,9 %. De abnormale situatie die vanaf het moment van de eerste overbruggingsherkapitalisatie heerste, werd daarmee beëindigd. Daardoor zijn de in het besluit tot inleiding van de procedure inzake Alpha Bank verwoorde twijfels weggenomen.

(212) Ten tweede kan de Commissie, gezien de atypische bron van de moeilijkheden van de Bank, waar de verliezen voornamelijk voortkwamen uit een kwijtschelding van schulden ten gunste van de staat (het PSI-programma en de terugkoop van schulden, die de staat een aanzienlijk voordeel opleveren, te weten een schuldvermindering) en uit de gevolgen van een langdurige recessie in de binnenlandse economie, akkoord gaan met een dergelijke tijdelijke afwijking van de eisen voor standaardvergoeding, zoals vastgesteld in de Herkapitalisatiemededeling ([95]).

(213) Wat maatregel B3 betreft, was dat een toezegging om kapitaal te verstrekken. Deze in december 2012 gedane toezegging werd uitgevoerd door middel van een daadwerkelijke kapitaalinjectie in mei-juni 2013, slechts vijf maanden later. Om die reden en om de redenen die in overweging 212 zijn uiteengezet, is het aanvaardbaar dat er voor deze toezegging geen vergoeding werd betaald.

(214) Wat betreft maatregel B4 moet overeenkomstig punt 8 van de Verlengingsmededeling van 2011 op kapitaalinjecties worden ingeschreven met een voldoende korting ten opzichte van de aandelenkoers, na correctie voor het verwateringseffect, zodat er een redelijke zekerheid is dat de staat een toereikende vergoeding ontvangt. Hoewel er bij deze herkapitalisatie geen sprake was van een aanzienlijke korting op de aandelenkoers na correctie voor het verwateringseffect, was het in feite onmogelijk om een aanzienlijke korting toe te passen op de theoretische ex-rechtenprijs ([96]). Vóór de herkapitalisatie van voorjaar 2013 bedroeg de marktkapitalisatie van de Bank slechts enkele honderden miljoenen euro. In dergelijke omstandigheden rijst de vraag of de bestaande aandeelhouders alles hadden moeten verliezen. De Commissie merkt op dat de uitgifteprijs werd vastgesteld met een korting van 50 % op de gemiddelde marktprijs gedurende de vijftig dagen voorafgaand aan de vaststelling van de uitgifteprijs. De Commissie merkt ook op dat de verwatering van de bestaande aandeelhouders enorm was, want na die herkapitalisatie bezaten zij slechts 4,9 % van de aandelen van de Bank. Daardoor zou het toepassen van een verdere korting op de marktprijs een klein effect hebben gehad op de vergoeding van het HFSF. Gezien de specifieke situatie van de Griekse banken, uiteengezet in overweging 212, en gezien het feit dat de noodzaak van steun voortvloeit uit een kwijtschelding van schulden ten gunste van de staat, is de Commissie van mening dat de uitgifteprijs van de aandelen waarop de staat inschreef laag genoeg was.

(215) Het HFSF gaf ook warrants uit en kende één warrant toe voor elk nieuw aandeel waarop werd ingeschreven door een particuliere belegger die deelnam aan de herkapitalisatie van voorjaar 2013. Het HFSF heeft deze warrants verstrekt zonder daarvoor een tegenprestatie te ontvangen. Zoals toegelicht in overweging 93 omvatte elke warrant het recht om 7,40 aandelen van het HFSF te kopen met bepaalde intervallen en tegen uitoefenprijzen. De uitoefenprijs is gelijk aan de inschrijfprijs van het HFSF verhoogd met een jaarlijkse en cumulatieve marge (4 % voor het eerste jaar, 5 % voor het tweede jaar, 6 % voor het derde jaar, 7 % voor het vierde jaar en vervolgens 8 % geannualiseerd voor de laatste zes maanden). De vergoeding die het HFSF ontvangt voor de aandelen die het bezit, wordt feitelijk gemaximaliseerd op die niveaus. Die vergoeding ligt lager dan de bandbreedte van 7 % tot 9 %, zoals bepaald in de Herkapitalisatiemededeling. Omdat die warrants echter een belangrijke factor waren voor het succes van de rechtenuitgifte en de particuliere plaatsing die door de Bank gelanceerd was vóór de herkapitalisatie van voorjaar 2013, meent de Commissie dat zij de Bank in staat stelden om het steunbedrag met 550 miljoen EUR te verminderen. Als gevolg van de lage kapitaalratio van de bank voorafgaand aan de herkapitalisatie en de grote onzekerheid die destijds heerste, bleek uit de simulaties die toen beschikbaar waren dat particuliere beleggers zonder deze warrants geen voldoende rendement zouden hebben behaald en niet hadden deelgenomen. Gelet op de analyse in de overwegingen 205 en 212, aangezien het HFSF een minimale positieve vergoeding zou ontvangen indien de warrants zouden worden uitgeoefend en omdat het een doelstelling van het MEFP was om particuliere beleggers aan te trekken om enkele banken onder particulier beheer te laten en situaties te voorkomen waarbij de gehele bankensector onder zeggenschap van het HFSF zou staan, kan de Commissie een

([94]) Zie overweging 83: de opgebouwde rente telt mee als aanvullende bijdrage van het HFSF en verminderde derhalve de betaling die het HFSF aan de Bank moest doen voor de herkapitalisatie van voorjaar 2013.

([95]) Zie ook punt 7.5.1.

([96]) De theoretische ex-rechtenprijs (theoretical ex-right price, TERP) is een algemeen aanvaarde marktmethode om het verwateringseffect van de verhoging van het aandelenkapitaal te kwantificeren.

dergelijke afwijking van de in de Herkapitalisatiemededeling vastgestelde standaard vergoedingsvereisten accepteren. Dat de Commissie dit aanvaardt, is mede gebaseerd op het feit dat de HFSF-wet, zoals in maart 2014 gewijzigd, niet voorziet in een aanpassing van de warrants in geval van een verhoging van het aandelenkapitaal zonder voorkeurrechten en dat in het geval van een rechtenuitgifte alleen de uitoefenprijs van de warrants mag worden aangepast en deze aanpassing uitsluitend achteraf mag plaatsvinden tot maximaal het bedrag van de als gevolg van de verkoop van de voorkeurrechten van het HFSF gerealiseerde opbrengsten. Bovendien kan de Commissie, door de door Griekenland gedane toezegging dat het de goedkeuring van de Commissie zou vragen voorafgaand aan het terugkopen van de door het HFSF verstrekte warrants, garanderen dat een toekomstige terugkoop de vergoeding van het HFSF niet verder verlaagt en de vergoeding van de warranthouders verhoogt.

(216) Met betrekking tot het feit dat aan de aandelen van het HFSF geen stemrecht is gekoppeld, wijst de Commissie er nogmaals op dat de noodzaak voor steun niet voornamelijk het gevolg is van het nemen van buitensporige risico's. Daarnaast was het een doelstelling van het MEFP om enkele banken in particulier beheer te laten. Bovendien bieden het kader voor onderlinge verhoudingen en de automatische herintroductie van stemrechten in geval van het niet uitvoeren van het herstructureringsplan voldoende bescherming tegen het nemen van buitensporige risico's door de particuliere beheerders in de toekomst. Tot slot zijn het PSI-programma en de terugkoop van december 2012 een soort vergoeding aan de staat, aangezien de schuld van de staat jegens de bank met miljarden euro werd verlaagd. Gelet op al deze redenen kan de Commissie accepteren dat het HFSF aandelen zonder stemrecht ontvangt. De Commissie concludeert derhalve dat maatregel B4 noodzakelijk was.

Tot besluit, maatregelen B1, B2, B3 en B4 zijn wat bedrag en vorm betreft noodzakelijk als reddingssteun.

7.4.3. **Evenredigheid — maatregelen ter beperking van negatieve overloopeffecten**

(217) De Commissie merkt op dat de Bank een zeer groot bedrag aan staatssteun heeft ontvangen. Die situatie kan daarom leiden tot ernstige mededingingsvervalsing. Griekenland heeft echter de toezegging gedaan om een aantal maatregelen uit te voeren die gericht zijn op beperking van de negatieve overloopeffecten. De toezeggingen bepalen specifiek dat de activiteiten van de Bank op commerciële basis uitgevoerd blijven worden, zoals uiteengezet in de overwegingen 121 en 122; Griekenland heeft zich ook verbonden tot een overnameverbod, alsmede tot een aantal desinvesteringen, zoals beschreven in de overwegingen 123 en 124. De beperkingen op mededingingsvervalsing zullen verder worden beoordeeld in punt 7.6.

(218) Er is ook een monitoring trustee bij de Bank benoemd om toezicht te houden op de correcte uitvoering van de toezeggingen inzake corporate governance en commerciële activiteiten. Hiermee worden nadelige wijzigingen in de commerciële praktijk van de Bank voorkomen en mogelijke negatieve overloopeffecten verminderd.

(219) Tot slot werd er op 12 juni 2014 een nieuw uitgebreid herstructureringsplan bij de Commissie ingediend. Dit herstructureringsplan zal worden beoordeeld in punt 7.6.

(220) Om te besluiten, de twijfels als geformuleerd in het besluit tot inleiding van de procedure inzake Alpha Bank zijn weggenomen. De maatregelen B1, B2, B3 en B4 zijn evenredig gezien punt 15 van de Bankenmededeling van 2008.

7.4.4. **Conclusie inzake de overeenstemming van de herkapitalisaties door het HFSF met de Bankenmededeling van 2008, de Herkapitalisatiemededeling en de Verlengingsmededeling van 2011**

(221) Hieruit wordt besloten dat de herkapitalisaties door het HFSF (maatregelen B1, B2, B3 en B4) geschikt, noodzakelijk en evenredig zijn gezien punt 15 van de Bankenmededeling van 2008, de Herkapitalisatiemededeling en de Verlengingsmededeling van 2011.

7.5. OVEREENSTEMMING VAN DE OVERNAMES MET DE HERSTRUCTURERINGSMEDEDELING

(222) In punt 23 van de Herstructureringsmededeling wordt verklaard dat overnames van ondernemingen door banken die staatssteun ontvangen niet mogen worden gefinancierd met staatssteun, tenzij dat van essentieel belang is om de levensvatbaarheid van een onderneming te herstellen. Voorts bepalen de punten 40 en 41 van de Herstructureringsmededeling dat banken staatssteun niet mogen gebruiken voor de acquisitie van concurrerende activiteiten, tenzij die acquisitie een onderdeel vormt van een consolidatieproces dat nodig is om de financiële stabiliteit te herstellen of een daadwerkelijke mededinging te garanderen. Bovendien kunnen overnames het herstel van de levensvatbaarheid in gevaar brengen of compliceren. De Commissie moet dan ook nagaan of de overnames door de Bank met de Herstructureringsmededeling in overeenstemming kunnen worden gebracht.

7.5.1. **Overeenstemming van de overname van Emporiki Bank met de Herstructureringsmededeling**

7.5.1.1. *Effect van de overname van Emporiki Bank op de levensvatbaarheid op lange termijn van de Bank*

(223) Voor wat betreft de operationele winstgevendheid zal de overname van Emporiki Bank het herstel van de levensvatbaarheid van de Bank op lange termijn bevorderen, aangezien het samenvoegen van twee banken in dezelfde geografische markt de Bank de mogelijkheid geeft zinvolle synergieën tot stand te brengen, bijvoorbeeld in de vorm van personeelsinkrimping, sluiting van bijkantoren en lagere overheadkosten. De Bank neemt klanten en deposito's over, terwijl de distributiekosten aanzienlijk lager worden. Zij sluit een groot aantal bijkantoren van de gefuseerde entiteit en voert bovendien een stroomlijning van de functies in het hoofdkantoor uit.

(224) Wat betreft de liquiditeitsposities heeft de overname positieve gevolgen voor de Bank. De krediet/deposito-ratio van de overgenomen entiteit bedroeg immers ongeveer 115 %, wat veel lager ligt dan de zeer hoge krediet/deposito-ratio van de Bank ([97]). Daarom draagt zij bij tot de sterke verbetering van de krediet/deposito-ratio van de Bank.

(225) Vanuit statisch oogpunt heeft de transactie ook een positieve invloed op de kapitaalratio van de Bank aangezien de Bank voor één euro een sterk gekapitaliseerde bank verwerft. Op 31 maart 2012 bedroeg de pro forma kapitaalratio van de gefuseerde entiteit 11,8 % terwijl de kapitaalratio van de Bank slechts 8,8 % bedroeg. Evenzo bedroeg de pro forma tier 1-kernkapitaalratio van de gefuseerde entiteit 11,1 % terwijl de tier 1-kernkapitaalratio van de Bank 7,9 % bedroeg. Het hoge kapitaal van Emporiki Bank geeft bescherming tegen toekomstige verliezen die in de stresstest naar voren kunnen komen, zoals vermeld in tabel 3. De statische waarneming van de verhoging in de kapitaalratio van de Bank overschatte het positieve effect op de kapitaalpositie op lange termijn van de Bank. De overname is daarom positief is voor het herstel van de levensvatbaarheid op lange termijn van de Bank.

7.5.1.2. *Effect van de overnames op het steunbedrag dat de Bank nodig heeft*

(226) In overeenstemming met punt 23 van de Herstructureringsmededeling mag herstructureringssteun niet worden gebruikt voor de overname van andere bedrijven, maar alleen voor de dekking van herstructureringskosten die noodzakelijk zijn voor het herstel van de levensvatbaarheid van de Bank. Hoewel er positieve gevolgen zijn voor de levensvatbaarheid van de Bank, is de overname in dit geval niet essentieel voor de levensvatbaarheid van de Bank in de betekenis van punt 23 van de Herstructureringsmededeling.

(227) De Bank betaalde een vergoeding van slechts één euro voor de overname van Emporiki Bank. De aankoop werd bijgevolg niet gefinancierd met staatssteun. Dat feit impliceert ook dat de betaling van de aankoopprijs geen kapitaalbehoefte voor de Bank met zich meebracht. Bovendien was Emporiki Bank voldoende gekapitaliseerd (d.w.z. tot het niveau dat vereist was volgens de stresstest van 2012 zoals aangetoond in tabel 3). Het was dus niet waarschijnlijk dat de overname zou leiden tot toekomstige kapitaalbehoeften voor de Bank.

(228) Om te besluiten, gezien de atypische situatie (aankoop van een volledig gekapitaliseerde bank om te voldoen aan de stresstestvereisten voor een bedrag van 1 EUR) druist de overname van Emporiki Bank bij uitzondering niet in tegen de vereiste om de steun zo laag mogelijk te houden.

7.5.1.3. *Verstorend effect van de overnames op de mededinging*

(229) In overeenstemming met de punten 39 en 40 van de Herstructureringsmededeling mag staatssteun niet ten koste van niet-gesteunde bedrijven worden gebruikt, zeker niet voor de overname van concurrerende bedrijven. Punt 41 van de Herstructureringsmededeling bepaalt ook dat overnames kunnen worden toegestaan wanneer deze een onderdeel vormen van een consolidatieproces dat nodig is om de financiële stabiliteit te herstellen of een daadwerkelijke mededinging te garanderen. In dergelijke omstandigheden moet het overnameproces eerlijk verlopen en moet de overname de omstandigheden van een daadwerkelijke mededinging op de betrokken markt verzekeren.

(230) Volgens een beoordeling van de levensvatbaarheid die begin 2012 werd verricht door een externe adviseur, werd Emporiki Bank op zelfstandige basis door de Bank van Griekenland niet levensvatbaar geacht. Zij genereerde forse verliezen voor Crédit Agricole, die haar daarom wenste te verkopen. Indien verkoop niet mogelijk was, zou Crédit Agricole hebben kunnen overwegen hoe zij haar in gebreke had kunnen laten blijven. De transactie kan daarom worden gezien als onderdeel van een consolidatieproces dat noodzakelijk is voor het herstel van het soort financiële stabiliteit dat beschreven wordt in punt 41 van de Herstructureringsmededeling.

([97]) Zie tabel 5.

(231) Er heeft geen enkele niet-gesteunde bieder een geldig bod voor de overname van Emporiki Bank uitgebracht en het verkoopproces was open, transparant en niet-discriminerend. Er was dus geen sprake van verdringing van een niet-gesteunde bieder door de Bank. Aangezien deze overname door de Griekse mededingingsautoriteit werd toegestaan, waarborgen de resultaten van het verkoopproces de voorwaarden voor daadwerkelijke mededinging in Griekenland.

(232) Bovendien is de behoefte van de Bank aan steun niet toe te schrijven aan wanbeheer of het nemen van buitensporige risico's. Tot slot werd er, zoals aangegeven in overweging 227, geen staatssteun gebruikt om deze overname te financieren (aankoop van een bank die gekapitaliseerd was tot het niveau dat vereist was om te slagen voor de stresstest van de Bank van Griekenland, voor een bedrag van 1 EUR).

(233) Tegen die achtergrond kan worden geconcludeerd dat de overname van Emporiki Bank verenigbaar is met deel 4 van de Herstructureringsmededeling.

7.5.1.4. *Conclusie betreffende de overname van Emporiki Bank*

(234) Gezien de unieke situatie van Griekse banken en de specifieke kenmerken van de overname van Emporiki Bank, wordt geconcludeerd dat die overname verenigbaar is met de vereisten als vastgesteld in de Herstructureringsmededeling.

7.5.2. **Overeenstemming van de overname van bepaalde activa en passiva van de drie coöperatieve banken met de Herstructureringsmededeling**

7.5.2.1. *Effect van de overnames op de levensvatbaarheid op lange termijn van de Bank*

(235) De overname van bepaalde activa en passiva van de drie coöperatieve banken zal de levensvatbaarheid op lange termijn van de Bank versterken.

(236) Meer bepaald de integratie van de deposito's van de drie coöperatieve banken in de balans van de Bank verbeterde haar liquiditeitsprofiel. De netto krediet/deposito-ratio van Alpha Bank SA daalde met ongeveer 1,5 % en de Bank werd minder afhankelijk van het Eurosysteem.

(237) Bovendien boden de overnames de Bank de mogelijkheid om haar inkomsten te verbeteren door haar clientèle in verschillende geografische gebieden uit te breiden. De Bank nam geen dure infrastructuur of geen duur kantorennetwerk over. De Bank nam ook geen leningen over. Daarom verhoogde zij haar risico of kapitaalvereisten niet.

7.5.2.2. *Effect van de overname op het steunbedrag dat de Bank nodig heeft*

(238) In overeenstemming met punt 23 van de Herstructureringsmededeling mag herstructureringssteun niet worden gebruikt voor de overname van andere bedrijven, maar alleen voor de dekking van herstructureringskosten die noodzakelijk zijn voor het herstel van de levensvatbaarheid van de Bank. Hoewel er positieve gevolgen zijn voor de levensvatbaarheid van de Bank, is de overname in dit geval niet essentieel voor de levensvatbaarheid van de Bank in de betekenis van punt 23 van de Herstructureringsmededeling.

(239) De vergoeding die de Bank betaald heeft voor de overname van de overgedragen activa en passiva van de drie coöperatieve banken werd vastgesteld op 2,1 % van de waarde van de overgedragen deposito's en bedroeg ongeveer 9 miljoen EUR, wat gelijk is aan 0,01 % van de totale balans van de Bank op het ogenblik van de overname. Die vergoeding kan daarom zeer laag worden geacht. Bovendien had de Bank tijdens de herkapitalisatie van voorjaar 2013 reeds 550 miljoen EUR aan privaat kapitaal ingezameld.

(240) Er wordt geconcludeerd dat de overnameprijs van de overgedragen activa en passiva (voornamelijk deposito's) van de drie coöperatieve banken zo laag was dat deze er niet toe heeft geleid dat de steun niet werd beperkt tot het minimaal benodigde bedrag.

7.5.2.3. *Verstorend effect van de overnames op de mededinging*

(241) Zoals aangegeven in overweging 229, mag staatssteun in overeenstemming met de punten 39 en 40 van de Herstructureringsmededeling niet worden gebruikt ten koste van niet-gesteunde bedrijven en in het bijzonder niet voor de overname van concurrerende bedrijven, behalve onder specifieke omstandigheden.

(242) De Bank van Griekenland was van mening dat de drie coöperatieve banken niet levensvatbaar waren en dat de afwikkelingsmaatregelen moesten worden vastgesteld om de financiële stabiliteit te bewaren. De overnames kunnen daarom worden gezien als onderdeel van een consolidatieproces, dat noodzakelijk is voor het herstel van het soort financiële stabiliteit dat beschreven wordt in punt 41 van de Herstructureringsmededeling.

(243) Voorts bracht geen enkele niet-gesteunde bieder een geldig overnamebod voor de activa en passiva van de drie coöperatieve banken uit en was het enige andere bod afkomstig van een bank die zelfs nog meer steun ontvangen had. Bovendien was de omvang van de overgenomen activa en passiva klein zodat de marktstructuur er niet door werd gewijzigd ([98]).

(244) Tot besluit is de Commissie van mening dat deze uitzonderlijke omstandigheden de goedkeuring van de overnames rechtvaardigen, in overeenstemming met punt 41 van de Herstructureringsmededeling.

7.5.2.4. *Conclusie betreffende de overname van bepaalde activa en passiva van de drie coöperatieve banken.*

(245) Er wordt geconcludeerd dat, gezien de specifieke kenmerken van de overnames van bepaalde activa en passiva van de drie coöperatieve banken, die overnames in overeenstemming zijn met de vereisten van de Herstructureringsmededeling.

7.5.3. **Overeenstemming van de overname van Citibank Greece met de Herstructureringsmededeling**

7.5.3.1. *Effect van de overname op de levensvatbaarheid op lange termijn van de Bank*

(246) De overname van Citibank Greece, met inbegrip van Diners, zal de levensvatbaarheid op lange termijn van de Bank verbeteren. De Bank heeft een kredietbank verworven die over grote reserves beschikte. Daarnaast was de nettokredietportefeuille veel kleiner dan de verworven deposito's.

(247) De integratie van de deposito's van Citibank Greece in de balans van de Bank zal het financieringsprofiel op middellange en lange termijn van de Bank verbeteren, en tegelijkertijd de winstgevendheid van de Bank verhogen.

(248) Bovendien zal de Bank dankzij de overname haar concessie voor en vermogen tot het vergaren van deposito's verbeteren en op die manier tot een evenwichtig en duurzaam bedrijfsmodel komen.

(249) Tot slot zullen de verwachte belangrijke synergieën — wat betreft centrale functies, IT-diensten en bedrijfskosten — bijdragen tot de levensvatbaarheid op lange termijn van de Bank.

(250) De overname is dus positief voor het herstel van de levensvatbaarheid op lange termijn van de Bank.

7.5.3.2. *Effect van de overname op het steunbedrag dat de Bank nodig heeft*

(251) In overeenstemming met punt 23 van de Herstructureringsmededeling mag herstructureringssteun niet worden gebruikt voor de overname van andere bedrijven, maar alleen voor de dekking van herstructureringskosten die noodzakelijk zijn voor het herstel van de levensvatbaarheid van de Bank. Hoewel er positieve gevolgen zijn voor de levensvatbaarheid van de Bank, is de overname in dit geval niet essentieel voor de levensvatbaarheid van de Bank in de betekenis van punt 23 van de Herstructureringsmededeling.

(252) De Bank betaalde een vergoeding van slechts 2 miljoen EUR ([99]) voor de overname van Citibank Greece en Diners.

(253) De overgenomen portefeuille omvat tal van leningen die volledig afgeschreven zijn. De waardering van die nieuwe leningenportefeuille zou een compensatie kunnen vormen voor de beperkte kapitaalbehoefte die voortvloeit uit de opname ervan in de balans van de Bank.

(254) Bovendien heeft de Bank 1,2 miljard EUR aan privaat kapitaal bij elkaar gebracht tegen een aandelenkoers die hoger is dan de aandelenkoers waartegen het HFSF tijdens de herkapitalisatie van voorjaar 2013 inschreef.

(255) In die specifieke omstandigheden kan niet worden beweerd dat de overname met staatssteun werd gefinancierd. De overname zal de behoefte aan steun niet verhogen noch de vergoeding van de bestaande steun verlagen.

7.5.3.3. *Verstorend effect van de overname op de mededinging*

(256) Zoals aangegeven in overweging 241, mag staatssteun niet worden gebruikt ten koste van niet-gesteunde bedrijven en in het bijzonder niet voor de overname van concurrerende bedrijven.

([98]) De overname van de overgedragen activa en passiva van Western Macedonia Bank en Evia Bank werd niet aangemeld bij de Griekse mededingingsautoriteit omdat de omzet van het overgedragen gedeelte van elke coöperatieve bank niet hoger was dan de drempel van 15 miljoen EUR, zoals vastgesteld bij artikel 6, lid 1, van Wet 3959/2011 in combinatie met artikel 10, lid 3, onder a), van dezelfde wet.

([99]) De vergoeding werd berekend in de veronderstelling dat er tussen de ondertekening en sluiting van de transactie een depositoverloop van 30 % zou plaatsvinden. De vergoeding zal ex post worden aangepast op grond van het feitelijke verloop vóór de sluiting.

(257) De voor Citibank Greece betaalde aankoopprijs was bijzonder laag en de Bank bracht een groot bedrag aan privaat kapitaal bij elkaar tegen een hoge prijs per aandeel. Daarom mag niet worden aangenomen dat de steun werd gebruikt om die overname te financieren.

(258) Voorts bracht geen enkele niet-gesteunde bieder een bod voor de door de Bank verworven activiteitenperimeter uit. Er werden dus geen niet-gesteunde beleggers uitgesloten.

(259) Tot besluit, gezien de elementen in de overwegingen 257 en 258 valt de overname niet onder het verbod in de punten 39 en 40 van de Herstructureringsmededeling. Bovendien herinnert de Commissie eraan dat de behoefte van de Bank aan steun niet toe te schrijven is aan wanbeheer of het nemen van buitensporige risico's.

7.5.3.4. *Conclusie betreffende de overname van Citibank Greece*

(260) Er wordt geconcludeerd dat, gelet op de unieke situatie van de Bank ([100]) en de specifieke kenmerken van de overname van Citibank Greece, de overname voldoet aan de in de Herstructureringsmededeling vastgestelde vereisten.

7.6. OVEREENSTEMMING VAN DE MAATREGELEN A, B1, B2, B3 EN B4 MET DE HERSTRUCTURERINGSMEDEDELING

7.6.1. **Bronnen van moeilijkheden en gevolgen voor de beoordeling op grond van de Herstructureringsmededeling**

(261) Zoals aangegeven in de punten 2.1.1 en 2.1.2 komen de moeilijkheden die de Bank het hoofd moet bieden hoofdzakelijk voort uit de Griekse staatsschuldencrisis en de diepe recessie in Griekenland en Zuid-Europa. Wat betreft de eerste factor, raakte de Griekse regering de toegang tot de financiële markten kwijt en moest zij uiteindelijk een akkoord met haar binnenlandse en buitenlandse crediteuren afsluiten, het PSI-programma, wat resulteerde in een afwaardering van de vorderingen op de staat met 53,3 %. Bovendien werd 31,5 % van de vorderingen omgeruild voor nieuwe GGB's met lagere rentes en langere looptijden. Die nieuwe GGB's werden in december 2012 door de staat van de Griekse banken teruggekocht voor een prijs die tussen 30,2 % en 40,1 % van hun nominale waarde lag, wat resulteerde in een verder verlies voor de Griekse banken. Naast de impact van het PSI-programma en de schuldterugkoop op de kapitaalpositie van de Bank, kende de Bank tussen 2010 en medio 2012 ook enorme deposito-uitstromen vanwege het risico dat Griekenland uit de eurozone zou treden als gevolg van een onhoudbare staatsschuld en de economische recessie.

(262) Maatregelen B1, B2, B3 en B4 bedragen 4 571 miljoen EUR, wat minder is dan het bedrag van het geboekte verlies na het PSI-programma (4 786 miljoen EUR). In een dergelijk geval, en indien de problemen niet hoofdzakelijk uit het nemen van buitensporige risico's voortkomen, bepaalt punt 14 van de Verlengingsmededeling van 2011 dat de Commissie haar eisen zal versoepelen.

(263) Het grootste deel van de kapitaalbehoeften vloeit voort uit regelmatige blootstelling van een financiële instelling aan het overheidsrisico van het land van vestiging. In de overwegingen 58 en 69 van het besluit tot inleiding van de procedure inzake Alpha Bank werd ook op dit feit gewezen. De Commissie wijst er ook op dat de blootstelling van de Bank aan het Griekse overheidsrisico kleiner was dan die van de andere belangrijkste banken in Griekenland, dus kan er niet van worden uitgegaan dat zij een buitensporige blootstelling aan overheidsrisico heeft opgebouwd. Daarom moet de Bank minder dan andere gesteunde financiële instellingen die overmatige risico's hebben opgebouwd kwesties i.v.m. moreel risico aanpakken. Aangezien de steunmaatregelen minder verstorend zijn, moeten de genomen maatregelen ter beperking van de mededingingsvervalsing derhalve naar verhouding worden afgezwakt. Aangezien het PSI-programma en de terugkoop van schuld een kwijtschelding van schulden ten gunste van de staat vormen, kan de vergoeding van de staat bij herkapitalisering van banken lager zijn.

(264) Aangezien de Griekse economie echter sinds 2008 met ongeveer 25 % is gekrompen en aangezien de Bank met Emporiki Bank een minder levensvatbare bank heeft overgenomen, moet de Bank haar organisatie, kostenstructuur en commerciële netwerk aan deze nieuwe context aanpassen om de winstgevendheid te herstellen. Daarom moet de Bank, ondanks het ontbreken van een moreelrisicoprobleem, haar activiteiten in Griekenland rationaliseren om haar levensvatbaarheid op lange termijn veilig te stellen.

([100]) Zie ook punten 7.5.1 en 7.5.2.

(265) Een tweede belangrijke bron van verliezen voor de Bank waren haar kredieten aan Griekse huishoudens en ondernemingen. De Commissie is van mening dat deze verliezen voornamelijk aan de uitzonderlijk sterke en langdurige inkrimping van het bbp van circa 25 % gedurende vijf jaar, en niet aan riskante kredietpraktijken van de Bank toe te schrijven zijn. Daarom creëert de steun die is verleend ter dekking van deze verliezen geen moreel risico, wat wel het geval is wanneer steun een bank afschermt van de gevolgen van risicogedrag uit het verleden. De steun is daarom minder verstorend ([101]).

(266) Een deel van de kapitaalbehoeften en kredietverliezen van de Bank is echter afkomstig van een aantal internationale dochterondernemingen. In 2012 bijvoorbeeld waren activiteiten in Cyprus, Roemenië, Servië, de voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië en Bulgarije verlieslatend, terwijl de activiteiten in Albanië slechts de kosten dekten. De in 2012 uitgevoerde stresstests om de kapitaalbehoeften van de Bank vast te stellen, wezen uit dat kredietverliesprognoses voor buitenlandse kredieten 921 miljoen EUR bedroegen in het basisscenario en 1 201 miljoen EUR in het ongunstige scenario. De buitenlandse activa verslechterden ook de liquiditeit omdat de financiering binnen de groep verschillende miljarden euro bedroeg.

(267) Tot besluit, aangezien de Bank van de vier grootste Griekse banken op het ogenblik van het PSI-programma het laagste aantal GGB's aanhield en aangezien het verlies ten gevolge van het PSI-programma groter was dan de steun die de Bank ontving via de maatregelen B1, B2, B3 en B4, kan worden besloten dat de meeste verliezen en de behoefte aan steun onder punt 14 van de Verlengingsmededeling van 2011 vallen, op basis waarvan de Commissie haar vereisten mag versoepelen. Een deel van de behoefte aan steun vloeit voort uit de Griekse kredietverliezen ten gevolge van de uitzonderlijk zware en lange recessie en niet uit riskante kredietverstrekking. Dergelijke steun schept geen moreel risico en is daarom minder verstorend.

(268) Tot slot is een beperkt deel van de behoefte aan steun het resultaat van de door de Bank zelf genomen risico's wat betreft haar buitenlandse dochterondernemingen.

7.6.2. **Levensvatbaarheid**

(269) Een herstructureringsplan moet ervoor zorgen dat de financiële instelling in staat is om tegen het einde van de herstructureringsperiode haar levensvatbaarheid op lange termijn te herstellen (punt 2 van de Herstructureringsmededeling). In het onderhavige geval geldt als herstructureringsperiode de periode tussen de datum van aanneming van dit besluit en 31 december 2018.

(270) In overeenstemming met de punten 9, 10 en 11 van de Herstructureringsmededeling heeft Griekenland een uitgebreid en gedetailleerd herstructureringsplan ingediend dat volledige informatie geeft over het ondernemingsmodel van de Bank. Het plan stelt ook de oorzaken vast van de problemen waarmee de Bank te kampen heeft en de maatregelen die zijn genomen om alle levensvatbaarheidskwesties waarmee zij werd geconfronteerd aan te pakken. Het herstructureringsplan beschrijft vooral de strategie die is gekozen voor het behoud van de operationele efficiëntie van de Bank en het aanpakken van het hoge niveau van oninbare leningen, de kwetsbare liquiditeits- en kapitaalpositie, en haar buitenlandse bedrijven, die de voorbije jaren voor hun financiering en kapitaal afhankelijk waren van het moederbedrijf.

7.6.2.1. *Griekse bancaire activiteiten*

(271) Wat betreft de liquiditeit en de afhankelijkheid van de Bank van Eurosysteem-financiering voorziet het herstructureringsplan in een beperkte groei van de balans in Griekenland, terwijl de depositobasis weer moet groeien. De afhankelijkheid van door de staat gegarandeerde ELA, die al is gedaald, zal blijven dalen, wat de Bank ook zal helpen om haar financieringskosten te verlagen.

(272) De in overweging 118 beschreven toezegging betreffende de krediet/deposito-ratio zorgt ervoor dat de balansstructuur van de Bank aan het einde van de herstructureringsperiode houdbaar zal zijn. De verkoop van effecten en andere niet-kernactiviteiten zal ook de liquiditeitspositie van de Bank versterken. Als gevolg van de nog steeds krappe liquiditeitspositie van de Bank kan de Commissie het verzoek van de Griekse autoriteiten accepteren om liquiditeit aan de Bank te mogen verschaffen op grond van de garantiemaatregel en de maatregel voor staatsobligatieleningen in het kader van de steunregeling voor Griekse banken en van de door de staat gegarandeerde ELA.

(273) Om haar financieringskosten te verlagen, heeft Griekenland ook toegezegd dat de Bank haar rentes die zij op deposito's in Griekenland betaalt, zal blijven verlagen, zoals beschreven in overweging 118. Een dergelijke daling van de kosten van deposito's vormt een zeer belangrijke bijdrage aan de verbetering van de winstgevendheid van de Bank vóór voorzieningen.

([101]) Zie punt 28 van de Herstructureringsmededeling en overweging 320 van besluit 2011/823/EU van de Commissie van 5 april 2011 betreffende de steunmaatregelen C 11/2009 (ex NN 53b/2008, NN 2/2010 en N 19/2010) die door Nederland ten uitvoer zijn gelegd ten gunste van ABN AMRO Group NV (opgericht na de fusie tussen Fortis Bank Nederland en ABN AMRO N) (PB L 333 van 15.12.2011, blz. 1).

(274) Sinds het begin van de crisis is de Bank gestart haar commerciële netwerk in Griekenland aanzienlijk te rationaliseren door een vermindering van het aantal bijkantoren en medewerkers ([102]). Tegen 2017 zullen de totale kosten van de Bank verder zijn gedaald met […] % ten opzichte van 2013. Om dat doel te bereiken, heeft Griekenland toegezegd dat de Bank haar bijkantoren en medewerkers in Griekenland tegen 31 december 2017 zal verminderen tot respectievelijk […] en […], waarbij de maximale totale kosten ([103]) in Griekenland […] miljoen EUR zullen bedragen. De verwachte kosten-inkomstenverhouding zal aan het einde van de herstructureringsperiode minder dan […] % zijn. De Commissie is van mening dat de efficiëntie van de Bank in de nieuwe marktomgeving door het herstructureringsplan behouden zal blijven.

(275) Een ander belangrijk gebied is de afhandeling van oninbare leningen, aangezien die op 31 december 2013 32,4 % van de portefeuille bedroegen ([104]). De Bank is voornemens haar kredietbeleid (limieten, dekking in de vorm van zekerheden) te verbeteren en zich te richten op de kernactiviteit om haar verliezen te minimaliseren. Griekenland heeft de toezegging gedaan dat de Bank aan strikte normen zal voldoen met betrekking tot haar kredietbeleid om de risico's te kunnen beheersen en de waarde voor de Bank in elk stadium van het kredietproces te maximaliseren, zoals beschreven in overweging 122.

7.6.2.2. *Corporate governance*

(276) Een ander punt van aandacht is de governance van de Bank, gezien het feit dat het HFSF na de aandelenkapitaalverhoging van 2014 69,9 % ([105]) van de aandelen van de Bank in handen heeft, zij het met beperkt stemrecht. Daarnaast zijn enkele van de particuliere beleggers die de Bank controleren tevens in het bezit van warrants en zouden zij dus ten volste profiteren indien de aandelenkoers zou stijgen tijdens de herstructureringsperiode. Aangezien deze situatie zou kunnen leiden tot moreel risico, is er in 2013 een specifiek kader voor onderlinge verhoudingen overeengekomen tussen de Bank en het HFSF. Dat akkoord beschermt de dagelijkse bedrijfsvoering van de Bank tegen inmenging van haar belangrijkste aandeelhouders, en garandeert door middel van geschikte overlegprocedures dat het HFSF kan toezien op de uitvoering van het herstructureringsplan en kan voorkomen dat het management van de Bank buitensporige risico's neemt. De Bank heeft ook toegezegd haar blootstelling aan verbonden kredietnemers nauwlettend te zullen bewaken. De Commissie staat positief tegenover het feit dat het HFSF automatisch zijn stemrechten terugkrijgt als de Bank haar herstructureringsplan niet uitvoert.

7.6.2.3. *Internationale activiteiten*

(277) Een aantal van de internationale activiteiten van de Bank hebben haar kapitaal, liquiditeit en winstgevendheid in het verleden doen verdwijnen, zoals werd uiteengezet in overweging 266.

(278) In het herstructureringsplan wordt ervan uitgegaan dat de Bank zich zal blijven toespitsen op de binnenlandse markt. De Bank heeft haar niet-winstgevende dochteronderneming in Oekraïne al verkocht. Zij is ook begonnen met het rationaliseren van de andere dochterondernemingen, om het kredietverleningsproces te versterken en het financieringstekort bij de dochterondernemingen te verkleinen. De Bank plant een verdere rationalisering van haar netwerk in de dochterondernemingen die behouden blijven, zoals beschreven in overweging 109.

(279) Het totaalbedrag aan buitenlandse activa zal tegen 31 december 2017 verder krimpen met ten minste […] % (in vergelijking met 31 december 2012).

(280) De totale winstgevendheid van de internationale activiteiten zal met ingang van […] zijn hersteld.

(281) De Commissie is derhalve van mening dat de Bank die buitenlandse vestigingen voldoende zal hebben geherstructureerd en verminderd om te voorkomen dat zij in de toekomst te maken krijgt met aanvullende kapitaalbehoeften en liquiditeitstekorten. De in overweging 119 beschreven toezegging om zich te onthouden van het injecteren van grote bedragen aan kapitaal in de internationale dochterondernemingen van de Bank zorgt er ook voor dat buitenlandse dochterondernemingen geen bedreiging voor het kapitaal of de liquiditeit zullen vormen.

7.6.2.4. *Conclusie inzake levensvatbaarheid*

(282) Het basisscenario zoals beschreven in punt 2.4 toont aan dat de Bank aan het einde van de herstructureringsperiode in staat zal zijn een rendement te behalen waarmee zij al haar kosten kan dekken en een geschikt rendement op eigen vermogen kan bieden, gelet op haar risicoprofiel. Tegelijkertijd is de verwachting dat de kapitaalpositie van de Bank op een bevredigend niveau blijft.

([102]) Zie overweging 99.
([103]) Inclusief bijdragen aan het deposito- en beleggingsgarantiefonds (hierna „TEKE" genoemd).
([104]) Financiële prognoses als bijlage bij het herstructureringsplan van Alpha Bank, juni 2014, cijfers voor Alpha Bank SA.
([105]) HFSF, Annual financial report for the year ended 31 december 2013, blz. 68, beschikbaar op: http://www.hfsf.gr/files/hfsf_annual_report_2013_en.pdf

(283) Tot slot neemt de Commissie nota van het ongunstige scenario, dat is beschreven in het herstructureringsplan van de Bank, zoals voorgelegd door de Griekse autoriteiten. Dat ongunstige scenario is gebaseerd op een aantal veronderstellingen die met het HFSF zijn overeengekomen. Het houdt rekening met een langere en zwaardere recessie, evenals een ernstigere deflatie van de vastgoedprijzen ([106]). Uit het herstructureringsplan blijkt dat de Bank in staat is een redelijke hoeveelheid stress te weerstaan, aangezien de Bank, in het ongunstige scenario, winstgevend en voldoende gekapitaliseerd blijft aan het einde van de herstructureringsperiode.

(284) Het bedrag aan aanvullend kapitaal dat in 2014 bijeen is gebracht, namelijk 1,2 miljard EUR, is voldoende om tijdens de herstructureringsperiode het basisscenario van de stresstest van 2013 te weerstaan en om de preferente aandelen terug te betalen, zoals de Bank in april 2014 heeft gedaan ([107]). De Bank zal ook een noodplan indienen bij de Bank van Griekenland, dat maatregelen bevat die zullen worden uitgevoerd als het economische klimaat nog verder verslechtert. De Commissie wijst erop dat de Bank van Griekenland in de beoordeling van de kapitaalbehoeften op grond van het basisscenario al tot verschillende bijstellingen kwam die resulteerden in een toename van de geraamde kapitaalbehoeften in vergelijking met de kapitaalbehoeften die door de Bank in haar eigen basisscenario waren geraamd. De Commissie is derhalve van oordeel dat de door de Bank van Griekenland geraamde kapitaalbehoeften in het basisscenario uitgaan van een zekere mate van stress. Om te concluderen dat de Bank levensvatbaar is, eist de Commissie niet dat de Bank vooraf voldoende kapitaal heeft om de kapitaalbehoeften volgens het tegenvallende scenario te dekken die door de Bank van Griekenland werden geraamd, aangezien die laatste schattingen een hoog stressniveau impliceren en de kapitaalopbrengst van maart 2014 aantoont dat de Bank opnieuw toegang heeft tot de kapitaalmarkten.

(285) Bovendien is het positief dat de Bank geen aanvullende beleggingen in „non-investment grade"-papier zal doen, wat zal bijdragen aan het behoud van haar kapitaal- en liquiditeitspositie.

(286) Bijgevolg wordt geconcludeerd dat de Bank voldoende maatregelen heeft getroffen om haar levensvatbaarheid op lange termijn te herstellen.

7.6.3. **Eigen bijdrage en deling in de lasten**

(287) Zoals vermeld in de Herstructureringsmededeling is het nodig dat banken en hun belanghebbenden zo veel mogelijk bijdragen aan de herstructurering om ervoor te zorgen dat de steun tot het noodzakelijke minimum beperkt blijft. Banken moeten derhalve hun eigen middelen voor de financiering van de herstructurering gebruiken, bijvoorbeeld door de verkoop van activa, terwijl de belanghebbenden de verliezen van de bank daar waar mogelijk op moeten vangen.

7.6.3.1. *Eigen bijdrage van de Bank: desinvesteringen en kostenbeperking*

(288) De Bank heeft reeds kleine buitenlandse ondernemingen afgestoten (in Oekraïne) en een deel van haar portefeuille afgebouwd om zowel de kapitaaltoereikendheid als de liquiditeitspositie te verbeteren. De Bank heeft van 2009 tot 2013 ([108]) bijvoorbeeld 1,9 miljard EUR aan buitenlandse activa afgebouwd.

(289) Het herstructureringsplan voorziet in de verkoop van bijkomende activa in Zuidoost-Europa, zoals beschreven in overweging 107. Gezien de al uitgevoerde schuldafbouw en desinvesteringen zal de geografische voetafdruk van de Bank in Zuidoost-Europa na de uitvoering van deze toezeggingen aanzienlijk zijn teruggebracht. Door het inkrimpen van de internationale activa van de Bank zal ook het latente risico dat steun in de toekomst nodig zal zijn aanzienlijk worden verminderd. Dit helpt derhalve bij het verminderen van het steunbedrag tot het minimaal benodigde bedrag.

(290) In 2007 heeft de Bank haar verzekeringsactiviteiten verkocht. Zij heeft daarom geen belangrijke activiteiten op die markt die verkocht zouden kunnen worden om middelen voort te brengen.

(291) Ter beperking van haar kapitaalbehoeften zal de Bank geen kapitaal gebruiken voor het ondersteunen of vergroten van haar buitenlandse dochterondernemingen, zoals beschreven in overweging 119. Bovendien zal op grond van de toezeggingen van Griekenland de Bank geen verdere overnames doen.

(292) De Bank heeft ook een vergaand kostenbesparingsprogramma in gang gezet, zoals aangegeven in punt 2.4.2. De kosten zullen tot 2017 verder afnemen. Het personeelsbestand wordt teruggebracht en salarissen worden naar beneden bijgesteld. Griekenland heeft tevens toegezegd de vergoeding van de bankmanagers te beperken, […].

([106]) De financiële prognoses die in het herstructureringsplan zijn vermeld, wijken af van het resultaat van de stresstest die door de Bank van Griekenland werd uitgevoerd, aangezien laatstgenoemde niet was gebaseerd op dezelfde reeks aannamen en rekening hield met aanvullende bijstellingen door de Bank van Griekenland.

([107]) http://www.alpha.gr/files/deltia_typou/deltio_typou_170414EN.pdf

([108]) Herstructureringsplan van Alpha Bank, juni 2014, blz. 107.

7.6.3.2. *Deling in de lasten door de historische aandeelhouders en op de markt aangetrokken nieuw kapitaal*

(293) De historische aandeelhouders van de Bank zijn verwaterd als gevolg van de in 2009 voltooide rechtenuitgifte ([109]) en vervolgens opnieuw als gevolg van de herkapitalisatie door het HFSF (maatregel B4) en het bijeenbrengen van particulier kapitaal in 2013 en maart 2014. Het aandeel dat aandeelhouders van de Bank, die op dat moment tevens beleggers omvatte die in 2009 geld hadden geïnjecteerd, werd bijvoorbeeld teruggebracht van 100 % vóór de herkapitalisatie in het voorjaar van 2013 tot slechts 4,9 % na deze herkapitalisatie. Bovendien heeft de Bank sinds 2008 geen dividend uitbetaald in contanten. Naast de lastenverdeling door de historische aandeelhouders heeft de Bank een aanzienlijk bedrag aan particulier kapitaal bijeengebracht sinds de crisis in 2008 is begonnen, namelijk 986 miljoen EUR in 2009, 550 miljoen in 2013 en 1 200 miljoen in 2014.

7.6.3.3. *Deling in de lasten door de houders van achtergestelde schuld*

(294) De houders van achtergestelde schuld van de Bank hebben bijgedragen aan de herstructureringskosten van de Bank. De Bank heeft verscheidene maatregelen voor passivabeheer uitgevoerd om kapitaal te genereren. Het totale bedrag aan omgewisselde passiva bedroeg 828 miljoen EUR, met een kapitaalswinst van 436 miljoen EUR, zoals beschreven in overweging 114.

(295) De nog uitstaande instrumenten zijn onderworpen aan het in overweging 124 beschreven couponverbod. Daarom is de Commissie van oordeel dat voor een gepaste deling in de lasten door de particuliere hybride beleggers van de bank is gezorgd en dat in dat opzicht aan de eisen van de Herstructureringsmededeling is voldaan.

7.6.3.4. *Conclusie inzake eigen bijdrage en deling in de lasten*

(296) In vergelijking met de totale van de staat ontvangen herkapitalisatie zijn de eigen bijdrage en de deling in de lasten, voornamelijk door de verkoop van activa en de inkrimping van de kredietportefeuille, veel lager dan de niveaus die de Commissie normaal gesproken toereikend zou achten. De inkrimping betreft uitsluitend de buitenlandse activiteiten ([110]), die slechts een beperkt onderdeel van de Bank vormen ([111]), en de herstructurering voorziet niet in een vermindering van de omvang van de lening- en depositoportefeuilles in Griekenland. Gezien echter de in punt 7.6.1 besproken elementen en in het bijzonder de feiten dat Alpha Bank van de grote Griekse banken de minste steun heeft ontvangen en dat de ontvangen steun volledig in aanmerking komt voor de in punt 14 van de Verlengingsmededeling van 2011 vastgestelde vrijstelling waaronder de Commissie een lagere eigen bijdrage en deling in de lasten kan accepteren, kan van het herstructureringsplan worden aangenomen dat het voorziet in toereikende maatregelen inzake eigen bijdrage en deling in de lasten.

7.6.4. **Maatregelen ter beperking van de mededingingsvervalsing**

(297) De Herstructureringsmededeling vereist een herstructureringsplan met maatregelen ter beperking van de mededingingsvervalsing en ter waarborging van een concurrerend bankwezen. Bovendien moeten deze maatregelen ook morelerisicokwesties aanpakken en ervoor zorgen dat staatssteun niet wordt gebruikt voor de financiering van concurrentiebeperkend gedrag.

(298) Punt 31 van de Herstructureringsmededeling stelt dat de Commissie bij de beoordeling van het steunbedrag en de daaruit voortvloeiende mededingingsvervalsing rekening dient te houden met het absolute en relatieve bedrag van de ontvangen staatssteun en met de mate van deling in de lasten en de positie van de financiële instelling op de markt na de herstructurering. In dat opzicht herinnert de Commissie eraan dat de Bank kapitaal van de staat ter hoogte van 12 % van haar RWA heeft ontvangen ([112]). Bovendien heeft de Bank liquiditeitsgaranties ontvangen die op 30 november 2011 14 miljard EUR en staatsobligatieleningen die op 30 september 2011 1,6 miljard EUR bedroegen, wat op dat moment 25 % van de balans van de Bank vertegenwoordigde. Bovendien heeft de Bank door de staat gegarandeerde ELA ontvangen. De maatregelen ter beperking van mogelijke mededingingsvervalsing zijn dus gerechtvaardigd gezien het grote steunbedrag. Bovendien is het marktaandeel van de Bank in Griekenland groot, met een marktaandeel van 15 % voor kredieten en 13 % voor deposito's op 31 december 2012. De overname van Emporiki Bank en, in veel mindere mate, van de drie coöperatieve banken en van de Griekse activiteiten van Citibank hebben het marktaandeel van de Bank vergroot. Na de overname van Emporiki Bank bedroeg het marktaandeel van de Bank voor deposito's in Griekenland 21 % per 30 juni 2013, terwijl haar

([109]) Zie overweging 116.

([110]) Zoals aangegeven in de toezeggingen (zie bijlage, hoofdstuk 2, punt 7) dat inkrimping kan worden bereikt via de beperking van de balansen van de behouden buitenlandse entiteiten en/of via de verkoop van buitenlandse entiteiten.

([111]) De omvang van de voorgestelde maatregel betreffende eigen bijdrage moet, gelet op de in punt 7.1.3.5 toegelichte reden, worden vergeleken met de omvang van de bank voorafgaand aan de overname van Emporiki Bank, de deposito's van de drie coöperatieve banken en Citibank Greece.

([112]) Uitsluitend rekening houdend met de daadwerkelijk uitbetaalde steun, die het meest tot voordeel strekt en derhalve het meest verstorend voor de mededinging is, wordt het steunbedrag verminderd tot 11 % van de RWA van de Bank.

marktaandeel voor woninghypotheken, consumentenkredieten en bedrijfskredieten respectievelijk 23 %, 20 % en 21 % bedroeg ([113]). Na de overname van de Griekse activiteiten van Citibank is het marktaandeel van de Bank voor deposito's met minder dan 1 % toegenomen.

(299) De Commissie herinnert eraan dat de moeilijkheden van de Bank voornamelijk door externe schokken zijn veroorzaakt, zoals de Griekse staatsschuldencrisis en de langdurige recessie die de Griekse economie sinds 2008 hebben ontwricht, zoals al in punt 69 van het besluit tot inleiding van de procedure inzake Alpha Bank werd geconstateerd. De noodzaak om morelerisicokwesties aan te pakken wordt minder, aangezien de Bank geen buitensporige risico's heeft genomen. Zoals besproken in punt 7.6.1 van dit besluit is het verstorende effect van de steunmaatregelen gezien deze factoren lager en is dus de noodzaak voor maatregelen tot beperking van concurrentieverstoringen ook minder. Om die redenen kan de Commissie bij wijze van uitzondering aanvaarden dat het herstructureringsplan, ondanks het hoge steunbedrag en het hoge marktaandeel, niet voorziet in een verlaging van de balans en de kredieten in Griekenland.

(300) De Commissie merkt echter op dat de Bank door de herkapitalisaties door de staat in de mogelijkheid was haar bancaire activiteiten op buitenlandse markten voort te zetten.

(301) In dat verband wijst de Commissie op de toezegging van de Bank om, naast de al uitgevoerde schuldafbouw en herstructurering, haar buitenlandse activa tegen 30 juni 2018 verder te herstructureren en af te bouwen ([114]), en dat zij daarnaast heeft toegezegd om geen gebruik te maken van steun voor het financieren van de groei van deze activiteiten. De steun zal derhalve niet worden gebruikt om de mededinging op deze buitenlandse markten te vervalsen.

(302) Griekenland heeft ook een overnameverbod toegezegd dat ervoor moet zorgen dat de Bank de ontvangen staatssteun niet zal gebruiken voor de overname van nieuwe activiteiten. Dat verbod draagt ertoe bij dat de steun strikt wordt gebruikt ter ondersteuning van het herstel van de levensvatbaarheid van de Griekse bancaire activiteiten en niet, bijvoorbeeld, voor groei op buitenlandse markten.

(303) De toezegging tot het verlagen van de onhoudbaar hoge rente die werd betaald op Griekse deposito's zorgt er ook voor dat de steun niet zal worden gebruikt voor de financiering van niet-houdbare strategieën voor het aantrekken van deposito's, die de concurrentie op de Griekse markt verstoren. Ook de toezegging tot het uitvoeren van strikte richtsnoeren met betrekking tot de prijsstelling van nieuwe kredieten op basis van een goede kredietrisicobeoordeling, zal voorkomen dat de Bank de mededinging op de Griekse markt verstoort met ongepaste prijsstellingen voor leningen aan klanten.

(304) Rekening houdend met de specifieke situatie die wordt beschreven in punt 7.6.1 en de maatregelen in het herstructureringsplan, is de Commissie van mening dat er voldoende waarborgen zijn voor beperking van de mededingingsvervalsing.

7.7. TOEZICHT

(305) Overeenkomstig punt 5 van de Herstructureringsmededeling zijn er periodieke verslagen vereist, zodat de Commissie kan verifiëren of het herstructureringsplan naar behoren wordt uitgevoerd. Zoals aangegeven in de door Griekenland gedane toezeggingen ([115]), zal Griekenland ervoor zorgen dat de monitoring trustee, die al door de Bank is benoemd met goedkeuring van de Commissie, tot het einde van de herstructureringsperiode, namelijk 31 december 2018, toezicht zal houden op de door Griekenland gedane toezeggingen betreffende de herstructurering van de activiteiten in Griekenland en in het buitenland, alsook betreffende corporate governance en commerciële activiteiten. Daaruit kan worden geconcludeerd dat passend toezicht op de uitvoering van het herstructureringsplan is gewaarborgd.

8. **CONCLUSIE**

(306) Er wordt geconcludeerd dat Griekenland onrechtmatig de steunmaatregelen B1, B2, B3 en B4 ten uitvoer heeft gelegd in strijd met artikel 108, lid 3, van het Verdrag, aangezien ze ten uitvoer zijn gelegd voordat ze formeel door de Commissie werden goedgekeurd. De Commissie is echter van mening dat het herstructureringsplan, bezien in samenhang met de toezeggingen in de bijlage, zorgt voor het herstel van de levensvatbaarheid op lange termijn van de Bank, volstaat met betrekking tot de deling in de lasten en de eigen bijdrage, en geschikt en evenredig is voor de neutralisatie van de verstorende effecten op de mededinging van de steunmaatregelen die in dit besluit zijn onderzocht. Het herstructureringsplan en de ingediende toezeggingen voldoen aan de criteria van de Herstructureringsmededeling. De steunmaatregelen kunnen daarom als verenigbaar met de interne markt worden beschouwd,

([113]) Herstructureringsplan van Alpha Bank, juni 2014, blz. 36.
([114]) Zie bijlage, hoofdstuk II.
([115]) Zie overweging 129.

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

1. De volgende door Griekenland uitgevoerde maatregelen vormen staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag:

a) de noodliquiditeitssteun die is verstrekt aan Alpha Bank SA door de Bank van Griekenland en gegarandeerd door Griekenland (maatregel L2);

b) de tweede overbruggingsherkapitalisatie van 1 042 miljoen EUR die door het Griekse fonds voor financiële stabiliteit (hierna „HFSF" genoemd) in december 2012 aan Alpha Bank SA is toegekend (maatregel B2);

c) de toezeggingsbrief van 1 629 miljoen EUR die op 21 december 2012 door het HFSF aan Alpha Bank SA is toegekend (maatregel B3);

d) de herkapitalisatie van 4 021 miljoen EUR die in het voorjaar van 2013 door het HFSF aan Alpha Bank SA is toegekend (maatrege B4).

2. De financiering door het HFSF van het totale financieringstekort van 427 miljoen EUR, in het kader van de overdracht van bepaalde activa en passiva van Cooperative Bank of Dodecanese, Evia Cooperative Bank en Cooperative Bank of Western Macedonia aan Alpha Bank SA in december 2013 vormt geen staatssteun in de zin van artikel 107, lid 1, van het Verdrag.

3. Gezien het herstructureringsplan betreffende de groep Alpha Bank (Alpha Bank en al haar dochterondernemingen en bijkantoren) ingediend op 12 juni 2014 en de toezeggingen van Griekenland op die datum, is de volgende staatssteun verenigbaar met de interne markt:

a) de kapitaalinjectie van 940 miljoen EUR die in mei 2009 door Griekenland aan Alpha Bank SA werd toegekend op grond van de herkapitalisatiemaatregel (maatregel A);

b) de noodliquiditeitssteun die door de Bank van Griekenland aan Alpha Bank SA werd verstrekt en sinds juli 2011 door Griekenland werd gegarandeerd voor een bedrag van 23,6 miljard EUR, met ingang van 31 december 2012 (maatregel L2);

c) de eerste overbruggingsherkapitalisatie van 1 900 miljoen EUR die door het HFSF in mei 2012 aan Alpha Bank SA werd toegekend (maatregel B1);

d) de tweede overbruggingsherkapitalisatie van 1 042 miljoen EUR die in december 2012 door het HFSF aan Alpha Bank SA werd toegekend (maatregel B2);

e) de toezeggingsbrief van 1 629 miljoen EUR die op 21 december 2012 door het HFSF aan Alpha Bank SA is toegekend (maatregel B3);

f) de herkapitalisatie van 4 021 miljoen EUR die in mei 2013 door het HFSF aan Alpha Bank SA is toegekend (maatregel B4).

Artikel 2

Dit besluit is gericht tot de Helleense Republiek.

Gedaan te Brussel, 9 juli 2014.

Voor de Commissie
Joaquín ALMUNIA
Vicevoorzitter

BIJLAGE

ALPHA BANK — TOEZEGGINGEN VAN DE HELLEENSE REPUBLIEK

De Helleense Republiek zorgt ervoor dat Alpha Bank (hierna „de Bank" genoemd) het in juni 2014 ingediende herstructureringsplan uitvoert. Het herstructureringsplan is gebaseerd op de macro-economische aannames als verstrekt door de Europese Commissie (hierna de „Commissie" genoemd) in het aanhangsel, alsmede op aannames op basis van de regelgeving.

De Helleense Republiek doet hierbij de volgende toezeggingen (hierna de „toezeggingen" genoemd), die een integrerend onderdeel uitmaken van het herstructureringsplan. De toezeggingen omvatten de toezeggingen met betrekking tot de uitvoering van het herstructureringsplan en de toezeggingen inzake corporate governance en commerciële activiteiten.

De toezeggingen worden van kracht op de datum van vaststelling van het besluit van de Commissie houdende goedkeuring van het herstructureringsplan (hierna het „besluit" genoemd).

De herstructureringsperiode eindigt op 31 december 2018. De toezeggingen zijn van toepassing gedurende de herstructureringsperiode, tenzij in een afzonderlijke toezegging anders wordt bepaald.

Deze tekst moet worden uitgelegd in het licht van het besluit in het algemene kader van het Unierecht, en op basis van Verordening (EG) nr. 659/1999 van de Raad [1].

HOOFDSTUK I. DEFINITIES

Voor de toepassing van de toezeggingen wordt verstaan onder:

(1) **Bank:** Alpha Bank SA en al haar dochterondernemingen. Zij omvat derhalve de gehele groep Alpha Bank met al haar Griekse en niet-Griekse bancaire en niet-bancaire dochterondernemingen en bijkantoren.

(2) **Kapitaalverhogend bod in het bankwezen:** een bod dat tot een toename van de kapitaalratio op basis van de regelgeving van de Bank leidt, rekening houdend met alle relevante elementen, in het bijzonder de winst/het verlies die/dat op de transactie wordt geboekt en de afname van de RWA als gevolg van de verkoop (indien nodig gecorrigeerd voor de toename van de RWA die voortvloeit uit de resterende financieringsverbanden).

(3) **Sluiting:** de datum van overdracht van het wettelijk eigendomsrecht van de afgestoten activiteiten aan de koper.

(4) **Afgestoten activiteiten:** alle activiteiten en activa die de Bank toezegt te verkopen.

(5) **Ingangsdatum:** de datum waarop het besluit wordt aangenomen.

(6) **Einde van de herstructureringsperiode:** 31 december 2018.

(7) **Buitenlandse activa of niet-Griekse activa:** activa die verband houden met de activiteiten van klanten buiten Griekenland, onafhankelijk van het land waar de activa worden geboekt. Activa geboekt in Luxemburg maar gerelateerd aan de activiteiten van klanten in Griekenland, vallen bijvoorbeeld niet binnen het toepassingsgebied van deze definitie. Omgekeerd worden activa die in Luxemburg of in Griekenland worden geboekt, maar gerelateerd zijn aan de activiteiten van klanten in andere landen in Zuidoost-Europa als buitenlandse activa beschouwd en vallen deze binnen het toepassingsgebied van deze definitie.

(8) **Buitenlandse bedrijven:** buitenlandse bancaire en niet-bancaire dochterondernemingen en bijkantoren van de Bank.

(9) **Buitenlandse dochterondernemingen:** alle bancaire en niet-bancaire dochterondernemingen van de Bank buiten Griekenland.

(10) **Griekse bancaire activiteiten:** de Griekse bancaire activiteiten van de Bank, ongeacht waar de activa geboekt worden.

(11) **Griekse niet-bancaire activiteiten:** de Griekse niet-bancaire activiteiten van de Bank, ongeacht waar de activa geboekt worden.

(12) **Griekse dochterondernemingen:** alle Griekse bancaire en niet-bancaire dochterondernemingen van de Bank.

(13) **Monitoring trustee:** één of meer natuurlijke personen of rechtspersonen, onafhankelijk van de Bank, goedgekeurd door de Commissie en benoemd door de Bank; de monitoring trustee heeft als taak toezicht te houden op de naleving van de toezeggingen door de Bank.

[1] Verordening (EG) nr. 659/1999 van de Raad van 22 maart 1999 tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van artikel 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (PB L 83 van 27.3.1999, blz. 1)

(14) **Koper:** één of meer natuurlijke personen of rechtspersonen die geheel of gedeeltelijk de afgestoten activiteiten overneemt (overnemen).

(15) **Verkoop:** de verkoop van 100 % van de door de Bank gehouden aandelen, tenzij in een afzonderlijke toezegging anders wordt bepaald.

Voor de toepassing van de toezeggingen impliceert het enkelvoud van die termen ook het meervoud daarvan (en andersom), tenzij in de toezeggingen anders wordt bepaald.

HOOFDSTUK II. TOEZEGGINGEN TOT HERSTRUCTURERING

(1) **Aantal bijkantoren in Griekenland:** het aantal bijkantoren in Griekenland bedraagt op 31 december 2017 maximaal […].

(2) **Aantal werknemers in Griekenland:** het aantal voltijdequivalenten (vte's) in Griekenland (Griekse bancaire en niet-bancaire activiteiten) bedraagt op 31 december 2017 maximaal […].

(3) **Totale kosten in Griekenland:** de totale kosten in Griekenland (Griekse bancaire en niet-bancaire activiteiten) bedragen op 31 december 2017 maximaal […] miljoen EUR.

(4) **Kosten van deposito's in Griekenland:** om de winstgevendheid vóór voorzieningen op de Griekse markt te herstellen, verlaagt de Bank de financieringskosten door verlaging van de kosten van de deposito's die in Griekenland zijn aangetrokken (met inbegrip van spaarproducten, zicht- en termijndeposito's en andere vergelijkbare producten die aan klanten worden aangeboden en waarvan de kosten worden gedragen door de Bank) […].

(5) **Verhouding tussen netto kredieten en deposito's in Griekenland:** voor de Griekse bankactiviteiten bedraagt de verhouding tussen netto kredieten en deposito's op 31 december 2017 maximaal 119 %. […]

(6) **Steun aan buitenlandse dochterondernemingen:** de Bank verstrekt, cumulatief vanaf de ingangsdatum tot 30 juni 2018, aan elke buitenlandse dochteronderneming geen aanvullend eigen vermogen of achtergesteld kapitaal voor een bedrag dat hoger is dan i) […] % van de RWA van die dochteronderneming op 31 december 2012 of ii) […] miljoen EUR als dat bedrag hoger is. Indien de Bank voornemens is om eigen vermogen of achtergestelde schuld bij de buitenlandse dochteronderneming te injecteren voor een bedrag dat hoger is dan de opgegeven drempelwaarde moet zij de Griekse autoriteiten vragen om een besluit van de Commissie tot wijziging van het herstructureringsplan te verzoeken.

[…]:

a) […];

b) […];

c) […];

d) […];

e) […];

f) […].

[…]

(7) **Afbouwen van niet-Griekse activa tegen 30 juni 2018:** de totale omvang van de portefeuille buitenlandse activa moet tegen 30 juni 2018 worden verminderd tot een maximumbedrag van […] miljard EUR (maximum aan buitenlandse activa).

(7.1) […]

(7.2) […]

(8) **Verkoop van effecten:** de portefeuille van genoteerde effecten, die als volgt is gedefinieerd, zal tegen […] zijn afgestoten, terwijl de portefeuille van niet-genoteerde effecten zal zijn afgestoten tegen […]: deze portefeuilles omvatten alle aandeleninvesteringen groter dan […] miljoen EUR, evenals alle investeringen in achtergestelde obligaties en hybride obligaties. Deze toezegging geldt niet voor de […] aandelen ([…] miljoen EUR). Voor dochterondernemingen die geen deel uitmaken van de kernactiviteiten en verbonden ondernemingen ([…]) geldt dat, als de Bank tegen […] actief heeft gezocht naar potentiële kopers en er geen transactie kan plaatsvinden met neutrale gevolgen voor het kapitaal of met aangroei van het kapitaal, de uiterste termijn voor de verkoop van die participaties zal worden uitgesteld tot […].

(9) **Omvang van de private-equityportefeuille** tegen 31 december 2017 wordt de private-equityportefeuille in omvang beperkt tot […] miljoen EUR.

(10) Voor iedere verkoop doet de Helleense Republiek de toezegging dat:

a) de koper onafhankelijk van en niet verbonden met de Bank is;

b) de koper voor de overname van de af te stoten activiteiten niet direct of indirect gefinancierd wordt door de Bank. Dit is niet van toepassing op de verkoop van onroerend goed; in dat geval kan de Bank financiering verstrekken aan de koper indien deze nieuwe lening overeenkomstig behoedzame kredietverleningspraktijken wordt uitgevoerd. Ten behoeve van de verificatie van de naleving van de toezegging betreffende de afbouw van niet-Griekse activa, wordt rekening gehouden met elke nieuwe kredietverlening die onder de definitie van niet-Griekse activa valt;

c) de Bank gedurende een periode van vijf jaar na het sluiten van de verkoop geen directe of indirecte invloed krijgt op het geheel of een deel van de af te stoten activiteiten zonder voorafgaande goedkeuring van de Commissie.

(11) **Beleggingsbeleid:** tot 30 juni 2017 koopt de bank geen risicovolle („non-investment grade") effecten.

Deze toezegging is niet van toepassing op de volgende effecten (hierna „de vrijgestelde effecten" genoemd):

i) […];

ii) […];

iii) […];

iv) […];

v) […];

vi) […].

(12) **Salarisplafond:** tot […] betaalt de Bank aan geen enkele werknemer of manager een totale jaarlijkse vergoeding (loon, pensioenbijdrage, bonus) van meer dan […]. In het geval van een kapitaalinjectie van het HFSF wordt de beloningslimiet opnieuw beoordeeld volgens de Europese Bankenmededeling van 1 augustus 2013.

HOOFDSTUK III. TOEZEGGINGEN INZAKE CORPORATE GOVERNANCE EN COMMERCIËLE ACTIVITEITEN — VERLENGING EN WIJZIGINGEN

(1) De Bank gaat tot 30 juni 2018 door met het uitvoeren van de toezeggingen inzake corporate governance en commerciële activiteiten die op 20 november 2012 door de Helleense Republiek zijn ingediend, met de daaropvolgende wijzigingen als bepaald in hoofdstuk III van de toezeggingen.

(2) In het geval dat een afzonderlijke toezegging niet van toepassing is op het niveau van de Bank mag de Bank niet van dochterondernemingen of activiteiten die niet onder die afzonderlijke toezegging vallen, gebruikmaken om de toezegging te omzeilen.

Afdeling A. Opzetten van een efficiënte en toereikende interne organisatie

(3) De Bank houdt zich, met uitzondering van haar buitenlandse dochterondernemingen, te allen tijde aan het geheel van de bepalingen van Wet 3016/2002 betreffende corporate governance en Wet 2190/1920 betreffende de sociétés anonymes en met name de bepalingen die betrekking hebben op de functies van ondernemingsorganen zoals de aandeelhoudersvergadering en de raad van bestuur, om een duidelijke verdeling van verantwoordelijkheden en transparantie te waarborgen. De bevoegdheden van de aandeelhoudersvergadering worden beperkt tot de taken van een algemene vergadering overeenkomstig het vennootschapsrecht, in het bijzonder met betrekking tot informatiegerelateerde rechten. Meer uitgebreide bevoegdheden, die tot ongepaste invloed op het management zouden kunnen leiden, worden ingetrokken. De verantwoordelijkheid voor de dagelijkse bedrijfsvoering berust duidelijk bij de uitvoerende bestuurders van de Bank.

(4) De Bank voldoet, met uitzondering van haar buitenlandse dochterondernemingen, te allen tijde aan het kader voor onderlinge verhoudingen van het Griekse fonds voor financiële stabiliteit (hierna het „HFSF" genoemd).

(5) De Bank houdt zich aan de bepalingen van Verordening 2577/9.3.2006 van de gouverneur, zoals van kracht, om zowel bij individuele bedrijven als bij de groep een doeltreffende organisatorische structuur en een toereikend intern controlesysteem in stand te houden, inclusief de drie sleutelpijlers, te weten de functies interne controle, risicobeheer en compliance, en beste internationale praktijken op het gebied van corporate governance.

(6) De Bank beschikt over een efficiënte organisatiestructuur die ervoor zorgt dat de afdelingen Interne Controle en Risicobeheer volledig onafhankelijk van de commerciële netwerken zijn en rechtstreeks aan de raad van bestuur rapporteren. Een auditcommissie en een risicocommissie (opgericht binnen de raad van bestuur) beoordeelt alle kwesties die door die afdelingen worden aangedragen. In toereikende reglementen betreffende de interne controle en het risicobeheer worden de rollen, verantwoordelijkheden en middelen van die afdelingen gespecificeerd. Deze reglementen voldoen aan de internationale normen en staan garant voor een volledige onafhankelijkheid van de afdelingen. Een kredietbeleid behelst richtsnoeren en instructies met betrekking tot de toekenning van kredieten, alsook de prijsstelling en de herstructurering daarvan.

(7) De Bank stelt aan de bevoegde autoriteiten de lijst ter beschikking van de aandeelhouders die ten minste 1 % van de gewone aandelen in bezit hebben.

Afdeling B. Commerciële praktijken en risicotoezicht

Algemene beginselen

(8) In het kader van het kredietbeleid wordt bepaald dat alle klanten eerlijk moeten worden behandeld door middel van niet-discriminerende procedures behalve die welke betrekking hebben op kredietrisico en betalingsvermogen. In het kader van het kredietbeleid worden de drempels vastgesteld waarboven de toekenning van kredieten door de hogere managementniveaus moet worden goedgekeurd. Er worden vergelijkbare drempelwaarden vastgesteld met betrekking tot de herstructurering van leningen en de afhandeling van vorderingen en geschillen. In het kader van het kredietbeleid wordt het besluitvormingsproces op nationaal niveau in geselecteerde centra gecentraliseerd en worden duidelijke garanties gegeven om te zorgen voor een consequente uitvoering van de betrokken instructies binnen alle Griekse bankactiviteiten.

(9) Voor alle Griekse bankactiviteiten integreert de Bank de regels van het kredietbeleid volledig in de workflow van de productie en herfinanciering van leningen en de uitbetalingssystemen.

Specifieke bepalingen

(10) De specifieke bepalingen die worden genoemd in de punten 11 tot en met 18 van hoofdstuk III van de toezeggingen zijn op de Griekse bancaire activiteiten van toepassing, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld.

(11) Het kredietbeleid schrijft voor dat de prijsstelling van leningen en hypotheken aan strikte richtsnoeren voldoet. Deze richtsnoeren omvatten de verplichting tot strikte eerbiediging van de standaardtabellen van rentebanden (bandbreedtes) zoals vastgesteld in het kredietbeleid, afhankelijk van de looptijd van de lening, de kredietrisicobeoordeling van de klant, de verwachte verhaalbaarheid van de gestelde zekerheden (inclusief de termijn voor een mogelijke vereffening), de algehele relatie met de Bank (bv. niveau en stabiliteit van deposito's, tariefstructuur en andere „cross-sales"-activiteiten) en de financieringskosten van de Bank. Er worden specifieke kredietactivaklassen ontwikkeld (bv. commerciële lening, hypotheek, gedekt/ongedekt enz.) en het prijsstellingskader daarvoor wordt getabelleerd in een geschikte kredietbeleidtabel, die regelmatig door de kredietcommissie wordt bijgewerkt. Elke uitzondering moet door de kredietcommissie of op een lager hiërarchisch niveau naar behoren worden geautoriseerd wanneer het kredietbeleid dit toelaat. Voor maatwerktransacties zoals syndicaatsleningen of projectfinanciering worden dezelfde beginselen geëerbiedigd, rekening houdend met het feit dat zij mogelijk niet in gestandaardiseerde kredietbeleidtabellen passen. Schendingen van dat prijsbeleid worden aan de monitoring trustee gerapporteerd.

(12) De afdeling Risicobeheer is verantwoordelijk voor de beoordeling van kredietrisico en de waardering van de zekerheden. Bij de beoordeling van de kwaliteit van de lening handelt de afdeling Risicobeheer onafhankelijk en geeft zij schriftelijk advies, om te waarborgen dat de bij de beoordeling gehanteerde criteria consistent in de tijd en ten aanzien van alle klanten worden toegepast, onder inachtneming van het kredietbeleid van de Bank.

(13) Met betrekking tot leningen aan particulieren en rechtspersonen past de Bank voor alle Griekse bancaire activiteiten, op basis van de beste internationale praktijken, strikte individuele en geaggregeerde limieten toe betreffende het maximale leningsbedrag dat aan één enkel kredietrisico kan worden toegekend (indien überhaupt toegestaan volgens Grieks recht en EU-recht). Voor deze beperkingen wordt rekening gehouden met de looptijd van de lening en de kwaliteit van het geboden onderpand/de geboden zekerheid en zij worden bepaald op grond van belangrijke benchmarks, waaronder kapitaal.

(14) Het verstrekken van leningen ([1]) zodat kredietnemers aandelen of hybride instrumenten kunnen kopen van de Bank en andere banken ([2]) is verboden, ongeacht wie deze kredietnemers zijn ([3]). De toepassing van en het toezicht op deze bepaling gebeurt op het niveau van de Bank.

(15) Alle aanvragen voor leningen door niet-verbonden kredietnemers groter dan [[…] % van de RWA van de Bank] of een lening waarbij de blootstelling tot één groep beperkt is (gedefinieerd als een groep van verbonden kredietnemers die één enkel kredietrisico vertegenwoordigen) groter dan [[…] % van de RWA van de Bank] worden gemeld bij de monitoring trustee, die, als de vastgestelde voorwaarden niet at arm's length lijken te zijn of als er geen voldoende informatie aan de monitoring trustee is verstrekt, de toekenning van de kredietlijn of de lening met […] werkdagen kan uitstellen. In noodgevallen kan die periode worden verkort tot […] werkdagen, mits er voldoende informatie aan de monitoring trustee is verstrekt. In die periode kan de monitoring trustee het geval aan de Commissie en het HFSF melden, voordat er een definitief besluit wordt genomen door de Bank.

(16) Het kredietbeleid behelst duidelijke instructies over de herstructurering van leningen. Er wordt duidelijk omschreven welke leningen in aanmerking komen, onder welke omstandigheden, en het omvat de voorwaarden die aan in aanmerking komende klanten kunnen worden voorgesteld. De Bank zorgt er bij alle Griekse bancaire activiteiten voor dat alle herstructureringen gericht zijn op een verbetering van de toekomstige terugvorderingen door de Bank, waardoor het belang van de Bank wordt gewaarborgd. In geen geval brengt het herstructureringsbeleid de toekomstige rentabiliteit van de Bank in gevaar. Met het oog hierop is de afdeling Risicobeheer van de Bank verantwoordelijk voor het ontwikkelen en uitvoeren van toereikende meldingsmechanismen betreffende de effectiviteit van herstructureringen, voor het uitvoeren van grondige analyses van interne en/of externe beste praktijken, en brengt zij minimaal ieder kwartaal verslag uit van haar bevindingen aan de kredietcommissie en de risicocommissie van de raad van bestuur, waarbij zij uitvoerbare verbeteringen voorstelt voor de betrokken processen en het betrokken beleid, en toezicht houdt op en verslag doet over de uitvoering daarvan aan de kredietcommissie en de risicocommissie van de raad van bestuur.

(17) Voor alle Griekse bancaire activiteiten stelt de bank een vorderingen- en geschillenbeleid vast, gericht op verhaalsmaximalisering en het voorkomen van elke vorm van discriminatie of voorkeursbehandeling bij het beheer van geschillen. De Bank ziet erop toe dat alle nodige maatregelen worden genomen om de geïnde bedragen voor de Bank te maximaliseren en haar financiële positie op de lange termijn te beschermen. Elke inbreuk bij de uitvoering van dat beleid moet aan de monitoring trustee worden gemeld.

(18) De Bank houdt toezicht op het kredietrisico door middel van een goed ontwikkelde reeks waarschuwingen en rapporten, waarmee de afdeling Risicobeheer in staat is om: i) vroegtijdige signalen van bijzondere waardeverminderingen op leningen en wanbetalingen vast te stellen; ii) de inbaarheid te beoordelen van de leningenportefeuille (inclusief maar niet beperkt tot alternatieve terugbetalingsbronnen zoals medeschuldenaars en garantiegevers, alsook beleende of beschikbare maar niet beleende zekerheden); iii) de totale blootstelling van de Bank aan een individuele klant of portefeuille te beoordelen, en iv) indien nodig de raad van bestuur voorstellen te doen voor corrigerende acties en verbeteringsmaatregelen. De monitoring trustee moet toegang krijgen tot die informatie.

Bepalingen die van toepassing zijn op verbonden kredietnemers

(19) Alle bepalingen die van toepassing zijn op verbonden kredietnemers worden toegepast op het niveau van de Bank.

(20) Het kredietbeleid bevat een specifiek deel met regels over de betrekkingen met verbonden kredietnemers. Verbonden kredietnemers zijn onder meer werknemers, aandeelhouders, bestuurders, managers en hun echtgenoten, kinderen en broers en zussen, en elke juridische entiteit die direct of indirect onder toezicht staat van sleutelwerknemers (d.w.z. werknemers die betrokken zijn bij het besluitvormingsproces over het kredietbeleid), aandeelhouders, bestuurders of managers of hun echtgenoten, kinderen, broers of zussen. In het verlengde hiervan worden alle openbare instellingen of door de overheid gecontroleerde organisaties, overheidsbedrijven of overheidsagentschappen beschouwd als verbonden kredietnemers. Politieke partijen worden in het kredietbeleid ook gelijkgesteld met verbonden kredietnemers. Bijzondere aandacht wordt besteed aan besluiten betreffende herstructureringen en afschrijvingen op leningen aan huidige of voormalige werknemers, bestuurders, aandeelhouders, managers en hun familieleden, alsook aan het gevolgde beleid betreffende geschiktheid, waardering, registratie van pandrechten en de executie van zekerheden bij leningen. De definitie van verbonden kredietnemers wordt in een apart document nader gespecificeerd.

(21) De afdeling Risicobeheer is verantwoordelijk voor de inventarisatie van alle groepen verbonden kredietnemers die één enkel kredietrisico vertegenwoordigen, met het oog op een behoorlijk toezicht op de kredietrisicoconcentratie.

([1]) Voor de toepassing van deze toezegging moet de term „kredieten" ruim worden geïnterpreteerd als elke vorm van financiering, bv. kredietfaciliteit, garantie enz.
([2]) Ter verduidelijking: „andere banken" slaat op iedere bank — financiële instelling ter wereld.
([3]) Ter verduidelijking: alle kredietnemers, ook de private-bankingklanten van de Bank, vallen onder die toezegging.

(22) Met betrekking tot leningen aan particulieren en juridische entiteiten past de Bank op basis van de beste internationale praktijken strikte individuele en geaggregeerde limieten toe voor het maximale leenbedrag dat kan worden toegekend aan één enkel kredietrisico gerelateerd aan verbonden kredietnemers (mits überhaupt toegestaan volgens Griekse wetgeving en EU-wetgeving).

(23) De Bank houdt apart toezicht op haar blootstelling aan verbonden kredietnemers, inclusief publiekrechtelijke entiteiten en politieke partijen. De nieuwe productie van leningen [1] voor verbonden kredietnemers (jaarlijks % van Y-1-stand [2]) is niet hoger dan de nieuwe productie van de totale leningenportefeuille in Griekenland (jaarlijks % van Y-1-stand). Aan deze toezegging wordt afzonderlijk voldaan voor elk type verbonden kredietnemer (werknemers, aandeelhouders, managers, overheidsentiteiten, politieke partijen). De kredietbeoordeling van de verbonden kredietnemers, en de tariefvoorwaarden en mogelijk herstructurering die hun worden aangeboden, zijn niet gunstiger dan de voorwaarden die worden geboden aan soortgelijke maar niet verbonden kredietnemers, teneinde voor een gelijk speelveld in de Griekse economie te zorgen. Deze verplichting geldt niet voor bestaande algemene regelingen ten behoeve van werknemers, aan wie gesubsidieerde leningen worden aangeboden. De Bank brengt maandelijks een verslag uit over de ontwikkeling van die blootstelling, het bedrag van de nieuwe productie en de recente aanvragen hoger dan [[…] % van de RWA van de Bank] die aan de kredietcommissie moeten worden gezonden.

(24) De kredietcriteria die voor werknemers/managers/aandeelhouders gelden, zijn niet minder streng dan de criteria die gelden voor andere, niet-verbonden kredietnemers. Als de totale kredietblootstelling aan één enkele werknemer/manager/aandeelhouder groter is dan een bedrag gelijk aan een [[…]] vastgesteld salaris voor gedekte leningen en een bedrag gelijk aan een [[…]] vastgesteld salaris voor ongedekte leningen, wordt de blootstelling onmiddellijk aan de monitoring trustee gerapporteerd, die kan ingrijpen en de toekenning van de lening kan uitstellen, overeenkomstig de procedure die wordt beschreven in punt 25 van hoofdstuk III van de toezeggingen.

(25) Alle aanvragen voor leningen van verbonden kredietnemers die groter zijn dan [[…] % van de RWA van de Bank] of leningen waardoor de blootstelling aan één groep (gedefinieerd als een groep van verbonden kredietnemers die één enkele blootstelling vertegenwoordigen) groter dan [[…] % van de RWA van de Bank] blijft, worden aan de monitoring trustee gemeld, die, als de voorwaarden niet at arm's length lijken te zijn vastgesteld of als er niet voldoende informatie aan de monitoring trustee is verstrekt, de toekenning van de kredietlijn of de lening met […] werkdagen kan uitstellen. In noodgevallen kan die periode worden verkort tot […] werkdagen, mits er voldoende informatie aan de monitoring trustee is verstrekt. In die periode kan de monitoring trustee het geval aan de Commissie en het HFSF melden, voordat er een definitief besluit wordt genomen door de Bank.

(26) De herstructurering van leningen met betrekking tot verbonden kredietnemers voldoet aan dezelfde eisen als voor niet-verbonden kredietnemers. Verder worden de bestaande kaders en het bestaande beleid voor de behandeling van noodlijdende activa zo nodig beoordeeld en verbeterd. Er wordt echter verwacht dat over geherstructureerde leningen van verbonden kredietnemers afzonderlijk verslag wordt uitgebracht, in ieder geval per kredietactivaklasse en per soort verbonden kredietnemer.

Afdeling C: Overige beperkingen

(27) **Verbod op dividend, coupon, wederinkoop, call en terugkoop**: tenzij de Commissie anderszins akkoord gaat met een vrijstelling doet de Helleense Republiek de toezegging dat:

a) de Bank geen coupons op hybride kapitaalinstrumenten (of elk ander instrument waarvoor de couponbetaling discretionair is) of dividenden op eigenvermogensinstrumenten en instrumenten voor achtergestelde schuld betaalt, tenzij er een wettelijke verplichting bestaat om dit te doen. De Bank maakt geen reserves vrij om zichzelf in een dergelijke positie te plaatsen. De Bank legt, bij twijfel over de vraag of er, voor de toepassing van de onderhavige toezegging, een wettelijke verplichting bestaat, de voorgestelde coupon- of dividenduitkering ter goedkeuring aan de Commissie voor;

b) de Bank haar eigen aandelen niet terugkoopt of geen calloptie met betrekking tot die eigenvermogensinstrumenten en achtergestelde schuld uitoefent;

c) de Bank geen hybride kapitaalinstrumenten terugkoopt.

[1] Ter verduidelijking: onder de nieuwe productie van leningen vallen ook de doorrol van kredieten en de herstructurering van bestaande kredieten.

[2] Ter verduidelijking: „jaarlijks % van Y-1-stand" slaat op de nieuwe productie als een percentage van de stand aan het einde van het voorgaande jaar. Het bedrag van de RWA betreft de waarde aan het einde van het jaar.

(28) **Verbod op overnames**: de Helleense Republiek doet de toezegging dat de Bank geen belangen in ondernemingen neemt, ongeacht of het de overdracht van activa of van aandelen betreft. Dat overnameverbod heeft zowel betrekking op ondernemingen die de rechtsvorm van een vennootschap hebben als op activapakketten die een activiteit vormen ([1]).

a) **Vrijstelling waarvoor voorafgaande goedkeuring van de Commissie is vereist**: dit verbod laat onverlet dat de Bank, na goedkeuring van de Commissie en indien nodig op voorstel van het HFSF, activiteiten en ondernemingen kan overnemen als het in uitzonderlijke omstandigheden noodzakelijk is om de financiële stabiliteit te herstellen of daadwerkelijke concurrentie te waarborgen.

b) **Vrijstelling waarvoor geen voorafgaande goedkeuring van de Commissie is vereist**: de Bank kan participaties in ondernemingen nemen, op voorwaarde dat:

1. de door de Bank voor elke overname betaalde aankoopprijs kleiner is dan [[…] %] van de omvang van de balans ([2]) van de Bank op de ingangsdatum van de toezeggingen ([3]); en

2. de cumulatieve aankoopprijzen die door de Bank voor alle dergelijke overnames worden betaald vanaf de ingangsdatum van de toezeggingen tot het einde van de herstructureringsperiode minder bedragen dan [[…] %] van de omvang van de balans van de Bank op de ingangsdatum van de toezeggingen.

c) **Activiteiten die niet onder het overnameverbod vallen**: het overnameverbod geldt niet voor overnames die plaatsvinden tijdens het normale verloop van de bancaire activiteiten in het kader van het beheer van bestaande vorderingen op noodlijdende bedrijven, waaronder de omzetting van bestaande schulden in eigenvermogensinstrumenten.

(29) **Verbod op reclame**: de Helleense Republiek doet de toezegging dat de Bank zich onthoudt van reclame die melding maakt van staatssteun en geen gebruikmaakt van agressieve commerciële strategieën die zonder de steun van de Helleense Republiek niet zouden plaatsvinden.

HOOFDSTUK IV. MONITORING TRUSTEE

(1) De Helleense Republiek doet de toezegging dat de Bank het mandaat van de monitoring trustee, die door de Commissie is goedgekeurd en op 16 januari 2013 door de Bank is aangewezen, wijzigt en verlengt tot het einde van de herstructureringsperiode. De Bank verbreedt ook de reikwijdte van dit mandaat tot het toezicht op i) het herstructureringsplan, en ii) alle toezeggingen die in deze catalogus worden vermeld.

(2) De Helleense Republiek dient vier weken na de ingangsdatum van de toezeggingen de volledige voorwaarden van het gewijzigde mandaat bij de Commissie in, vergezeld van alle bepalingen die voor de monitoring trustee noodzakelijk zijn om zijn taken op grond van die toezeggingen te vervullen.

(3) De aanvullende bepalingen over de monitoring trustee worden in een apart document gespecificeerd.

De algemeen secretaris
Christina PAPAKONSTANTINOU

([1]) Ter verduidelijking: voor de toepassing van deze toezegging vallen de activiteiten van de Bank op het gebied van private-equity-/durfkapitaal buiten het toepassingsgebied van deze toezegging. In dat verband richt de Bank een formeel verzoek aan de Commissie, vergezeld van een ondernemingsplan voor die entiteit.

([2]) Ter verduidelijking: voor de toepassing van deze toezegging is de omvang van de balans gelijk aan de totale activa van de Bank.

([3]) Ter verduidelijking: indien de goedkeuring van de Commissie tot opheffing van het overnameverbod wordt verkregen overeenkomstig hoofdstuk III, punt 28, onder a), van de toezeggingen, wordt de balans van de Bank op de ingangsdatum van de toezeggingen berekend inclusief de activa van de overgenomen entiteiten of de overgenomen activa op de datum van overname.

Aanhangsel

Macro-economische prognoses voor Griekse binnenlandse transacties

% jaarlijkse groei (tenzij anders vermeld)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Cumulatieve groei 2013-2017
Reëel bbp	– 6,4	– 4,2	0,6	2,9	3,7	3,5	6,4
Nominale groei leningen Griekenland	– 6,4	– 4,2	0,6	2,9	3,7	3,5	6,4
Bbp-deflator	– 0,8	– 1,1	– 0,4	0,4	1,1	1,3	1,3
Vastgoedprijzen	– 11,7	– 10	– 5	0	2	3,5	
Nominaal besteedbaar huishoudinkomen	– 8,8	– 9,5	– 0,3	– 0,4	2,6	3,6	– 4,5
Deposito's particuliere sector	– 7	1,3	1	3,4	5	5	16,6
Werkloosheid (%)	24,2	27	26	24	21	18,6	
ECB-herfinancierings-tarief (%)	0,75	0,5	0,5	1	1,5	1,75	
Piek wanbetalingsquote			2H2014				
Euribor drie maanden (gemiddeld, %)		0,24	0,43	0,75	1,25	1,80	
Toegang tot kapitaalmarkten — repo's		JA — ongelimiteerd					
Toegang tot de kapitaalmarkt — gedekt/preferent ongedekt		JA — tot 500 miljoen EUR elk	JA — tot 1 miljard EUR elk	JA — ongelimiteerd			